

ČESKOSLOVENSKÁ
VĚDECKÁ SPOLEČNOST
PRO MYKOLOGII

ČESKÁ
MYKOLOGIE

ROČNÍK

20

ČÍSLO

2

ACADEMIA/PRAHA

DUBEN

1966

ČESKÁ MYKOLOGIE

Časopis Čs. vědecké společnosti pro mykologii pro šíření znalosti hub po stránce vědecké i praktické

Ročník 20

Číslo 2

Duben 1966

Vydává Čs. vědecká společnost pro mykologii v Nakladatelství Československé akademie věd

Vedoucí redaktor: člen korespondent ČSAV Albert Pilát, doktor biologických věd

Redakční rada: akademik Ctibor Blatný doktor zemědělských věd, univ. prof. Karel Cejp
doktor biologických věd, dr. Petr Frágner, MUDr. Josef Herink, dr. František Kotlaba kan-
didát biologických věd, inž. Karel Kříž, Karel Poner, prom. biol. Zdeněk Pouzar,
dr. František Šmarda

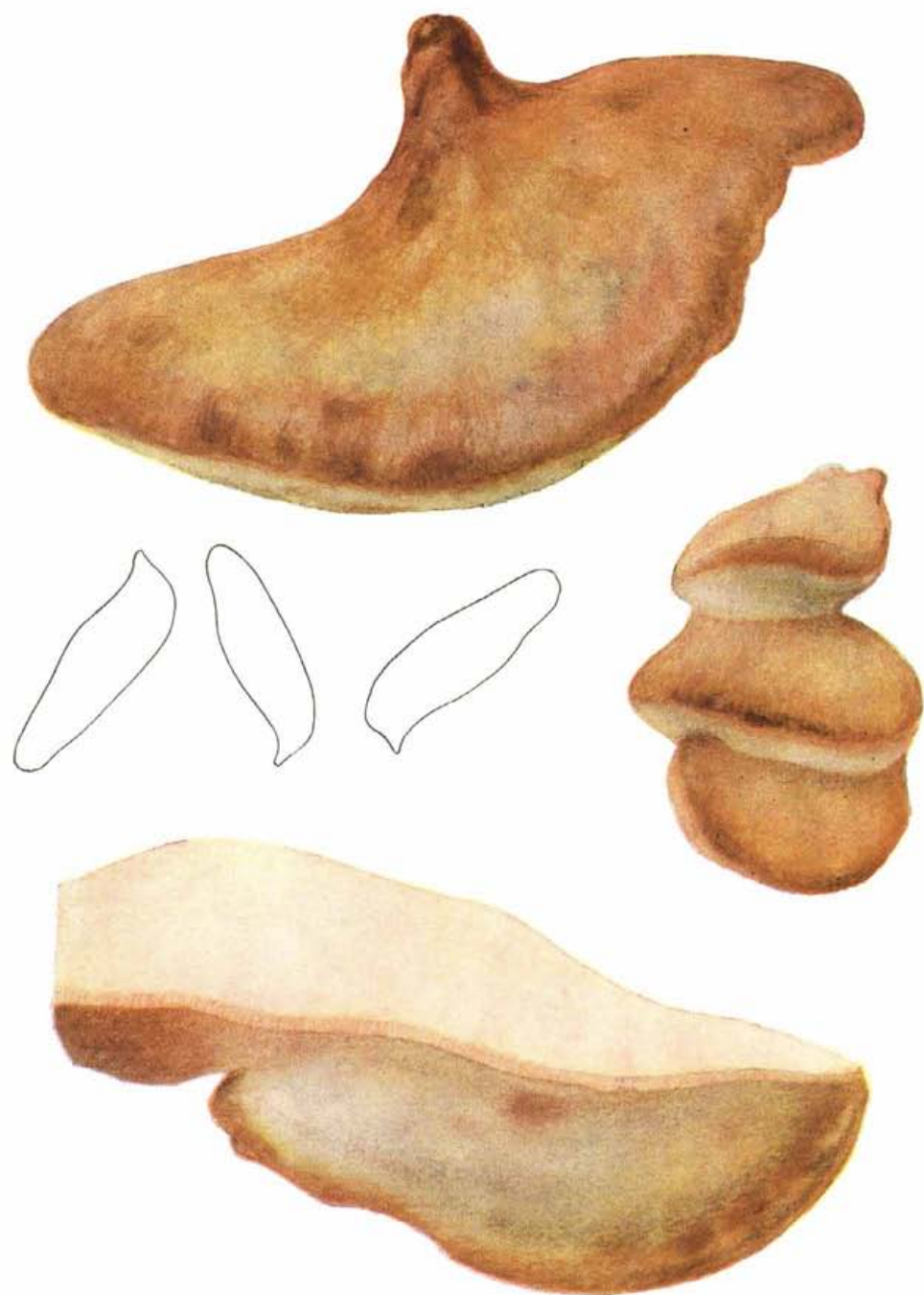
Výkonný redaktor: dr. Mirko Svrček kandidát biologických věd

Příspěvky zasílejte na adresu výkonného redaktora: Praha 1, Václavské nám. 68, Národní
museum, telefon 233541, linka 87.

1. sešit vyšel 15. ledna 1966.

OBSAH

A. Pilát: Nový druh rodu <i>Leucopaxillus</i> Bours., velice podobný májovce	65
M. Svrček: Revize některých rodů lupenatých hub (<i>Agaricales</i>), popsanych J. Velenovským	69
F. Neuwirth: Nález morchelloidní plodnice <i>Cortinarius</i> (<i>Inoloma</i>) <i>traganus</i> (Fr.) Fr. — Abnormity v rodě <i>Cortinarius</i> dosud známé	75
M. J. Číha: Několik poznámek k výskytu zemlově zbarvené odrůdy májovky: <i>Calocybe georgii</i> (Clus. ex Fr.) Kühner var. <i>aromatica</i> (Roques) Pilát	80
F. Kotlaba a Z. Pouzar: Pstěňovec — <i>Buglossoporus</i> gen. nov., nový rod chorošovitých hub (S barevnou tabulí č. 61)	81
A. Černý: Hnědák šafránový — <i>Phaeolus croceus</i> (Pers. ex Fr.) Pat. — nový choroš pro ČSSR	90
F. Kotlaba a Z. Pouzar: Co je <i>Polyporus acanthoides</i> Bull. ve smyslu Velenovského a poznámky k systematickému postavení <i>Polyporus croceus</i> (Pers.) ex Fr.	97
Z. Petrlík a Z. Štys: Vliv teploty na uvolňování zoospor, infekci a inkubační dobu peronospor chmelové (<i>Peronoplasmopara humuli</i> Miy. et Tak.)	105
F. Šmarda: Mapování 100 druhů hub v Evropě	110
A. Pilát: K padesátinám MUDr. Josefa Herinka	111
S. Mayer a V. Petkovšek: Vzpomínka na Vojtecha Lindtnera	117
K. Kříž a F. Šmarda: Stálá výstava hub v Brně	120
J. Svrčková: O činnosti Rakouské mykologické společnosti	124
F. Kotlaba: Podzimní exkurze československých mykologů na Karlštejn	125
L. Rychtera a B. Hlůza: Z činnosti mykologické poradny v Olomouci	128
Literatura	130
Upozornění	132
Přílohy: barevná tabule č. 61 — <i>Buglossoporus quercinus</i> (Schrad. ex Fr.) Kotl. et Pouz. (J. Herink pinx.)	
černobílá tabule: V. a VI. <i>Leucopaxillus pseudogambosus</i> Pilát	
VII. <i>Cortinarius</i> (<i>Inoloma</i>) <i>traganus</i> (Fr.) Fr. (morchelloidní plodnice)	
VIII. <i>Cortinarius</i> (<i>Telamonia</i>) <i>scutulatus</i> Fr. (morchelloidní plodnice)	
IX. a X. <i>Buglossoporus quercinus</i> (Schrad. ex Fr.) Kotl. et Pouz.	
XI. a XII. <i>Hapalopilus croceus</i> (Pers. ex Fr.) Bond. et Sing.	

Buglossoporus quercinus (Schrad. ex Fr.) Kotl. et Pouz.

Jan Herink pinx.

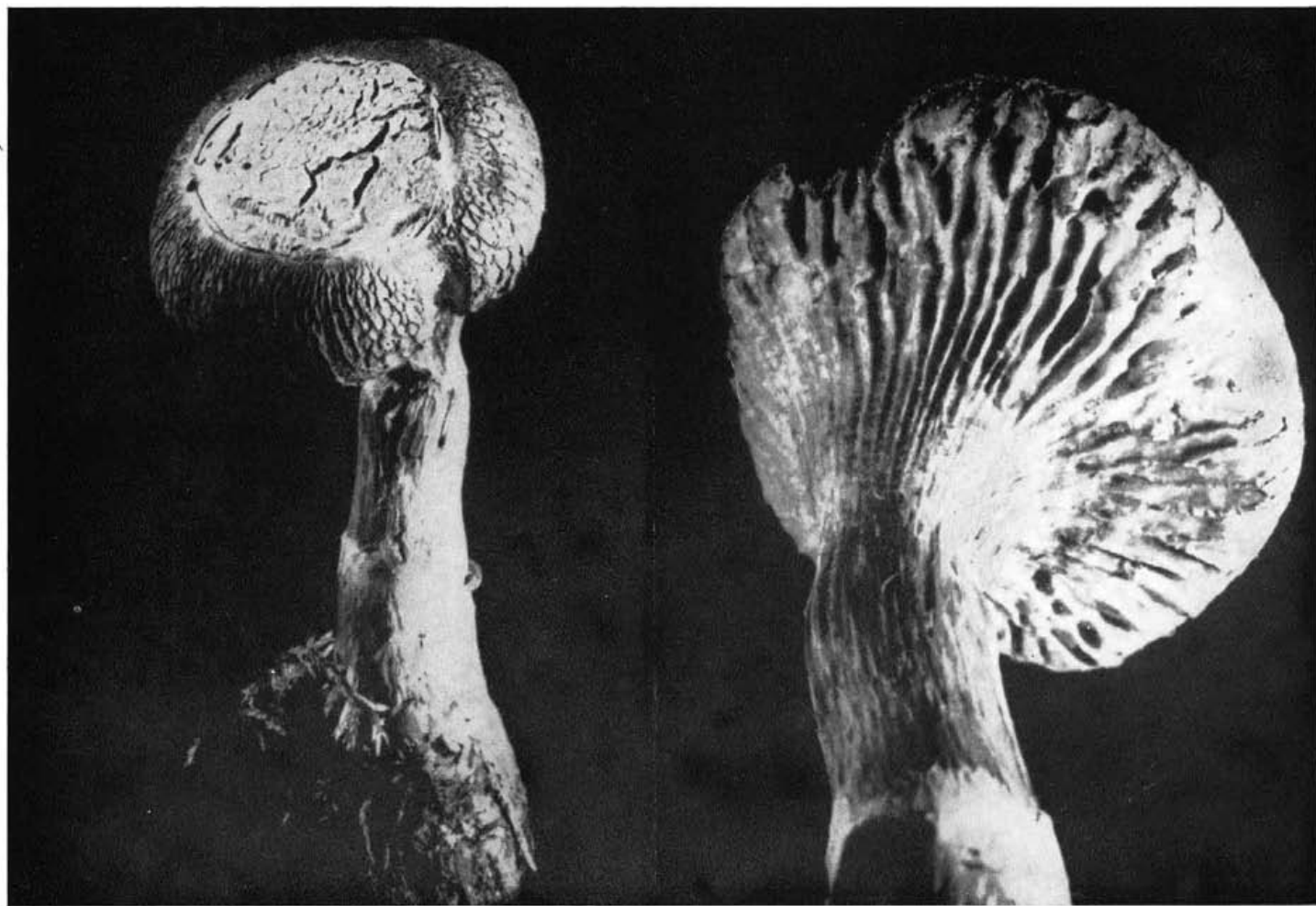

Leucopaxillus pseudogambosus Pilát — Běločechratka májovková. Montes Strážovská hornatina inter oppida Trenčianské Teplice et Valaská Belá (Czechoslovakia-Slovakia occidentalis) ca. 600–700 m s. m. 10. X. 1965 Juraj Kaščák legit. Photo A. Pilát

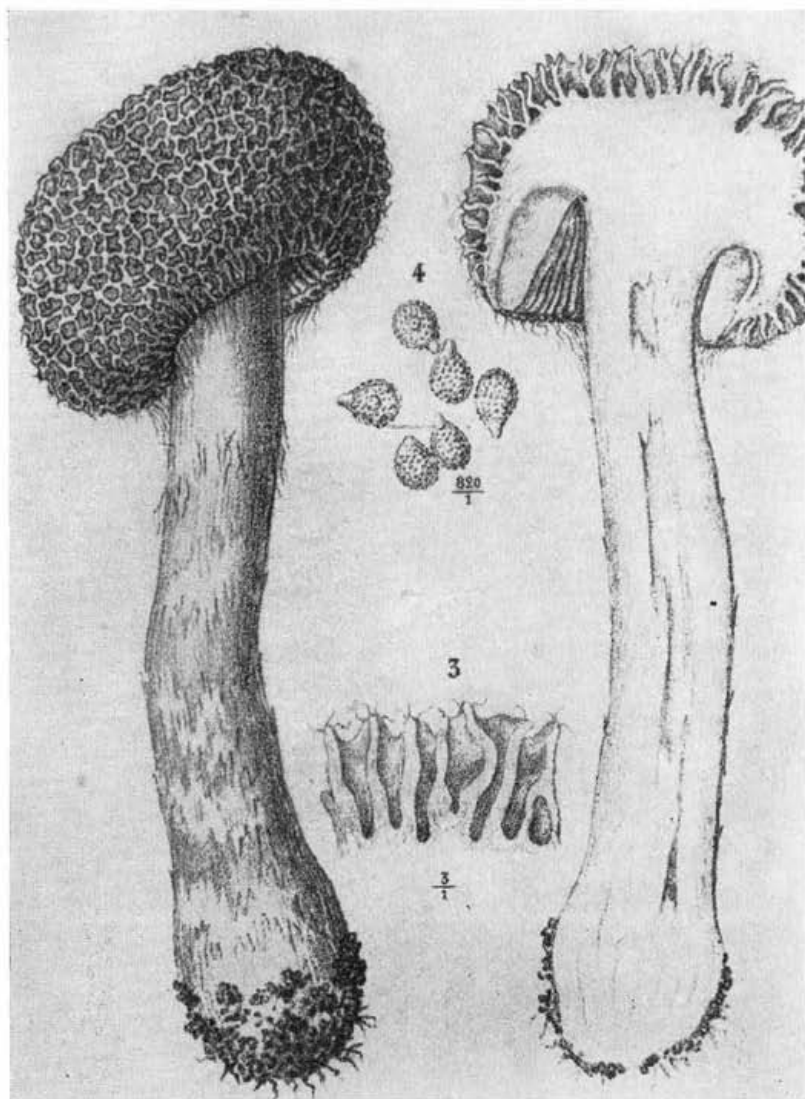

Leucopaxillus pseudogambosus Pilát — Běločechratka májovka. Montes Strážovská hornatina inter oppida Trenčianské Teplice et Valaská Belá (Czechoslovakia-Slovakia occidentalis) ca. 600–700 m s. m. 10. X. 1965 Juraj Kaščák legit.

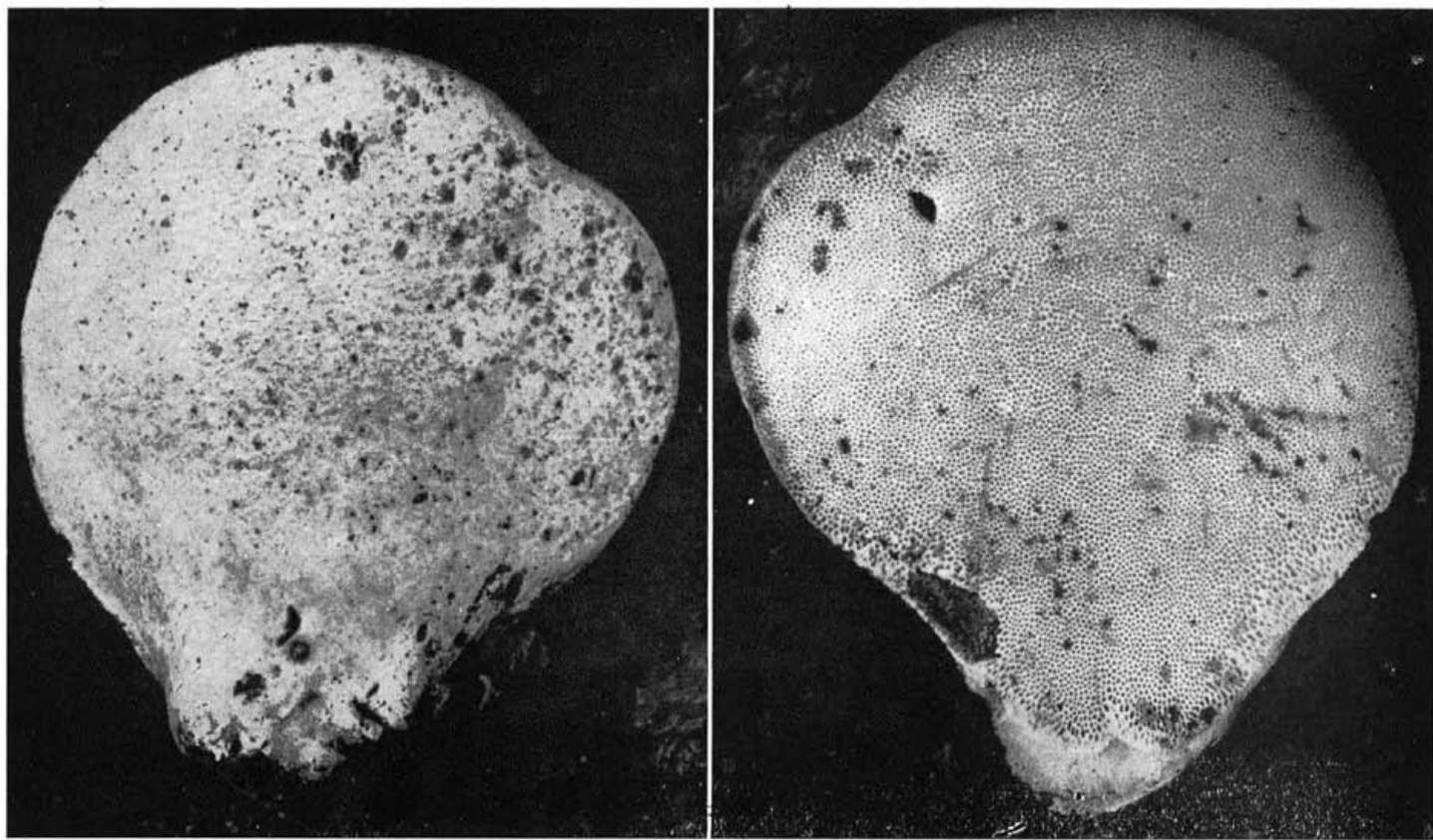
Photo A. Pilát

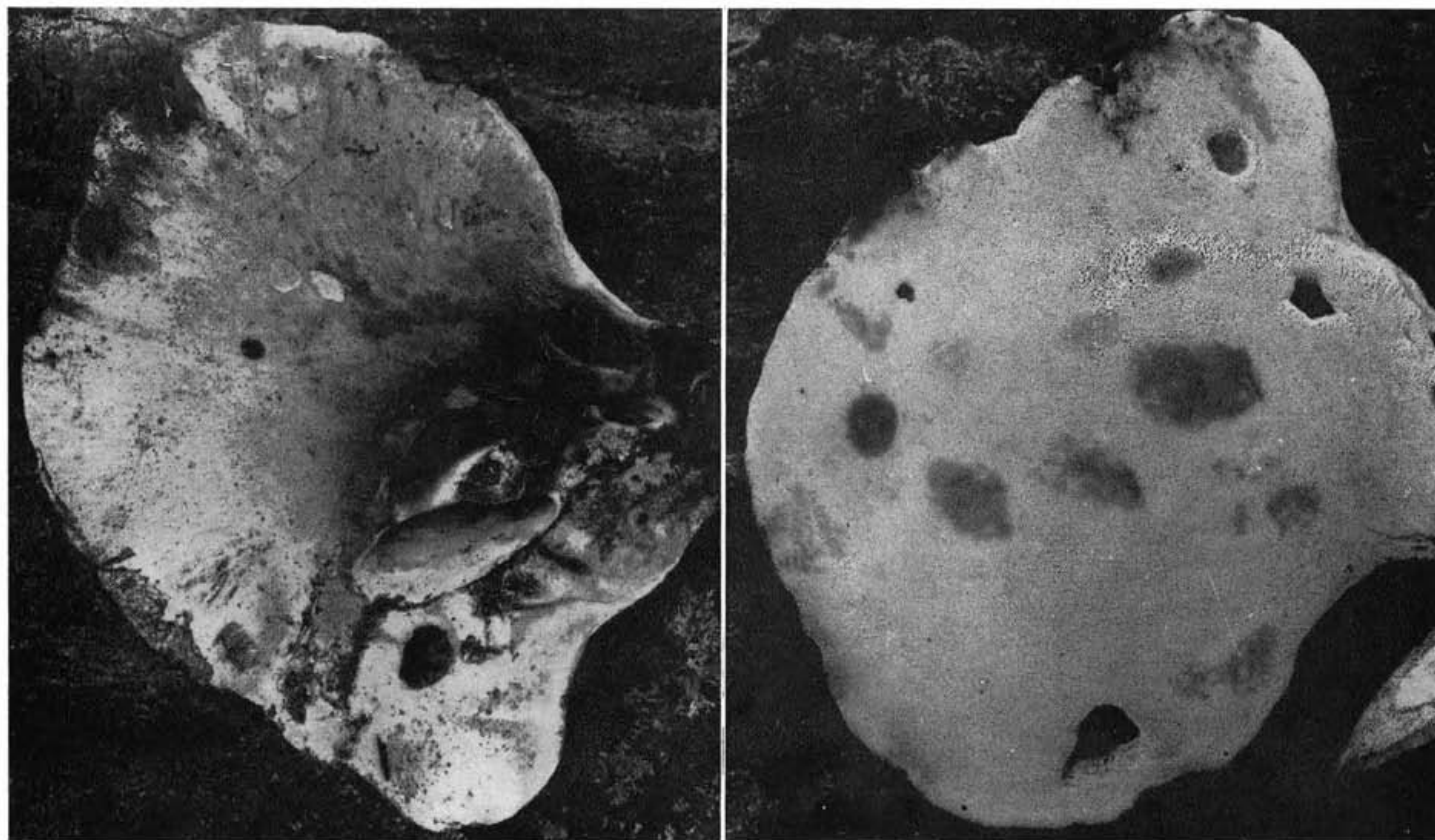
1,2 *Cortinarius (Inoloma) traganus* (Fr.) Fr. — Pavučinec (lilák) kozlí. Morchelloidní plodnice, anomální klobouk. Bílá u Jindřichova Hradce, 20. IX. 1965 leg. F. Neuwirth. — *Carposoma anomalum morchellaeforme*, in *Bohemia meridionali* (Bílá prope Jindřichův Hradec) 20. IX. 1965 leg. F. Neuwirth. Photo J. Čech

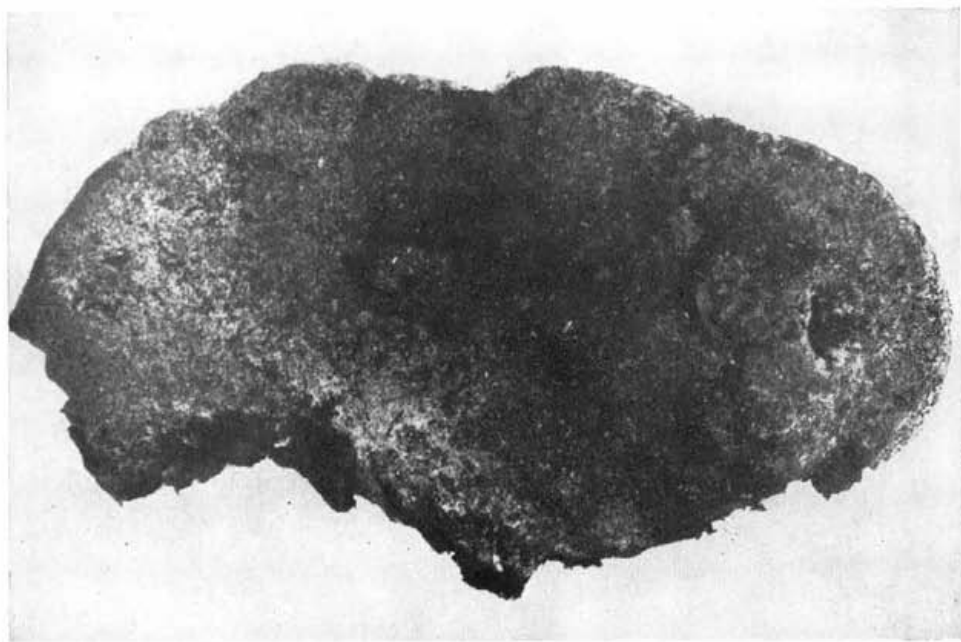
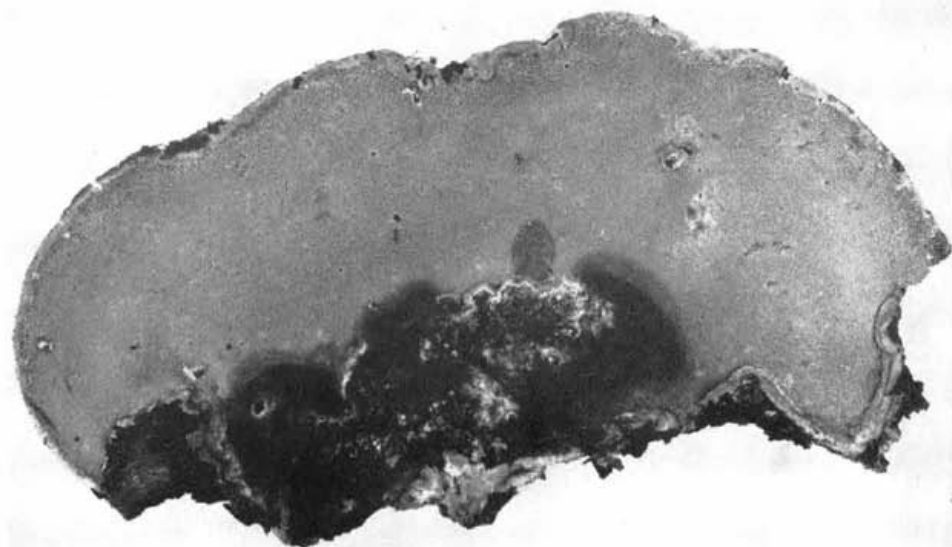
Cortinarius (Telamonia) scutulatus Fr. — Pavučinec (pásenka) štitkovitý, Morchelloid (2 — řez plodnice, 3 — část hymenia s alveolami, 4 — výtrusy s alveolárního hymenia). Reprodukce z Boudierovy práce z r. 1890.

1., 2. *Buglossoporus quercinus* (Schrad. ex Fr.) Kotl. et Pouz. — Pstřeňovec dubový. Pohled shora (vlevo) a zdola (vpravo) na čerstvou plodnici. Polesí „Vřesná“ (Krkavec) u Hamru poblíž Veselí n. Lužn., v dutině starého živého dubu letního sbíral 14. VIII. 1965 F. Kotlaba. — View from above (left) and below (right) of a young fresh fruitbody. In the “Vřesná” (Krkavec) forest at Hamr close Veselí n. Lužn., Southern Bohemia, in the cavity of an old living trunk of *Quercus robur*, 14. VIII. 1965 collected by F. Kotlaba. 2.5×.
Photo F. Kotlaba

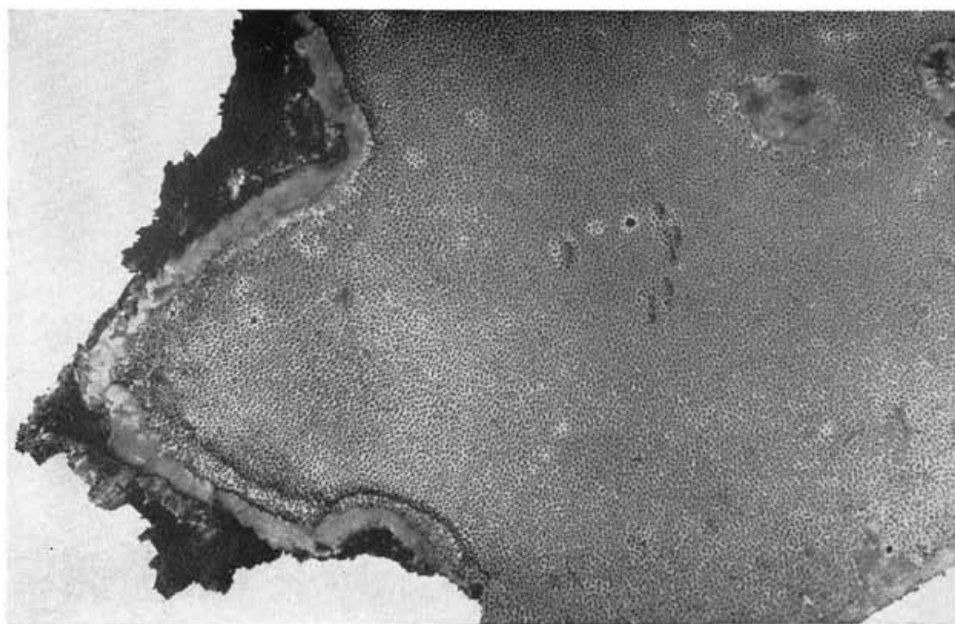

1., 2. *Buglossoporus quercinus* (Schröd. ex Fr.) Kotl. et Pouz. — Pstřeňovec dubový. Pohled shora a zdola na dospělou čerstvou plodnici z téhož sběru jako na tab. IX. — Views from above and below of an adult fresh fruitbody from the same collection as on tab. IX. 1×.
Photo F. Kotlaba

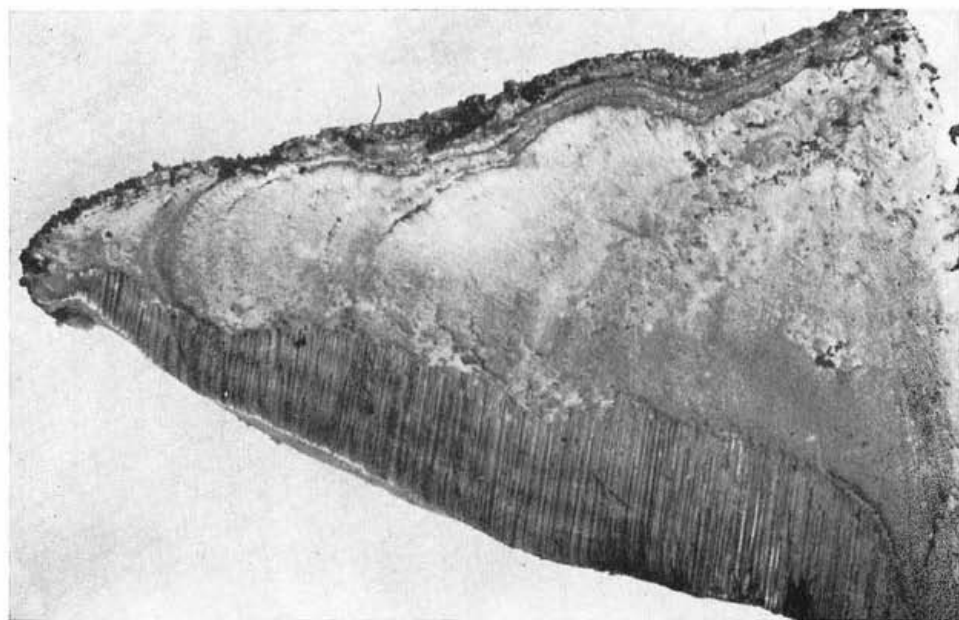
1, 2. *Hapalopilus croceus* (Pers. ex Fr.) Bond. et Sing. — Hlinák šafránový. Pohled zdola a shora na čerstvou dospělou plodnici. V lužním pralese „Cahnov“ u Lanžhota na položivém kmenu dubu letního sbírali 10. IX. 1965 J. Lazebníček a F. Kotlaba. — Views from below and above of a fresh adult fruitbody. In the virgin forest „Cahnov“ close Lanžhot, Southern Moravia, on a dying trunk of *Quercus robur*, 10. IX. 1965 collected by J. Lazebníček and F. Kotlaba. Cca 0.5 \times .

Photo F. Kotlaba

1. *Hapalopilus croceus* (Pers. ex Fr.) Bond. et Sing. — Hlinák šafránový. Pohled na pory části čerstvé dospělé plodnice se sterilním okrajovým lemem. V lužním pralese „Cahnov“ u Lanžhota na položivém kmenu dubu letního sbírali 10. IX. 1965 J. Lazebníček a F. Kotlaba. — View of the pores of part of an adult fresh fruitbody with a marginal sterile border. In the virgin forest “Cahnov” close Lanžhot, Southern Moravia, on dying trunk of *Quercus robur*, 10. IX. 1965 collected by J. Lazebníček and F. Kotlaba. 1.2×.

Photo F. Kotlaba

2. *Hapalopilus croceus* (Pers. ex Fr.) Bond. et Sing. — Hlinák šafránový. Řez dužninou dospělé plodnice, kde je patrná vláknitost a nápadné zónování rourek a dužniny. Stejná lokalita jako u obr. 1. — Section of the context of a fresh adult fruitbody showing fibrillose structure and striking zonation of tubes as well as the context. The same locality as fig. 1. 1×.

Photo F. Kotlaba

**De specie nova generis *Leucopaxillus* Bours.:
L. pseudogambosus sp. nov.**

Nový druh rodu *Leucopaxillus* Bours. velice podobný májovce

Albert Pilát

Auctor unum specimen fungi mirabilis obtinuit, quod habitu, odore, dimensionibus coloreque *Calocybem gambosam* (Fr.) Sing. magnopere in mentem revocabat. Cel. Juraj Kaščák eum 10. X. 1965 in Slovakia occidentali in montibus Strážovská hornatina dictis inter oppida Trenčianské Teplice et Valaská Belá altitudine ca 600—700 m s. m. collegit. Iam prius 7 dies ante in montibus commemoratis carposomata pluriora huius speciei in grege loco ca 3 km remoto observavit. Hunc fungum, quem auctor sub nomine *Leucopaxillus pseudogambosus* Pilát describit, a *Calocybe gambosa* (Fr.) Sing. non solum occurentia autumnali, sed praecipue sporis verrucosis et distincte amyloideis discrepat. In affinitatem proximam speciei polymorphae *Leucopaxilli cerealis* (Lasch) Sing. 1962 = *L. albissimus* (Pers.) Sing. 1939 pertinet. Etiam ad *Leucopaxillum amarum* (Alb. et Schw.) Kühn. spectat, sed colore alio distat.

Autor obdržel jednu plodnici houby neobyčejně podobné májovce — *Calocybe gambosa* (Fr.) Sing., a to jak vůní, tak i tvarem, velikostí i zbarvením. Nalezl ji Juraj Kaščák z Trenčína 10. X. 1965 na západním Slovensku ve Strážovské hornatině mezi Trenčianskými Teplicemi a Valaskou Belou ve výši asi 600—700 m. Týden před tím pozoroval jmenovaný houf plodnic tohoto druhu na místě vzdáleném asi 3 km. Tato houba, kterou autor nazval *Leucopaxillus pseudogambosus* Pilát, liší se od májovky nejen podzimním výskytem, ale hlavně bradavčitými a zřetelně amyloidními výtrusy. Patří do blízkého příbuzenstva polymorfního druhu *Leucopaxillus cerealis* (Lasch) Sing. 1962 = *L. albissimus* (Pers.) Sing. 1939. Také jeví vztah k *Leucopaxillus amarum* (Alb. et Schw.) Kühn., ale je jinak zbarvena.

Cel. Juraj Kaščák, Trenčianensis, mihi unum carposoma fungi insignis, qui in iconibus adiacentibus arte photographica depictis illustratus est, misit. Specimen unicum 10. octobris 1965 in montibus Strážovská hornatina inter oppida Trenčianské Teplice et Valaská Belá, ca 600—700 m s. m. (Czechoslovakia, Slovakia occidentalis) legit. Iam prius, 7 dies ante, in montibus commemoratis carposomata pluriora huius speciei in grege loco ca 3 km remoto observavit.

Fungus, quem mihi misit, cum forma tum odore forti conspecteque farinaceo admodum primo visu *Calocybem gambosam* (Fr.) Sing. in mentem revocat et solum colore aliquid alio (pallide ochraceo tinctu griseolo) et occurentia autumnali conspectus est. Demum analysis microscopica sporas amyloideas et distincte verrucosas demonstravit. Igitur hic fungus in genus *Leucopaxillus* Bours. inserendus.

Leucopaxillus pseudogambosus Pilát — Běločechratka májovková. Latus inferius carposomatis, quod J. Kaščák 10. X. 1965 in montibus Strážovská hornatina dictis inter oppida Trenčianské Teplice et Valaská Belá (Czechoslovakia-Slovakia occidentalis) legit.

Photo A. Pilát

Sed in hoc genere nulla species descripta et mihi nota in omnibus naturis cum fungo meo concordat. Qua de causa eum nomine novo designo:

Leucopaxillus pseudogambosus sp. nov.

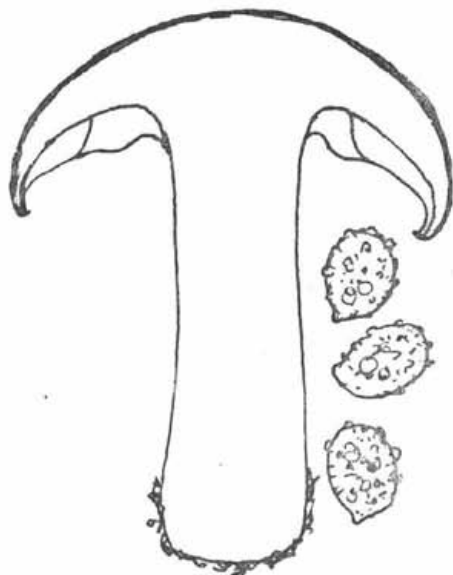
Pileus 85 mm diam., subhemisphaericus, crasse carnosus, sed margine tenuis et subinvolutus, cacumine absque umbone, regulariter rotundatus, super-

PILÁT: LEUCOPAXILLUS PSEUDOGAMBOSUS

ficie siccus, haud lucidus, fere subvelutinus, pallide ochraceus tinctu griseo, totus unicolor vel solum apice minime obscurior.

Lamellae confertae, stipiti adnexae et ibi aliquantum emarginatae, maxima e parte solum linea parva decurrentes, albae sed non candidae, tinctu debili griseo-brunneo.

Stipes 80 mm longus, 18–20 mm crassus, regulariter cylindraceus, laevis, albus sed non candidus, subaqueose longitudinaliter minime striatus, basi haud incrassatus, rotundatus.

Leucopaxillus pseudogambosus Pilát — Běločechratka májovka. Carposoma sectum in magn. orig. et sporaе.

A. Pilát del.

Caro alba odore conspecte farinaceo, suavi, sapore cucumerino, miti, amoeno sed diu lingua permanenti, cacumine pilei ca 18 mm crassa, homogenea, in stipite subsimili, solum aliquantum fibrillosa.

Sporaе ellipsoideae, $4,5-5,5 \times 2,7-3 \mu$, hyalinae, amyloideae, distincte verrucosae, saepe una vel plurioribus guttulis parvis oleosis instructae.

Basidia ca $20 \times 5 \mu$.

Cutis pilei tenuis, sed fere ad cacuminem discernibilis, ex hyphis irregulariter intricatis, parum distinctis, ca $2-4 \mu$ crassis constans. Trama pilei ex hyphis hyalinis, tenuiter tunicatis, $6-12 \mu$ crassis. Cheilocystidia nulla.

Hab.: Cechoslovakia-Slovakia occidentalis, in montibus Strážovská hornatina dictis, ca 600–700 m s. m., inter oppida Trenčianské Teplice et Valaská Belá 10. X. 1965 cel. Juraj Kaščák legit et unum carposoma mihi misit. (Typus, PR). Fungus admodum habitu et odore *Calocybem gambosam* (Fr.) Sing. in mentem revocat.

Fungus descriptus in proximam affinitatem speciei polymorphae *Leucopaxillus cerealis* (Lasch) Sing. 1962 = *L. albissimus* (Peck) Sing. 1939 pertinet et praesertim odore amoene farinaceo, conspecto et speris aliquid minoribus discre-

pat. Varietates speciei commemoratae, quas Singer et Smith (1943) e America boreali vel e Europa describunt, inter alia odore plerumque haud amoeno et sapore potius amaro discrepat.

Leucopaxillus cerealis (Lasch) Sing. var. *lentus* (Post apud Romell) Sing. et Smith a fungo nostro sporis majoribus ($6-8,2 \times 4-5,5 \mu$), odoreque debili discrepat.

Leucopaxillus cerealis (Lasch) Sing. var. *barbarus* (R. Maire) Sing. et Smith idem sporis maioribus ($7-9 \times 4-4,5 \mu$) et odore „farinaceo ut *Cortinarius purpurascens*“ discrepat.

Leucopaxillus cerealis (Lasch) Sing. var. *paradoxus* (Cost. et Duf.) Sing. et Smith lamellis decurrentibus, sporis maioribus odoreque alio discrepat (odor teste Singer et Smith (1943) „strong, recalling that of *Tricholoma sulphureum* but not exactly resembling it, usually more farinaceous (of 'fresh wood' teste Kühner), sapor 'disagreeable but mild'”).

Etiam *Leucopaxillus amarus* (Alb. et Schw.) Kühn. non identicus est. Pileus huius speciei plerumque obscurius coloratus est, sapor amarus et odor secundum Singer et Smith (1943) „peculiar, either strong or very faint and resembling that of *Tricholoma sulphureum* but more farinaceous”.

LITERATURA

- Boursier M. (1925): *Leucopaxillus* nov. gen. Bull. Soc. myc. Fr. 41: 391-393.
 Jossierand M. (1953): Etude d'une Agaricacée nord-américaine récolté en France „*Leucopaxillus pulcherrimus* (Peck) nob.” Bull. Soc. natur. d'Oyonnax No. 7: 50-56.
 Konrad P. et Maublanc A. (1926): *Icones selectae fungorum* tab. 301.
 Kühner R. et Romagnesi H. (1953): *Flore analytique des champignons supérieurs*, pp. 143-145.
 Maire R. (1930): Etudes mycologiques. Bull. Soc. myc. Fr. 46: 216-218.
 Møller F. H. (1954): The genus *Leucopaxillus* in Denmark. Botan. Tidskr. 51: 233-241.
 Singer R. (1939): Phylogenie und Taxonomie der Agaricales. Schweiz. Zeitschr. Pilzkde. 17: 23-28, 35-39, 52-57, 71-73, 84-87, 97-101. *Leucopaxillus* p. 57.
 Singer R. (1962): The Agaricales in modern taxonomy. 2nd ed. Weinheim p. 294.
 Singer R. et Smith A. H. (1943): A monograph of the genus *Leucopaxillus* Boursier. Pap. michig. Acad. Sci. Art. Lett. 28: 85-132, t. 1-8 (1942).
 Singer R. et Smith A. H. (1947): Additional notes on the genus *Leucopaxillus*. Mycologia 39 (6): 725-736.
 Lundell S. et Nannfeldt J. A. (1936): Fungi exsiccati suecici praesertim Uppsalienses: *Tricholoma lentum* No. 202.
 Romell L. (1895): Botan. Notiser for the year 1895, (1): 65.

A revision of some genera of Agaricales described by J. Velenovský

Revise některých rodů lupenatých hub (Agaricales), popsáných J. Velenovským

Mirko Surček

The type collections of 10 genera described by J. Velenovský and now preserved in the Mycological Department of the National Museum, Prague (PR), have been revised: *Arenicola*, *Cyclocybe*, *Galeromyces*, *Leiopoda*, *Ramicola*, *Retocybe*, *Trigonipes*, *Urceolus*, *Valentinia* and *Zephirea*. All ten genera have been previously described and are therefore synonyms. Observations on six further genera, type material of which is absent from PR, are appended.

Výsledek revise 10 rodů řádu *Agaricales*, popsáných Velenovským, jejichž typový materiál je uložen v herbáři mykologického oddělení Národního muzea v Praze (PR). Jde o rody *Arenicola*, *Cyclocybe*, *Galeromyces*, *Leiopoda*, *Ramicola*, *Retocybe*, *Trigonipes*, *Urceolus*, *Valentinia*, *Zephirea*. Všechny z uvedených rodů byly ztožněny s rody již dříve popsánými a je nutno je považovat za synonyma. Připojeny jsou poznámky o dalších 6 rodech, jejichž typový materiál v herbáři PR není uložen.

Arenicola Velen.

Novit. mycol. novis. p. 62, 1947

Type (and only original) species: *Arenicola flavispora* Velen., l. c.

Original diagnosis of the genus: non existant, only the descriptio generico-specifica with notes: "Fungus summopere mirabilis et aegre in affinitatem inserendus. Sporae sunt luteae sicut in *Naucoria*, sed globoso-angulatae sicut in *Rhodosporis*. Cystidia nulla. Stipes cavus, fragilis, quod nec ad *Leptoniam* nec ad *Naucoriam* pertinet. Pono eum in affin. *Naucoriae* provisorie, potius *Galeram* revocat. Stipes fragilis cavus sicut in *Galera*."

The packet bearing the name *Arenicola flavispora* contains two carpophores in poor condition (mainly destroyed). It is undoubtedly a *Rhodophyllus*, probably a small *Nolanea*, but only a study of fresh material can indicate the true position of this species.

Microscopic characters observed: spores $10-11 \times 7.5-8 \mu$, subglobose or broadly ellipsoid, 4-5 angular with angles rounded or rather well marked, distinctly apiculate, pinkish-yellowish or subhyaline, non-amyloid, cyanophilous. Gill trama of rather thick cylindrical hyphae, no clamp connexions seen. The hymenium is severely damaged to provide further data. Many brown stellate crystals are present when mounted in NH_4OH .

From a comparison of the original diagnosis with the microscopic features observed in the type material (PR 153282, Bohemia centr., Mnichovice, loco „Koloděje“ dicto, in arena uvida ad rivum, 12. VII. 1945, leg. et det. Velenovský) the identity of this species with *Rhodophyllus (Nolanea) icterinus* f. *gracillimus* Lange does not seem to be excluded.

Galeromyces Velen.

Novit. mycol. novis. p. 66, 1947

Type (and only original) species: *Galeromyces mirabilis* Velen., l. c.

Original diagnosis of the genus non-existent, only the descriptio generico-specifica with notes: "Fungus summopere mirabilis et aegre in systemate *Agaricinearum* inserendus. Colore revocat *Laccariam*, sed lam. librae, ventricosae, membranaceae, sporae *Galeris* similes, stipes fere corneus *Leptonias* revocat, pileus membranaceus, sulcatus, cystidia *Mycenam* revocant. Meo sensu aptissime erit eum in affinitatem gen. *Galerae* ponere".

Typus: PR 153730, Bohemia centr., Mnichovice, loco „Jidášky“ dicto, ad truncum putridum alneum, 20. VII. 1944, leg. et det. Velenovský.

The type material consists of a single carpophore in poor condition.

The gills are mostly destroyed by insects, though they bear abundant spores. Spores $8-11 \times 4,5-5 \mu$, obtuse cylindrical ellipsoid with short apiculus, germ pore absent, smooth, hyaline, but in mass slightly yellowish. Basidia 4-spored (sterigmata $2.5-3 \mu$ long), relatively short and thick. Cystidia $40-45 \times 11-13 \mu$, broadly fusiform, with acute apices, hyaline, thin-walled, smooth. Gill trama of $4-9 \mu$ thick hyphae, hyaline, thin-walled. Spores and hyphae non-amyloid.

This is typical *Macrocyttidia cucumis* var. *leucospora* Cooke, which occasionally also occurs on very rotten wood. The genus *Galeromyces* must be therefore placed in the synonymy of the genus *Macrocyttidia* Heim.

Leiopoda Velen.

Novit. mycol. novis. p. 35, 1947.

Type species (selected by W. B. Cooke 1953): *Leiopoda moranae* Velen., l. c. p. 37.

Original diagnosis of the genus: "Hucce spectant *Mycenae gracillimae*, quarum stipes capillaris basi nuda, non incrassata, sine disco, sine anulo, sine barbibus et ciliis insidet."

I follow W. B. Cooke and Donk in regarding *Leiopoda moranae* as the lectotype of *Leiopoda* on the ground of Velenovský's remark "Revera optimus typus huius generis." Velenovský established this genus for the species characterized as "*Mycenae gracillimae* etc." and placed here 16 species, all new.

There are two packets of *Leiopoda moranae* in PR:

1. PR 153903, Bohemia centr., Mirošovice pr. Mnichovice, ad folia marcida quercina in colle arido merid., 31. X. 1941, leg. et det. Velenovský.

I found only a single carpophore, unfortunately immature; the other specimens were for the most part destroyed. Epicutis of the pileus formed of globose broom-like cells $7-9 \mu$ diam. Basidia $18-22 \times 4-6 \mu$, cystidia not seen. Gill trama turns wine-red in Melzer's reagent. Stipe not broadened into a disc at the base.

This specimen seems to be identical with *Mycena capillaris* (Schum. ex Fr.) Kumm. The cystidia described in the original diagnosis of *Leiopoda moranae* will belong to the second collection:

2. PR 153904, Bohemia centr., Mnichovice, loco „Koloděje“ dicto, in alneto, 1. X. 1944, leg. et det. Velenovský.

This packet contains four carpophores of a white *Mycena*, crushed for the most part. Cap about 1 cm diam., membranaceous. Spores $9-12 \times 4-4,5 \mu$, cylindrical, oblique apiculate, hyaline, smooth, non-amyloid, rather abundant. Gill trama turns wine-red in Melzer's reagent, with numerous stellate crystals. The hymenium is too severely damaged to provide data on the shape and distribution of the cystidia.

This collection is clearly different from the previous one (PR 153903). The original description of *L. moranae* is a mixture of two *Mycena* species, even though the greater part of the features in the diagnosis agrees better with *Mycena capillaris*.

There is no doubt that the genus *Leiopoda* is a superfluous genus containing a heterogeneous group of *Mycena* species (and perhaps of other genera also).

Cyclocybe Velen.

Novit. mycol. p. 122, 1939

Type species (selected by W. B. Cooke 1953): *Inocybe annulata* Velen., Čes. houby p. 371, 1920

Protonym: *Cyclocybe* Velen., Čes. houby p. 371, 1920

Original diagnosis of the genus: "Hoc genus est in eadem relatione ad genus *Inocybe* sicut *Pholiota* ad *Naucoriam*, stipes postea annulo membranaceo, persistenti ornatus praestat. Nunc ergo habemus jam quatuor species hujus generis. Occurunt in similibus stationibus sicut *Inocybe*." (Velenovský 1939.)

Type species is not present in the herbarium PR. In my opinion, the original description of *Inocybe annulata* Velen. agrees well with *Agrocybe erebia* (Fr.) Kühn. apud Sing. [Syn.: *Pholiota erebia* (Fr.) Gillet, *Togaria erebia* (Fr.) W. G. Smith] and its identity with this species seems very probable. The other species, viz. *Cyclocybe pragensis* Velen., *C. mnichovicensis* Velen. and *C. squamulosa* Velen. (all described in Novit. mycol. p. 122, 1939) as well as *C. lateritia* Velen. (described in Novit. mycol. novis. p. 61, 1947) are deposited in PR. I have examined the type material of *C. pragensis* and *C. mnichovicensis* and found that both species are identical with *Agrocybe erebia* (Fr.) Kühn. apud Sing. Consequently, the genus *Cyclocybe* Velen. is synonymous with *Agrocybe* Fayod.

Ramicola Velen.

Mykologia, Praha 6 : 76, 1929 — Novit. mycol. p. 126, 1939

Type (and only original) species: *Ramicola olivacea* Velen. l. c.

Original diagnosis of the genus: "Affinitate ad *Naucoriam* et *Galeram* accedens, sed a priori glabritie, teneritate, pileo excentrico, pulveris sporarumque colore, veli defectu, stipite solido, pellucido, a posteriori pileo involuto, excentrico, sporarum forma et colore, stipite solide dignoscitur. A *Crepidoto* pileo membranaceo, stipite longo differt. Habitu plene *Pluteum* revocat, qui autem sporarum colore, cystidiis aliisque discedit. Color pulveris similis videtur colori pulveris generis *Psilocybe* sed pilei forma nullibi talis invenitur, equidem cystidiis, stipite solido crescentiaque solitaria a *Psilocybis* noster fungus aberrat."

Typus PR 154735: Bohemia centr., Mnichovice, ad caudices foliosos, 7. VII. 1929, leg. et det. Velenovský.

The poor type material consists of two small carpophores overgrown by a mould, though the gills bear abundant spores and marginal cystidia. Spores 7–9 × 4.5–5.5 μ, broadly ovate-phaseoliform, asymmetrical, short-apiculate, with germ pore, rather thick-walled, smooth, light yellow to pallid brown-yellow in KOH. Marginal cystidia clavate, flexuous, thin-walled, hyaline.

Ramicola olivacea is identical with *Simocybe rubi* (Berk.) Sing. [Syn.: *Naucoria effugiens* Quél., *N. rubi* (Berk.) Sing., *N. (Ramicola) haustellaris* (Fr. ex Fr.) Kühn. et Romagn., *Crepidotus haustellaris* (Fr. ex Fr.) Quél.] and the genus *Ramicola* Velen. must be regarded as synonymous with *Simocybe* P. Karst. emend. Sing. Some authors (for example Kühner et Romagnesi 1953) consider *Ramicola* as a subgenus of *Naucoria* (Fr.) Kummer.

Retocybe Velen.

Novit. mycol. novis. p. 33, 1947

Type species (selected by Donk 1962): *Retocybe milliaria* Velen., Novit. mycol. p. 91, 1939.

Protonym: *Retocybe* Velen., Novit. mycol. p. 91, 1939 (nomen nudum)

Original diagnosis of the genus: "Genus hoc continet *Pseudomyces* lamellis angustis vel venaeformibus, plerumque stipitem non attingentibus, anastomosantibus et retinam formantibus. Discus basalis nunc evolutus nunc deest." (1947.)

There are five collections labelled as *Retocybe milliaria* Velen. in herbarium PR, but three (154730, 154731, 154727) contain no carpophores or only severely damaged material. The two remaining packets (154728 and 154729) contain several carpophores belonging to the same species. Of these the first

one should be regarded as the lectotypus: Bohemia centr., Mnichovice, loco „Potočiny“ dicto, in trunco alneo, 26. VII. 1939, leg. et det. Velenovský (PR 154728).

Spores in the sporophores are $7-8.5 \times 4-4.5 \mu$, fusiform, distinctly apiculate, smooth, hyaline, amyloid. Gill trama of non-amyloid and acyanophilous hyphae.

Retocybe milliaris Velen. is typical *Delicatula integrella* (Pers. ex Fr.) Pat. [Syn.: *Mycena integrella* (Pers. ex Fr.) S. F. Gray, *Omphalia integrella* (Pers. ex Fr.) Kumm.]. The second packet (PR 154729, Bohemia centr., Mnichovice, piscina „Hubačovský rybník“, in trunco alneo, VIII. 1939, leg. et det. Velenovský) contains the same species.

Consequently, the genus *Retocybe* Velen. is synonymous with *Delicatula* Fayod.

Trigonipes Velen.

Novit. mycol. p. 77, 1939

Type (and only original) species: *Trigonipes fascicularis* Velen. l. c. p. 78

Original diagnosis of the genus: "A genere *Clitocybe* stipite cartilagineo-rigido, deorsum tenuiter acutato, utrinque compresso, solido, in pileum sensim dilatato, lamellis arcuato-decurrentibus, transverse rugosis, venis numerosis anastomosantibus, furcatis discedens. Fungus minutus, dense caespitosus, hiemalis, in picetis ad stratum humosum nascens."

The only packet in PR: Bohemia centr., Hubačov pr. Mnichovice, in piceto, X. 1937 leg. et det. Velenovský (PR 154809, erroneously as *Trigonipes "fasciculata"*). The type material is represented by several well-preserved carpophores. Spores abundant, $4-5 \times 2.7-3.2 \mu$, ellipsoid, obliquely short-apiculate, smooth, hyaline, non amyloid. Gill trama of $3.5-7 \mu$ thick hyphae, hyaline, thin-walled with clamp connexions, non amyloid. Basidia 4-spored, slender clavate, $20-25 \times 4.5-5.5 \mu$. Gills not crowded, rather distant, pruinose, sometimes forked, shortly decurrent.

The description and the type material of *Trigonipes fascicularis* agree very well with *Clitocybe brumalis* (Fr. ex Fr.) Quél. sensu Ricken, Kühner et Romagnesi. Ricken (1915) in particular describes this species excellently. *Clitocybe brumalis* (Fr. ex Fr.) Quél. sensu Velenovský (1920) is a different species.

The genus *Trigonipes* Velen. is consequently identical with *Clitocybe* (Fr.) Staude.

Urceolus Velen.

Novit. mycol. p. 44, 1939

Type species (selected by Donk 1962): *Urceolus sambucinus* Velen. l. c.

Original diagnosis of the genus: "A genere praecedenti (i.e. *Pleurotus*) inprimis a *Pleuroti unguiculari* Batsch, pileo in urceolum globosum vel ellipsoideum, rigidulum, sessilem vel breviter stipitatum, vertice ostio parvo apertum, intus venas breves, rudimentarias continentem mutato. Sporae hyalinae, anguste obtuseque cylindricae, curvatae. Haecenus unica species, ligniseda."

The only type material (PR 154812, Bohemia centr., Mirošovice pr. Mnichovice, ad ramulos *Sambuci nigrae* in dumeto, 25. XI. 1938, leg. et det. Velenovský) consists of two twigs of the common elder (*Sambucus nigra*) with several small carpophores in poor condition; two of them, examined by me, were sterile, but the other microscopical features were typical for *Resupinatus cyphelliformis* (Berk.) Sacc. Hymenium $35-45 \mu$ high, subhymenium 25 to 35μ , the black layer $55-70 \mu$, the gelatinous layer $150-170 \mu$, the cortical layer $18-30 \mu$. Hyphae of the gelatinous layer partly 1μ thin, partly $2-4.5 \mu$

thick, encrusted with brown pigment (often in spiral bands), bearing clamp connexions. Hyphae of the cortical layer rather thick-walled, also strongly brown pigmented encrusted.

The identity of *Urceolus sambucinus* with *Resupinatus cyphelliformis* (Berk.) Sing. [Syn.: *Pleurotus cyphelliformis* (Berk.) Sacc.] is evident so that the genus *Urceolus* Velen. is reduced to the synonymy of the genus *Resupinatus* (C. Nees) ex S. F. Gray.

Valentinia Velen.

Novit. mycol. p. 38, 1939

Type species (by original designation): *Cantharellus valentini* Velen., Čes. houby p. 85, 1920

Original diagnosis of the genus: "Stipite corneo, tenui, canaliculato, basi castaneo et puberulo, praelongo, pileo buccinaeformi, non pellucido, lamellis angustis, sensim decurrentibus, furcatis et anastomosantibus, sporis ellipticis, hyalinis, pulvere albo. Meo sensu aequo gradu ad *Cantharellum*, *Clitocybem* et *Omphalium* affine est."

The type material of *Cantharellus valentini* Velen. is not preserved in PR but, according to the description, this species is evidently identical with *Xeromphalina campanella* (Batsch ex Fr.) Maire (cf. also Pilát 1951, p. 171), so that the genus *Valentinia* is a synonym of the genus *Xeromphalina* Kühner et Maire apud Konrad et Maublanc.

The second species, *Valentinia vacini* Velen. (Novit. mycol. p. 38, 1939) is represented in PR by four collections: Moravia merid., Žarošice, 12. IX. 1939, leg. V. Vacek, det. Velenovský (PR 154611, lectotypus); the same locality, VIII. 1940 and 21. VIII. 1947, leg. V. Vacek. — Radotín, Bohemia centr. 22. X. 1950, leg. V. Vacek.

V. Vacek (named by Velenovský "Vacinus"), who collected this species and sent it to Velenovský, considered (in herbario and manuscript) *Valentinia vacini* identical with *Cantharellus albidus* Fr. = *Hygrophoropsis albida* (Fr.) Maire. My revision of the specimens confirmed this opinion to be correct. Velenovský's description of the spores is erroneous.

Zephirea Velen.

Novit. mycol. novis. p. 61, 1947

Type (and only original) species: *Zephirea fusispora* Velen. l. c. p. 62.

Original diagnosis of the genus: "Gracillima, vitreo-pellucida, haud hygrophana, sine velo, tremens, stipite praelongo, capillari, laevi, sine annulo. Lam. distantes, angustae, postice liberae. Sporae intense luteae, trapezoideae, laeves. Cystidia acicularia. Hoc genus prostat revera sicut *Mycena gracilis* sporis fuscis forma in *Mycenis* nullibi apparenti"

The type material (PR 154801, Bohemia centr., Mnichovice, collis Plecháč, ad folia marcida quercina et aciculos pinaceos, 5. VIII. 1940, leg. et det. Velenovský) is in a very fragmentary state and it has not been possible to examine the greater part of the microscopic features. The collection consists only of one fragment of the cap and the stipe, all fixed to a small piece of paper. The carpophore is now honey-yellowish. Spores only very rare, 7–9 × 2.3–3 μ, fusoid-subaculate, tapered at the base and at the top, smooth, hyaline (not yellowish as indicated in the original diagnosis), non amyloid. In the trama are numerous yellowish angulate-crystals. Epicutis formed by globose cells 25–35 μ diam., thin-walled, smooth, turning wine-red or brownish in Melzer's reagent. Cystidia not seen.

This species is evidently a *Mycena*, but the material is insufficient for a more accurate determination.

As regards the following Velenovský's genera, no material is deposited in PR:

Galeropsina Velen.

Novit. mycol. novis. p. 74, 1947

Type (and only original) species: *Galeropsina pyriscpora* Velen. l. c.

Gramincola Velen.

Novit. mycol. novis. p. 81, 1947

Type (and only original) species: *Gramincola gracilis* Velen. l. c.

Mycenopsis Velen.

Novit. mycol. novis. p. 35, 1947

Type (and only original) species: *Mycenopsis globispora* Velen. l. c.

Pseudohygrophorus Velen.

Novit. mycol. p. 28, 1939

Type (and only original) species: *Pseudohygrophorus vesicarius* Velen. l. c.
p. 29.

Quercella Velen.

Čes. houby p. 495, 1921

Type (and only original) species: *Quercella aurantiaca* Velen. l. c. p. 496.

From the description alone, this species is undoubtedly a *Phaeocollybia*.

Weinzettlia Velen.

Čes. houby p. 514, 1921

Type (and only original) species: *Weinzettlia rubescens* Velen. l. c.

From the description alone, the identity of this species with *Cortinarius* (*Inoloma*) *bolaris* Fr. seems to be certain.

L I T E R A T U R A

- Cooke W. B. (1953): The genera of the Homobasidiomycetes (exclusive of the Gasteromycetes). Special Publication issued by the Division of Mycology and Disease Survey, U. S. Dept. Agr. Beltsville, Md.
- Donk M. A. (1962): The generic names proposed for Agaricaceae. Beihefte zur Nova Hedwigia, Heft 5. Weinheim.
- Kühner R. et Romagnesi H. (1953): Flore analytique des champignons supérieurs. Paris.
- Pilát A. (1951): Klíč k určování našich hub hřibovitých a bedlovitých. Praha.
- Velenovský J. (1920—1922): České houby. Praha.
- Velenovský J. (1939): Novitates mycologicae. Praha.
- Velenovský J. (1947): Novitates mycologicae novissimae. Praha.

Adresa autora: RNDr. Mirko Svrček, CSc., sectio mycologica, Národní museum — Přírodovědecké museum, Václavské nám. 68, Praha 1.

Nález morchelloidní plodnice *Cortinarius (Inoloma) traganus* (Fr.) Fr. — Abnormity v rodě *Cortinarius* dosud známé

Carposoma anomalum morchellaeforme speciei *Cortinarius (Inoloma) traganus* (Fr.) Fr. describitur. — Commentatio de speciebus anomalis in genere *Cortinarius* hucusque cognitae adiungitur

František Neuwirth

Autor popisuje nový morchelloid na plodnici pavučince kozlího — *Cortinarius (Inoloma) traganus* (Fr.) Fr. a pojednává o některých názorech na vznik morchelloidních plodnic u hub lupenatých. Domnívá se, že morchelloidy jsou dědičnými odchylkami. Je připojen přehled všech dosud známých anomálií pozorovaných u rodu *Cortinarius*.

Auctor novum *carposoma anomalum* morchellaeforme speciei *Cortinarius (Inoloma) traganus* (Fr.) Fr. describit. Formae Agariceae morchelloideae hereditariae sunt, mutationibus ortae. Causae externae auctori minoris momenti esse videntur. Index anomaliarum in genere *Cortinarius*, quae auctori hucusque notae sunt, adiungitur.

Krásný doklad toho, jak přecházejí lupeny houby bedlovité v morchelloid, podařilo se mi najít 20. září 1965 v partii lesa převážně smrkového s vtroušenými borovicemi (z původního porostu) a nově osázenými mladými duby. Bylo to jižně od Jindřichova Hradce, v blízkosti vesnice Bílá, 2 km jižně od kóty 641, vrch Přimda. Nadmořská výška nálezu 590 m. Podklad žulový, půda písčitá, kyselá, slabě mechovitá. Jedinec již zdaleka nápadný kyjovitým tvarem stál na lesní, málo frekventované cestě osamocen. Exposice jihozápadní, stráň se sklonem asi 40°. Počasí chladné, citelný severní vítr, předchozí den slabě sprchlo po delším suchém období. V širším okolí nálezu rostly ve velkém množství houby *Boletus variegatus* Sw. ex Fr. *Cortinarius (Inoloma) traganus* (Fr.) Fr., *Paxillus involutus* Batsch. ex Fr., *Cantharellus cibarius* Fr.

Jedná se o zajímavý morchelloid *Cortinarius (Inoloma) traganus* (Fr.) Fr. Originál je uložen ve sbírkách mykologického oddělení Nár. musea v Praze. Houbu určil RNDr. Mirko Svrček z Nár. musea v Praze, snímky morchelloidu a dokumentární reprodukce pořídil primář MUDr. Jan Čech z Jindř. Hradce. Oběma srdečně děkuji za milou ochotu a přátelskou spolupráci.

Kyjovitá plodnice je vysoká 12,5 cm, z toho třeh 8 cm, téměř válcovitý, 1,7 cm široký, vzhůru se znenáhla rozšiřuje a přechází neznatelně v šikmo nasedající, kyjovitě nadmutý kloubouk; třeh je i u kořene mírně rozšířený. Na třeni ve výši 5,5 cm byl přichycen zbytek kortiny, prstencovitý útržek zplhlý, přilehlý, blanitý, bělavý, na jednom místě odchlípený, zde barvy fialové. Celým habitem i tímto znakem prozradila plodnice příslušnost k pavučincům. Barva celého jedince okrově až rezavě žlutavá, sítkovité lištny vespod kloubouku hnědé na světlém rezavěokrovém podkladu. Terčovitý povrch kloubouku bělavý, rozpraskaný, hedvábitě lesklý, suchý. Terč kloubouku je ostře odlišen od lakunovitých lišten jak barvou, tak i tvarově ostrou kruhovou čarou. Místy je i na snímku (obr. č. 1) dobře patrné, jak se epicutis povrchu kloubouku ztrácí pod přesahujícím ji okrajem morchelloidních lakun: je zřejmě zavalena, lakunami hymenia překryta.

Anomální kloubouk nasedá šikmo na třeh, v nejširší partii je 5,3 cm široký, asi 4,5 cm vysoký, přechází znenáhla ze třeně ve tvar, připomínající zralý lík, s jedné strany je zdvižený, uvnitř tak jako i třeh měkce vatovitě houbovitý,

zduřelý. Okraj klobouku je zaoblený, zavalený zdola vystupujícími lištnami, nařouklý, znetvořené lupeny přecházejí směrem dolů v paprskovitě uložené lištny. Lupeny výškově v lištny zakrnělé, nejvýše 2 mm vysoké, řídké, v polovině délky vidličnatě větvené, svrchu v lakuny kosočtverečné přecházející, podobně jako u smrží. Lakuny jsou zvláště krásně a pravidelně vytvořeny na zaobleném okraji klobouku (obr. č. 1.). Bělavý povrch klobouku má průměr 3 cm, tvoří téměř přesný, kruhovitý terč. Patrně se morchelloid vyvíjel rychleji, než povrch klobouku, takže jej na okraji přerostl a zavalil. Nastalé sucho zabrzdlilo jeho růst dříve, než se morchelloid mohl svrchu úplně uzavřít na způsob smrže. Lakuny směrem k vrcholu klobouku jsou stále kratší, husté, na oblém obvodu již značně rozšířené (3–4 mm), na spodu klobouku spíše listovité, vidlené.

Nález mikroskopický: na několika mikroskopických řízcích z různých lišten jsem našel jen jedinou sporu protáhle eliptickou, hladkou, se silným episporiem, uprostřed s velkou tukovou kapičkou. Délka výtrusu 9,8 μ , šířka 6,6 μ .

Morchelloid se vyvinul typicky teprve na valovitém okraji klobouku, na spodní straně jsou vytvořeny lištny. Je to dosti častým zjevem u bedlovitých, že rouško, jakmile se ocitne anomálně na povrchu klobouku, vytvoří morchelloidy. Jakoby se tu projevovale tendence zadržet v lakunách vláhu, která by u radiálně uložených lupenů na povrchu klobouku ihned s povrchu stekla. Náš morchelloid se zřetelně vytvořil na úkor povrchu klobouku, ten je zatlačen v ostře probíhající kruhovitě čáře blíže ku středu, původní ostrý okraj je doslova zavalen morchelloidem, který rostl bujněji než klobouk. Bujný, abnormální, řekl bych téměř zmatený růst připomíná rakovinné bujení tkání u rostlin i u živočichů. I v tom je jistá paralela: ani u tumorů, ani u morchelloidů věda dosud neobjevila původce těchto anomálií případně zhoubných nádorů. Dnešní mykologové, jak známo, vykládají vznik morchelloidů hlavně mutačními změnami. Proti tomuto názoru se postavil náš zesnulý již vynikající mykolog Karel Kavina. Ve svém zevrubném pojednání o morchelloidních formách bedlovitých (25) zdůrazňuje celkem vlivy vnější, jako nadměrnou vlhkost, poranění atd. Kavina sám však musí připustit (l. c. p. 20), že „nelze ovšem vyloučiti při vzniku těchto útvarů ani činitele vnitřní, jež vězí hlavně v histologické struktuře plodnice, v poruchách inkretorických a v genetickém založení typu určitého druhu; tyto jsou podkladem dispoicce jedince k snadnějšímu vzrůstu morchelloidních forem, které jsou sice v podstatě abnormitami, ale většinou zcela účelným zařízením.“ Kavina si dobře povšiml (l. c. p. 19), že „tvar výrůstků připomíná plodnice typů původnějších a systematicky nižších, než je druh, na němž se objevují. V tomto ohledu jsou morchelloidy současně abnormitami atavistickými.“ Proti názoru Ulbrichovu (20), Malkovského (23) a Pilátovu (24), že morchelloidy jsou mutačního původu, tvrdí Kavina (l. c. p. 18), že „mutace předpokládají změnu dědičné hmoty v jádrech a jsou dědičné: v případě morchelloidů že však nebyla dosud dědičnost nikde dokázána.“ Zde však nutno konstatovat, že Kavinovi unikla znalost děl Hanse Kniepa (22) a hlavně Fritze Zattlera (19), kteří ve svých pečlivých pracích a svými četnými zdařilými pokusy jasně dokázali, že mutace jsou vskutku dědičné. Zattlerovi se podařilo vypěstovat v laboratoři v Erlenmeyerových lahvích plodnice *Schizophyllum commune* Fr. z vláken podhoubí, a to jednak v plodnicích normálních, jednak i v plodnicích anomálních, klubičkovitých, v dědičné posloupnosti v několika generacích: z plodnic normálních vznikaly zase plodnice normální, z anomálních klubičkovitých zase klubičkovité, takže tím experimentálně dokázali, že morchelloidní změny jsou pravými mutacemi, že došlo

tedy k změně přímo v zárodečné hmotě a tím jest i dána posloupnost mutačního jevu. Tím je hlavní námitka Kavinova vyvrácena.

Nadměrná vlhkost určitě nebyla příčinou vzniku našeho morchelloidu, mému nálezu předcházelo počasí suché. Plodnice sama byla již hodně vyschlá, těžko jsem bez navlhčení odřezával mikroskopické řízky z degenerovaných lupenů. Po parasitech, ať živočišných nebo houbových, po poranění atd. jsem nenašel ani stopy. Ostatně druhy z rodu *Hypomyces* a příbuzné tvoří znetvořeniny zcela jiného druhu, deformace, svědčící o jejich rušivé činnosti, nikoli však o narůstání nových útvarů smržovitých.

V literatuře, pokud mi byla přístupna, jsem zjistil anomálie v rodě *Cortinarius* uvedené u těchto druhů:

1. *Cortinarius argentatus* Fr. — Eichelbaum (6) viděl u tohoto druhu lupeny místy vzájemně spojené příčnými pásky, takže hymenium bylo hrubě jamkatě dirkované. Jednalo se tu tedy o jakýsi náběh k morchelloidu.

2. U téhož druhu vyobrazil G. W. Smith (1) klobouk s třeněm vidlicovitě děleným.

3. *Cortinarius cinnamomeus* Fr. — Ludwig (2) našel na více jedincích toho druhu na povrchu klobouku paprskovitě uspořádané lupeny, vytvořené na jeho temeni.

4. *Cortinarius collinitus* Pers. — E. Jakobasch (5) popsal podobně jako Ludwig u *Cortinarius cinnamomeus* Fr. vytvoření lupenů na povrchu klobouku u tohoto druhu.

5. *Cortinarius decipiens* (Pers.) Fr. — Voglino (8) pozoroval zde srůst klobouků dvou sousedních jedinců.

6. *Cortinarius duracinus* Fr. — L. de Brondeau popsal ve své práci „Champignons de l'Agenais“ (Bull. Soc. Lin. Bordeaux Tom. XVII, 2. série, T. VII, p. 299—301 1851. *Agaricus morchelloides*, který je podle Boudiera (7) morchelloidní forma nějakého pavučince, snad *Cortinarius duracinus* Fr. Brondeau pokládal houbu tu za nový druh, ale nepopsal velikost, tvar a zbarvení výtrusů. Prostě tento *Cortinarius* není bezpečně určen. Protože však mnoho znaků svědčí pro *Hydrocybe duracina* (Fr.) a houba byla do literatury zavedena Boudierem, ponechává se toto jeho určení. Morchelloid není tak dokonalý, jako u Boudierova *Cortinarius scutulatus* Fr., jen největší část klobouku je pokryta záhyby a vinutými lupeny, nikoli však alveolami, okraj klobouku zůstal nezměněný a tvoří hladký lem. Brondeau našel houbu tu v prosinci 1850 v dubině u Saint-Médard — en Jalle nedaleko Bordeaux.

7. *Cortinarius flexipes* Fr. — Eichelbaum (6) našel jedince s hymeniem vytvořeným na povrchu klobouku.

8. *Cortinarius hinnuleus* Fr. — W. G. Smith (1) popsal jedince tohoto druhu, jehož povrch klobouku je pokryt stejnoměrným povlakem z krátkých, přímých pórů. Lupeny přecházejí přes neostrý okraj klobouku vzhůru bez ohraničení v tyto póry. O. Penzig (17) se domnívá, že by se tu mohlo jednat o parasitismus nebo o náhodný srůst pavučince s nějakým druhem hříbu. Pro parasitismus se tu vyslovuje i Ulbrich (21). Podle našeho mínění jde tu spíše o polyporoidní typ s výrůstky na způsob trubkovitých dutinek. (Kavinův třetí typ.)

9. *Cortinarius militinus* Fr. — E. Heckel (3) zaznamenal, že byly u tohoto druhu nalezeny v dolech sterilní třeně bez klobouků, dlouze rozvětvené, analogické jako v rodě *Lentinus*. Tato anomálie byla zřejmě způsobena nedostatkem světla.

10. *Cortinarius scutulatus* Fr. — U tohoto druhu našel E. Boudier (7)

r. 1890 a P. Vuillemin (14) formy morcheloidní (obr. 4). 17. října 1890 nalezl Bernard nedaleko Fontainebleau uprostřed kolonie *Cortinarius scutulatus* jediný exemplář morcheloidní, zvláště výrazný. Boudier jej popsal zevrubně. „Klobouk je téměř kulovitý, 5 cm široký a svrchu úplně pokrytý morcheloidními záhyby a jamkami, které obsahují rouško s basidii a normálními sporami.“ — Práce P. Vuillemina mi nebyla bohužel dostupná.

11. *Cortinarius traganus* Fr. — P. Magnus (10) popisuje plodnici, na níž okraj klobouku byl široce vzhůru ohrnutý a svinutý, takže druhové znaky byly téměř již neznatelné.

12. *Cortinarius violaceus* Fr. — Voglino (9) shledal v basi třeně u tohoto druhu dutinu, vyplněnou lupeny.

13. *Cortinarius sp.* — Fermond (4) zobrazil klobouk nějakého druhu pavučince, na jehož temeni sedeěla plodnice druhá, v obrácené poloze.

14. *Cortinarius sp.* — Dumée et Lutz (11) popisují u druhu pavučince blíže neurčeného morcheloid pozoruhodný tím, že tato abnormální forma zaujímá na klobouku jen asi čtvrtinu jeho povrchu, kdežto okraje jsou volné. Střední část klobouku je na povrchu hrbovitě zdvižena a pokryta jamkami úplně vzhledu jamek smržovitých s normálním hymeniem, nesoucím basidie a parafyzy.

15. *Cortinarius sp.* — V. Melzer (16) popsal a zobrazil překrásný morcheloid pavučince, jehož druh nebylo možno určit, protože typické druhové znaky byly úplně potlačeny. Podle Melzerova popisu vejčitý klobouk, překrásně ametystově fialový, byl druhého dne po nálezu narezavěle hnědý. Hlavní žebra, útlá a ostrá, tvořila s vedlejšími, příčnými žebry systém jamek, téměř pravidelně obdélníkových, nápadně hlubokých, pěkně v řadách urovnaných. Celek dělal dojem spíše vysoce uměleckého, křehoučkého porcelánu, než živé houby. Kavina se vyjadřuje o tomto jedinci, že to byl vzácný, překrásný úplný morcheloid, předstihující i Boudierův, dosud za nejkrásnější pokládáný. Melzer (l. c. p. 183) vysvětluje vznik svého morcheloidu tím, že „došlo k zastavení vzrůstu dorsálního pletiva (na povrchu klobouku) a k hypertrofii pletiva ventrálního již v nejučtějších mládí plodnice, jak svědčí o tom hlavně fialová barva vrstvy hymeniální, která u pavučinců velmi záhy rezaví.“ V dodatku svého pojednání však Melzer poznamenává, že „příčina této deformace vězí pravděpodobně v činnosti nějakého parazita.“ Tento závěr neshledávám správným, je také v rozporu s výkladem Melzerovým svrchu uvedeným. Až na závěrečný úsudek Melzerův souhlasím s jeho vývody. Hypertrofie u mého nálezu by se však mohla připustit jen v pletivu vnitřním, které zbujelo, až vytvořilo palicovité zakončení hořejší části plodnice, lupeny však na výšku zakrtněly v pouhé nízké lištny. Soudím, že hypertrofický růst pletiva subhymeniálního způsobil nejen zavalení okraje klobouku, nýbrž i překrytí velké části povrchu klobouku. Protože jsem nechtěl porušit celý habitus tohoto krásného morcheloidu, odeslal jsem jej bez analýzy houbovitého pletiva a není mi tedy známo, zdali epicutis klobouku na mezní kruhové čáře náhle končí, nebo, jak bych byl nakloněn věřit, zda ještě nepokračuje na mezní kruhové čáře pod morcheloidní rouško. Pro toto dodatečné vyšetření, jehož výsledek by byl velmi zajímavý pro výklad vzniku morcheloidu, je originál odborníkům k dispozici ve sbírkách mykol. odd. Nár. musea v Praze.

16. *Phlegmacium varium* Schaeff. — J. Kučera (26) uvádí (l. c. p. 133) pod č. 16 plodnici pavučince proměnlivého s krátkým, 5,5 cm tlustým třeněm. Podobně znetvořena byla též:

17. *Hydrocybe armeniaca* Schaeff. — (tamtéž p. 133). U obou druhů kloboúk se ztrácel proti mocně vyvinutému tření. (Kreslený obraz obou druhů tamže p. 63.)

18. *Cortinarius anomalus* Fr. — Josef Strnad (27) popsal a zobrazil zajímavou morchelloidní abnormitu u pavučince odchylného. Podle připojené fotografie byl to velmi krásný, úplný morchelloid, vzhledu *Morchella esculenta*, který může závodit s exempláři nalezenými Boudierem a Melzerem. Strnad našel tento morchelloid r. 1948 na podzim ve Stéblovské oboře na travnatém okraji lesní cesty. Jedinec vyrostl v době náhle nastávšího sucha, které zastavilo vzrůst houbové vegetace. Morchelloidní tvar popisuje takto: „Měl podobu přibližně smrže a byl nápadný nádherným kontrastem svého zbarvení: se světle fialově zbarvenou horní částí plodnice kontrastovaly žlutohnědé, šupinaté pásy na tření, na němž byla zřetelně vyvinuta kortina. Morchelloidní kloboúk byl zploštěle kulovitý, porostlý lupeny, rostlými a zvláštní, nepravidelné kapsovitě útvary, pokryté hymeniální vrstvou. Okraje lupenů byly však sterilní.“

Pokud mi známo, vyskytly se anomálie růstu v rodě *Cortinarius* celkem u 13 druhů, z nich u 3 druhů byly nálezy dva (*Cortinarius argentatus*, *scutulatus* a *traganus*). Ve třech případech chybí určení druhové, bezpečně určen jen rod.

Nečiním si nároků na úplnost v příčině počtu anomálních druhů v rodě *Cortinarius*, literatura, hlavně z poslední doby, mi nebyla vždy přístupná.

LITERATURA

1. Smith W. G. (1863): Abnermal mushrooms. Gard. Chronicle 1016—1017, fig. 207—217. Také v Grevillea. 2 : 48.
2. Ludwig F. (1882): Über teratologische, durch Witterungseinflüsse bedingte Bildungen an den Fruchtkörpern der Hutpilze. Bot. Zentralbl. 12 : 136—139.
3. Heckel E. (1883): Nouvelles observations de Tétralogie cryptogamique. Rev. Myc. 5 : 2—6, 26—100.
4. Fermond Ch. (1884): Essai de phytomorphie, ou Etude des causes qui détermment les principales formes végétales. Paris, 2 vol. 644 pag., 16 pl.
5. Jacobasch E. (1886): Bot. Mitteilungen. Varh. bot. Ver. Prov. Brandenburg, 28 : 37—42.
6. Eichelbaum (1887): Bildungsabweichungen mehrerer Arten der Gattung Agaricus. Ber. Sitz. Ges. f. Bot. Hamburg. 3. Heft.
7. Boudier E. (1890): Note sur une anomalie morchelloide du *Cortinarius scutulatus*. Bull. Soc. myc. France, 6 : 169—173, tab. XVIII.
8. Voglino P. (1891): Sopra alcuni casi teratologici di Agaricini. Nuovo Giorn. bot. italiano 23 : 167—170.
9. Voglino P. (1894): Ricerche intorno alla formazione di alcune monstrosità di Agaricini. Atti R. Acc. Sci. Torino 30 : 15, tab. 1.
10. Magnus P. (1897): Über einige hauptsächlich von Prof. Ludwig beobachtete Missbildungen von Schwämmen. Verh. bot. Ver. Prov. Brandenb. 39 : 19.
11. Dumée P. et Lutz L. (1902): Sur une déformation morchelloide du Cortinaire. Bull. Soc. myc. Fr. 18 : 131—132.
12. Magnus W. (1906): Über die Formbildung der Hutpilze. Berlin. (Recenze v Bull. Soc. myc. Fr. 23 : 124, 1907).
13. Melzer V. (1913): Nový druh či zrůda? Příroda a škola 12 (5): 208 (c. fig.)
14. Vuillemin P. (1915): Hyméniums déformés, déplacés, surnuméraires chez les Hyménomycètes lamellifères. Bull. Soc. Sci. Nancy 15 : 235—254.
15. Worsdell V. (1915): The principles of plant teratology. Vol. 1, tab. 25. London.
16. Melzer V. (1922): Zajímavá zrůda. Věda přír. 3 : 183—184.
17. Penzig O. (1922): Pflanzen-Teratologie. 3. vol., 2. vyd. Berlin.
18. Kučera J. (1923): Zajímavá zrůda. Věda přír. 4 : 237.
19. Zattler F. (1924): Vererbungsstudien an Hutpilzen. Z. f. Bot. 16 (8) : 433—499, 4 tab.
20. Ulbrich E. (1924—1927): Morchelloide und tremelloide Formen von Agaricaceen. Notizbl. bot. Gart. Berlin-Dahlem 9 (B, no. 81—90) : 998—1026.

21. Ulbrich E. (1926): Bildungsabweichungen bei Hutpilzen. Verh. bot. Ver. Prov. Brandenb. 68 : 1—104.
22. Kniep H. (1930): Über die Selektionswirkungen in fortlaufenden Massenaussaaten von Schizophyllum. Z. f. Bot. 23. Jena.
23. Malkovský K. M. (1931): O systematické hodnotě druhu *Daedalea parasitica* Vel. Mykologia, Praha, 8 : 66—67.
24. Pilát A. (1942): Ein interessanter Fund der morcheloiden Fruchtkörper von *Amanita rubens* Scop. Stud. bot. čechoslov. 5 : 76—79.
25. Kavina K. (1943—1944): O morcheloidních formách bedlovitých. Rozpravy Čes. Akad. Věd tř. II, roč. 53. — Část 2: no. 33 : 1—24.
26. Kučera J. (1920): Zrůdnost a deformita hub. Čas. čes. Houb. 1 : 37—38, 131—134.
27. Strnad J. (1949): Zajímavá morcheloidní abnormita u pavučince odchylného (*Cortinarius anomalus* Fr.). Čes. Mykol. 3 : 63, c. fig. 1.

Několik poznámek k výskytu zemlově zbarvené odrůdy májovky: *Calocybe georgii* (Clus. ex Fr.) Kühner var. *aromatica* (Roques) Pilát

Byv upozorněn článkem A. Piláta „O zemlově zbarvené odrůdě májovky *Calocybe georgii* (Clus. ex Fr.) Kühner var. *aromatica* (Roques)“ v loňském ročníku časopisu Česká mykologie 19 (4) : 215, 1965, sděluji, že zemlově až pomerančově zbarvené májovky jsem poprvé poznal v hájích u Koněprus u Tetína v Čechách před 5 roky. Ježto jsem poprvé viděl takto zbarvené májovky, měl jsem k nim nedůvěru po stránce kulinární. Protože však tou dobou téměř žádné jedovaté houby nerostou, a tato odrůda rostla na místech, kde v blízkosti rostly i normálně bělošedě zbarvené májovky, a mimo to ony oranžové překrásně a intenzivně voněly stejným aromatem, snědl jsem je ve zdraví. Od té doby tuto houbu na stejných místech sbírám dodnes. Ježto mne však výskyt zemlově zbarvené odrůdy májovky velice zajímá, zkoumal jsem příčinu, proč se vyskytují na určitých místech takto zbarvené houby. Zapisoval jsem si proto na těch místech rostoucí rostliny. Poněvadž se vždy jednalo o lokalitu na kraji lesa, kde byla hustá směs různých keřů, a to lísek, černých bezů, chebdi, ostružiní a malin, mimo lesní stromy, z nichž les byl složen, přišel jsem postupným vylučováním keřů a stromů pro obě variety společných na to, že příčinou žlutého zbarvení by mohl být řešetlák počistivý (*Rhamnus cathartica*), neboť tento keř nerostl nikdy na místech, kde se vyskytovaly normálně zbarvené májovky. Podotýkám, že jsem také nikdy nenašel májovky na jiných půdách než na alkalických. Mimo to připomínám ještě, že tato odrůda je na zmíněných nalezištích dosti hojná a všeobecně známá a ceněná. Také je tam místy hodně řešetláku, zvláště na lesních okrajích.

Miloslav J. Čiha

Pstřeňovec — *Buglossoporus* gen. nov., nový rod chorošovitých hub

Buglossoporus gen. nov. — A new Genus of Polypores

(S barevnou tabulí č. 61)

František Kotlaba a Zdeněk Pouzar*)

Autoři popisují nový rod chorošovitých hub *Buglossoporus* Kotl. et Pouz., a to především na základě anatomické stavby plodnice. Radí do tohoto rodu jediný druh *Polyporus quercinus*, stručně ho popisují, zmiňují se o jeho biologii a rozšíření, a to jak v Evropě, tak zejména podrobně v Československu, kde studovali veškerý dokladový materiál. Je připojena mapka rozšíření *Buglossoporus quercinus* v Československu.

The authors describe a new genus of polypores, *Buglossoporus* Kotl. et Pouz., primarily on the basis of the anatomical structure of the fruitbody. They put in this genus only one species, *Polyporus quercinus* (Schrad.) ex Fr., describe it briefly, mention its biology and distribution in Europe, especially in detail for Czechoslovakia, from where they studied all available herbarium material. A distribution map of *Buglossoporus quercinus* (Schrad. ex Fr.) Kotl. et Pouz. in Czechoslovakia is appended.

Dub jakožto substrát pro dřevní houby je v evropském měřítku dosti vzácný, a to ze dvou důvodů: jednak houby na dubech rostoucí dávají přednost stromům starým nebo dokonce prastarým — a ty nejsou časté —, jednak staré duby tvoří obvykle rozsáhlejší porosty a jsou spíše přimíšené mezi jinými dřevinami. Nejvhodnější pro výskyt dřevních hub na dubech jsou dubové nebo smíšené pralesy s dubem, ať již lužní nebo xerothermní, které však jsou v Evropě velice vzácné. Avšak Československo patří po této stránce k těm málo zemím, které mají dokonce několik takovýchto porostů; patří k nim např. lužní prales u Lanžhota na již. Moravě, dubové porosty na skalnatých svazích a na skalách u Hronské Dúbravy, Malé Brdo u Herlan na Slovensku atd., což jsou dnes státní přírodní rezervace. Kromě toho nacházíme staré duby v některých obcích a zvláště na hrázích velkých rybníků, především v jižních Čechách. Duby z lužních lesů a hrází rybníků patří druhu *Quercus robur* — dub letní, zatímco dubiny skalních strání jsou tvořeny hlavně dubem zimním — *Quercus petraea* (= *Q. sessilis*) a jen v xerothermních oblastech také dubem pýřitým — *Quercus pubescens* (= *Q. lanuginosa*) a dubem cerem — *Quercus cerris*.

Z chorošovitých hub jsou pro duby (mnohé bez rozdílů, o který druh dubu se jedná) charakteristické zejména běžný ohňovec statný — *Phellinus robustus* (P. Karst.) Bourd. et Galz., dosti vzácný rezavec dubomilný — *Inonotus dryophilus* (Berk.) Murrill, dubovnice střevovitá — *Pachykytospora tuberculosa* (DC. ex Fr.) Kotl. et Pouz., vzácný rezavec dubový — *Inonotus dryadeus* (Pers. ex Fr.) Murrill, velice vzácný hlinák šafránový — *Hapalopilus croceus* (Pers. ex Fr.) Bond. et Sing. a konečně i náš druh.

Loňského roku jsme nasbírali značný materiál vzácného choroše *Polyporus quercinus* (Schrad.) ex Fr., který byl doposud řazen v moderních systémech do rodu *Piptoporus*. Podrobným studiem materiálu jsme dospěli k závěru, že se *Polyporus quercinus* natolik liší od *Polyporus betulinus* — typu rodu *Piptoporus* P. Karst., kam řadil na příklad oba druhy Pilát (1936—42) —, že je

*) Botanický ústav ČSAV, Průhonice u Prahy

možno považovat ho za příslušníka samostatného rodu. Protože takovýto rod nebyl dosud popsán, činíme tak nyní. Vzhledem k tomu, že *Polyporus quercinus* je jak celkovým habitem, tak i biologii značně podobný pstrěni dubovému (*Fistulina hepatica*), navrhuje pro něj české rodové jméno pstrěňovec a latinské *Buglossoporus* (to je odvozeno rovněž od pstrěně: *Buglossus* Wahlenb. je totiž synonymem *Fistulina* Bull. ex Fr.).

Buglossoporus gen. nov. — Pstrěňovec

Fungi lignicoli hymenophoro poroideo et carposomatibus annuis, pileatis, dimidiatis, cum stipite laterali brevi vel longiore, vel etiam latere attenuato adnatae; tramae albae, homogeneae, consistentia firme cottonea; tubulis unistratis; systemate hypharum in trama dimitico cum hyphis generaticis ramosis, haud inflatis, tenuiter tunicatis, hyalinis, nodoso-septatis et hyphis skeleticis crasse tunicatis, hyalinis, crescentia limitata, haud ramosis, quae autem breviter in lateribus excrescunt ac in trama libere finiuntur; tubuli sunt monomitici; superficies pilei tecta est hyphis originis generaticae, sparse nodoso-septatis, directe stantibus; omnes hyphae sunt non amyloideae, non dextrinoideae, non cyanophileae; sporae fusiformes, hyalinae, membrana tenui, laevi, non amyloidea, non dextrinoidea, non cyanophilea; basidia sunt late clavata.

Typus generis. *Polyporus quercinus* (Schrad.) ex Fr.

Houby dřevní s hymenoforem poroidním a plodnicemi jednoletými, kloboukatými, vějířovitými, s kratším nebo delším postranním třeněm nebo i zúženým bokem přirostlé; dužnina bílá, homogenní, konzistence pevně vatovitě; rourky jsou jednovrstevné; hyfová struktura dužniny je dimitická, s generativními hyfami větvenými, nenadmutými, tenkostěnnými, bezbarvými, na přepážkách s přezkami, a se skeletovými hyfami tlustostěnnými, bezbarvými, omezeného růstu a volně končícími v dužnině, nevětvenými, avšak s krátkými postranními výrůstky; trama rourek je monomitická; povrch klobouku je pokryt vertikálně uspořádanými hyfami generativního původu, které mají sporé přezky; všechny hyfy jsou neamyloidní, nedextrinoidní a acyanofilní; výtrusy jsou větvenité, hyalinní, s tenkou, hladkou, neamyloidní, nedextrinoidní a acyanofilní stěnou; bazidie jsou široce kyjovité.

Typ rodu: *Polyporus quercinus* (Schrad.) ex Fr.

Jak jsme poznamenali již dříve, byl *Polyporus quercinus* řazen v moderních systémech do rodu *Piptoporus*. Avšak srovnáním anatomické stavby plodnice i biologie choroše *Polyporus betulinus* (Bull.) ex Fr. (typ rodu *Piptoporus* P. Karst.) s *Polyporus quercinus* (Schrad.) ex Fr. jsme došli k názoru, že i když si jsou oba choroše příbuzné, přece nepatří do jednoho rodu. Podle našeho studia jsou hlavní rozdíly mezi těmito dvěma druhy následující:

1. Trama rourek *Polyporus betulinus* je dimitická se skeletovými hyfami (což zjistil již Corner 1953), zatímco rourky *P. quercinus* jsou monomitické.

2. Skeletové hyfy dužniny u *P. betulinus* jsou rozvětvené (takže to jsou vlastně „binding hyphae“), kdežto u *P. quercinus* jsou nevětvené, jen s krátkými postranními výběžky, 3–11 μ dlouhými.

3. Plodnice *P. betulinus* vyrostou v létě a na podzim v jednom roce, přetrvávají zimu a rozpadají se až druhým rokem koncem jara a začátkem léta (pokud je dříve nezničil hmyz) a sporulují na podzim a pak ještě na jaře příštího roku (ale i během mírné zimy), zatímco plodnice *P. quercinus* vytrvávají jen několik týdnů nebo měsíců a tvoří výtrusy pouze jednou, a to v době růstu plodnice (stejně jako druhy rodu bělochoroš — *Tyromyces*).

Význačný rozdíl je ve tvaru výtrusů obou druhů: *P. betulinus* má výtrusy úzce válcovité a prohnuté (alantoidní), drobné, kdežto *P. quercinus* je má vřetenovité, dosti veliké. Tento jinak nápadný znak však nemá vazbu na ostatní znaky, a proto ho nelze použít pro definici rodu. Ostatní druhy rodu *Piptoporus* nemají totiž výtrusy alantoidní. Z evropských druhů jsou řazeny do rodu *Piptoporus* kromě *P. betulinus* ještě *Piptoporus soloniensis* (Dubois ex Fr.) Pil. a *P. pseudobetulinus* (Murašk.) in Pil. I když jsme neměli

1. *Buglossoporus quercinus* (Schrad. ex Fr.) Kotl. et Pouz. — Pstřeňovec dubový. Srostlice tří mladých plodnic. Hráz rybníka „Rožmberk“ u Třeboně, na pařezu dubu letního sbíral 18. VIII. 1965 F. Kotlaba. — Cluster of three young fruitbodies. On the dam of lake „Rožmberk“ close to Třeboň, on an old stump of *Quercus robur*, 18. VIII. 1965 collected by F. Kotlaba. 1×.

Photo F. Kotlaba

k dispozici živý materiál těchto velice vzácných chorošů (což je pro studium anatomické struktury velmi důležité), došli jsme na základě studia exsikátů z herb. PR k předběžnému závěru, že oba druhy skutečně patří do rodu *Piptoporus*: mají tramu rourek dimitickou, stejně jako *Piptoporus betulinus*. Nepatří tedy do našeho nového rodu *Buglossoporus*, který má rourky monomitické.

Rod *Buglossoporus* je tedy zatím monotypický, pouze s jediným druhem:

Buglossoporus quercinus (Schrad. ex Fr.) Kotl. et Pouz. comb. nov.**Pstřeňovec dubový**

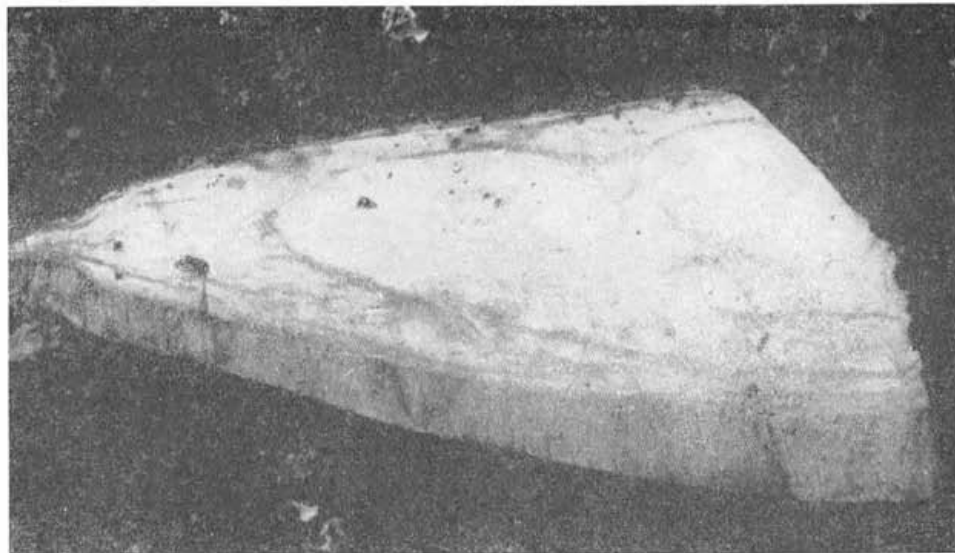
- Boletus quercinus* A. H. Schrader, Spicilegium Florae Germanicae p. 157, 1794.
Polyporus quercinus (Schrad.) ex Fries, Epicrisis syst. mycol. p. 441, 1838 (basionym).
Placodes quercinus (Schrad. ex Fr.) Quélet, Flore mycol. France p. 397, 1888.
Ungulina quercina (Schrad. ex Fr.) Patouillard, Essai taxon. p. 103, 1900.
Placoderma quercinum (Schrad. ex Fr.) Ulbrich in Lindau, Kryptogamenfl. f. Anfänger 1, ed. 3 : 159, 1928.
Piptoporus quercinus (Schrad. ex Fr.) P. Karsten, Medd. Soc. Fauna Flora Fennica 6 : 9, 1881.
Polyporus cadaverinus Schulzer in Fries, Hymenomyces Europaei p. 544, 1874.
Polyporus venetus Saccardo, Mycologia veneta spec. p. 52 (fide Saccardo, Sylloge fung. 5 : 142, 1888).
Coloporus fuscopellis Quélet, C. R. Ass. franc., Av. Sci. 20 (1891) : 469, 1892.
Polyporus fuscopellis (Quélet) Saccardo, Sylloge fung. 11 : 86, 1896.
Polystictus fuscopellis (Quélet) Bigeard et Guillemin, Flora champ. super. France, Compl. ou tome 2 : 373, 1913.
Polyporus quercicola Velenovský, České houby p. 646, 1922.
 ?*Polyporus flabellatus* Schulzer et Bresadola, Hedwigia 24 : 145, 1885.
 Applicationes vitiosae:
Polyporus suberosus Fr. sensu Krombholz, Naturgetr. Abbild. 7 : 7-8, 1841.
Coriolus helveticus (Rostk.) Quélet sensu Quélet, C. R. Ass. franc. Av. Sci. 18 (1889) : 512, 1890.
Polyporus rubescens (Alb. et Schw. ex Fr.) Kumm. sensu Velenovský, České houby p. 658, 1922.*)

P l o d n i c e jednoleté, kloboukaté, většinou jednotlivé, jen někdy 2—3 srůstající, úzce až široce vějířovité, se spodní stranou často lasturovitě vydutou, 7—18 cm široké (měřeno od třeně k okraji klobouku), 6—20 cm dlouhé (kolmo na první rozměr) a 1,5—4 cm tlusté, zúženým bokem nebo častěji delším nebo kratším třeněm přirostlé. **K l o b o u k** je suchý, s tupým, zaobleným okrajem bez valu, pokrytý nízkou hustou chomáčkovitou plstí, v mládí jemně hustě a drsně plstnatý, ve stáří olšť řídne, přiléhavá a pak olysává, a pokožka se stává papírovitou i matně lesklou. Barva je za živa v mládí slonovinově bílá, bělavá až smetanově nažloutlá, později ve starším věku a pod vlivem slunce meruňková, rezavě oranžová až rezavohnědá. **D u Ź n i n a** je homogenní, za živa měkce vatovitá, čistě bílá, poraněním za živa slabě šedavě růžovějící až světle hnědnoucí, na exsikátu měkce houbovitá až skoro korkovitá, pevná, nevláknitá, bílá až světle slonovinová. Na přechodu mezi plstovou vrstvou klobouku a dužniny je u starších exemplářů málo zřetelná tenká vrstvička hustšího žlutavého pletiva. **R o u r k y** jsou za živa světle šedavě nazelenalé, později až naolivovělé, za sucha žlutoolivové, žlutohnědé až hnědé, velmi krátké, jen 3—5 mm dlouhé. **P ó r y** jsou za živa smetanově bílé, po doteku nejdříve citronově žloutnou, pak šedorůžovějí, rezavějí až hnědnou; jsou přihranětle okrouhlé, drobné, 3—4 na 1 mm, na exsikátech políčkovitě rozpukané, špinavě žlutavé, dřevově hnědé až tmavohnědé, nepravidelně mnohoúhelníkovité, 1 až 2 na 1 mm. **T ř e ň** je postranní, pevný, nepravidelný, 3—5(—10) cm dlouhý, na povrchu pokrytý nízkou, čokoládově hnědou plstí. **C h ů f** živého materiálu

*) Velenovského popis celkem výstižně zachycuje naši houbu, avšak o ekologii uvádí: "... na trouchnivých starých kmenech listnat., hlavně na vrbách a jívách... V dolech Kladenských na spuchřelých trámech dubových..." Ekologické údaje o růstu na vrbách a jívách zřejmě převzal z literatury a vztahují se na *Daedalea confragosa* (kterou má v Čes. houbách kromě toho ještě pod jménem *Polyporus bulliardii*). To je příznačné pro způsob Velenovského práce, který často spojoval své popisy a ekol. údaje s ekologickými údaji z literatury, takže pak docházelo k promíšení správných údajů s nesprávnými.

zprvu lehce nakyslá, později až hořká (jako *Panellus stipticus* nebo *Tyromyces stipticus*); v ůně nakyslá, trochu jakoby po zvracích (podobně jako u mladých plodnic *Fomitopsis pinicola*).

Hyfová soustava dimitická v dužnině klobouku a ve třeni, monomittická v rourkách: generativní hyfy dužniny jsou tenkostěnné, se zrnitou plazmou, nestejně široké, ale nenadmuté, bezbarvé, hojně větvené, s dosti hojnými přeprázkami a přezkami, 3,3–6,5 μ široké; generativní hyfy rourek jsou méně větvené, s menším množstvím přepážek a přezek a obvykle jsou užší, jen 2–3,5 (–4,5) μ široké; skeletové hyfy jsou

2. *Buglossoporus quercinus* (Schröd. ex Fr.) Kotl. et Pouz. — Pstřeňovec dubový. Řez čerstvou dospělou plodnicí. Polesí „Vřesná“ (Krkavec) u Hamru poblíž Veselí n. Lužn., v dutině starého živého dubu letního sbíral 14. VIII. 1965 F. Kotlaba. — Section of fresh adult fruit-body. In the „Vřesná“ (Krkavec) forest at Hamr close Veselí n. Lužn., Southern Bohemia, in the cavity of an old living trunk of *Quercus robur*, 14. VIII. 1965 collected by F. Kotlaba. 2 \times .

3,3–6,7 μ široké, bezbarvé, silně tlustostěnné až skoro plné, omezeného růstu, volně končící v dužnině (tzv. acikulární hyfy), buď rovné nebo častěji nerovné až mírně zvlněné, často s bulkami nebo jedním až dvěma postranními krátkými (3–11 μ) výběžky, jinak prakticky nevětvené, na konci zúžené. Všechny hyfy jsou neamyloidní, nedextrinoidní a acyanofilní; pokožka klobouku je tvořena 3,3–4,5 μ širokými hyfami generativního původu, které jsou v mládí orientované kolmo k hyfám dužniny klobouku a tvoří řídkou spletenou vrstvu; v hlubších partiích jsou tyto hyfy palisádovitě volně uspořádané, se zaoblenými zakončeními; kratší jsou bez přepážek, delší mívají jednu přepážku s přezkou; tyto hyfy jsou většinou naplněné rezavohnědým obsahem; výtrusy jsou tenkostěnné, hladké, bezbarvé, elipsoidně větvenité, s krátkým postranním apikulem, 6–8,5 \times 2,8–4 μ veliké*), neamyloidní, nedextrin-

*) Naše měření se skoro shodují s měřením u Bondarceva (1953), který udává výtrusy 6,5–9 \times 3–3,5 μ , avšak rozcházejí se dosti značně s měřením u Bourdota et Galzina (1928) a Piláta (1936–42), kteří udávají výtrusy 7–10 \times 3–4 μ , stejně jako u Komarovové (1964), která má výtrusy 6,5–10 \times 3–3,5–(4) μ .

noidní a acyanofilní; bazidie jsou široce kyjovité, dolů silně zúžené, tenkostěnné, se zrnitou plazmou, 11–18 × 4,5–6,8 μ veliké, se čtyřmi sterigmaty, která jsou 4–4,5 μ dlouhá.

Buglossoporus quercinus je pozoruhodný i z hlediska mykogeografického, neboť je omezen (pokud je známo) svým výskytem jen na poměrně malý areál: roste pouze v Evropě a z Asie je znám jenom z oblasti Kavkazu; všude však je v podstatě vzácný. Je to jeden z mála evropských druhů chorošů, který podle dosavadních našich znalostí zcela chybí v Sev. Americe a ve vých. Asii.

Podle literárních údajů a herbářových dokladů, které jsme viděli, je pstrěňovec dubový znám z následujících zemí: Anglie (Berkeley 1860), Francie (Bourdot et Galzin 1928), Německo (Pilát 1936–42, Jahn 1964), Dánsko (Pilát 1936–42), Švédsko (Fries 1838), Československo (Pilát 1936–42 a řada dalších lokalit, viz níže), Rakousko (Pilát 1936–42), Jugoslávie (Kalchbrenner 1873–77) a SSSR: Zakarpatská oblast USSR (Pilát 1936–42), Běloruská SSR (Komarova 1964), Voroněžská obl. RSSR, Tatarská ASSR, Čuvašská ASSR, Kavkazský zapovedník a okolí Baku (Bondarcev 1953). Z uvedeného přehledu zemí, kde se *Buglossoporus quercinus* vyskytuje, se zdá, že je to houba se submediteránně-subatlantským rozšířením.

V Československu je dnes *Buglossoporus quercinus* znám podle dokladového materiálu v různých herbářích (a podle literatury) celkem z 18 lokalit*).

Čechy (Bohemia): Ad truncum semivivum *Quercus roboris* inter loca „Splavy“ et „Novořecká bašta“ prope Třeboň, 17. VIII. 1965 leg. F. Kotlaba et J. Kubička (PR). — Ad truncos quercinos in aggere piscinae „Rožmberk“ pr. Třeboň, 20. VII. 1935, leg. J. Veselý; ibidem IX. 1939 et a. 1939 leg. R. Veselý (PR) et ibidem ad codicem *Quercus roboris* 18. VIII. 1965 leg. F. Kotlaba (PR). — Ad truncum quercinum in aggere piscinae „Velký Tisý“, X. 1940 leg. R. Veselý (PR). — Ad truncum quercinum, Karštejn („Karštýn“) pr. Kardašova Řečice, VIII. 1939 leg. M. Deyl (PR). — In cavitate trunci semivivi *Quercus roboris* ap. domum venatorium in silva „Vřesná“ („Krkavec“) dicta pr. vicum Hamr haud pr. Veselí n. Lužn., 14. VIII. 1965 leg. F. Kotlaba (PR). — Ad codicem *Quercus roboris* in valle fluminis „Lužnice“ inter loca „Bejšovcův mlýn“ et „U Rybáka“ pr. Řepeč haud pr. Tábor, 10. VIII. 1962 et 9. VIII. 1963 (PR 583534) leg. F. Kotlaba. — In cavitate trunci *Quercus* sp. in silva apud Tachlovice (Krombholz 1841). — Ad truncum quercinum in vicinitate urbis Pragae, 20. VIII. 1947 leg. ? (PR 605705). — Ad ligna quercina in minis carbonis Kladno, 1916 leg. Žofka (PR 25120, PR 600473 — *Polyporus rubescens* s. Velen.). — *Quercus*, Peruc, VIII. 1917 leg. O. Reisner (PR, PRC — *Polyporus quercicola* Velen.).

Morava (Moravia): Ad truncum vivum *Quercus cerris* in silva „Tvořihrázský les“ apud domum venatorium Sv. Hubert in valle rivi Únanovka pr. Únanov haud pr. Znojmo, 18. VIII. 1965 leg. K. Kříž et al. (herb. F. Šmarda). — An truncum *Quercus* vivum, Dolní Věstonice: Děvičky, 3. VIII. 1961 leg. F. Valkoun (BRNM). — Ad truncum vivum *Quercus roboris* in silva virginica madida „Cahnov“ pr. Lanžhot, 19. VIII. 1965 leg. J. Lazebníček (herb. F. Šmarda); ibidem 10. IX. 1965 ad truncum emortuum *Quercus roboris* leg. F. Kotlaba et J. Lazebníček (PR). — Ad truncum vivum *Quercus petraeae* in Lisov (collis Ždánický les) apud Zdravá Voda pr. Zarošice, 18. et 26. VII. 1961 leg. F. Valkoun et F. Šmarda (BRNM). —

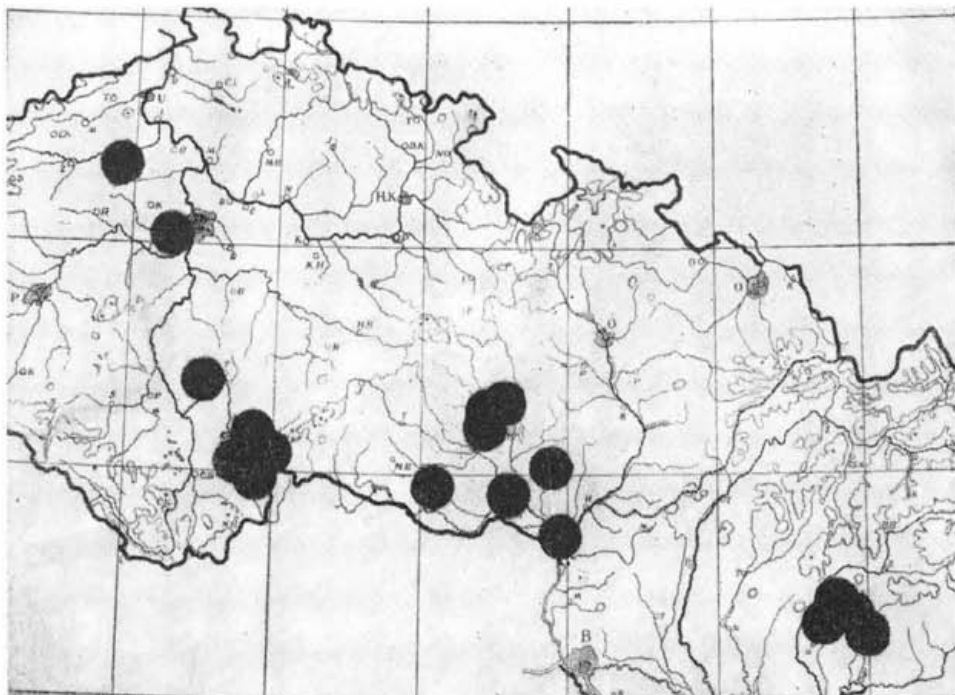
* Nepočítaje v to „lokalitu“ kladenské doly (tam se dostala houba druhotně se dřevem z jiných míst) a v „okolí Prahy“ (doklad je asi z výstavy hub a mohl být sebrán ve velmi vzdálené oblasti); neuvádíme je ani na mapce, neboť je vlastně nelze lokalizovat.

Do počtu doložených lokalit nepočítáme ani následující, které nám sdělil dr. J. Herink, neboť jsme nenalezli nikde žádný doklad: Třeboň, hráz rybníka „Svět“, na kmenu živého *Quercus robur*, 4. VIII. 1938 leg. J. Herink; tamtéž 5. VIII. 1959. — Třeboň, hráz „Opatovického rybníka“, na živých kmenech *Quercus robur*, 5. VII. 1959.

KOTLABA ET POUZAR: BUGLOSSOPORUS

Ad codicem *Quercus roboris* in silva „Bučín“ prope Rosice, 12. VII. 1957 leg. A. Černý (herb. Vys. šk. zem. Brno; PR); ibidem ad truncum vivum *Quercus roboris* 5. VII. 1965 leg. I. Kuda (herb. Vys. šk. zem. Brno; PR). — *Quercus*, in silva „Obora“ pr. Veverská Bítýška, 5. VIII. 1955 leg. K. Kříž (herb. F. Šmarda). — Ad codicem *Quercus* sp. inter Ořešín et Útěchov prope Brno, 23. VIII. 1953 leg. M. Krbušková (herb. F. Šmarda)*).

Pilát (1936—42) uvádí *Piptoporus quercinus* ještě z lokality Rochňovec (dvůr sev. Chotěboře). Avšak studiem materiálu, uloženého v herb. PR č. 25084 (Rochňovec, VIII. 1920, *Prunus domestica?*, leg.?) jsme se přesvědčili, že to je mladý *Laetiporus sulphureus* = *Grifola sulphurea*, který se pozná dobře i sterilní podle hyfové struktury.

Mapka rozšíření pštříňovce dubového v Československu. — Map of the distribution of *Buglossoporus quercinus* (Schrad. ex Fr.) Kotl. et Pouz. in Czechoslovakia.

Slovensko (Slovakia): Ad truncos *Quercus petraeae* in silvis „Tlstý vrch“ pr. Pukanec haud pr. Levice, 6. VII. 1960 leg. A. Černý (herb. Vys. šk. zem. Brno). — Ad truncum putridum *Quercus petraeae* in monte „Sitno“ prope Ban. Stiavnica, 14. VIII. 1958 leg. F. Kotlaba (PR). — In ligno putr. quercino, Preňčov, in comm., 5. IX. 1888 leg. A. Kmeř (BRA). — Devičie (prope Krupina), in trunco emortuo *Quercus*, 25. VI. 1892 leg. A. Kmeř (BRA).

Ze zahraničí jsou v herbářích Národ. muzea následující doklady:

Rakousko (Austria): Ad truncum vivum quercinum, Zillingdorfer Wald bei Wiener Neustadt, 28. IX. 1929 leg. Huber (PR).

Německo (Germania): *Quercus*, apud Berlin, leg. Hennig (PR).

SSSR (URSS): Ad truncum quercinum putridum ad rivum Kuzy supra Velký Bočkov,

* V herbáři dr. F. Šmardy je obálka od dokladu, který byl zcela zničen hmyzem (ten napadá naši houbu neobvykle často: řada položek ve všech herbářích je většinou více či méně poškozena). Jako lokalita je uvedeno: Nedvědice, ad viam pr. Býšovec, *Sorbus aucuparia*, 3. X. 1954 leg. K. Kříž. Ani tuto lokalitu neuvádíme, protože materiál neexistuje a nebylo ho tedy možno revidovat. Kromě toho, byl-li to skutečně náš druh, pak nemohl růst na jeřábu.

Carpatorossia, VII. 1933 leg. A. Pilát (PR 497979). — *Quercus pedunculata*, Tschuwaschia, Schumerlja, VIII. 1930 leg. Wakin (PR).

Připojená mapka rozšíření *Buglossoporus quercinus* neukazuje přirozeně skutečný obraz toho, kde všude u nás roste, ale stav současněho výzkumu. Jistě roste na řadě dalších míst (prakticky všude, kde jsou staré duby, hlavně v teplejších oblastech), avšak vzhledem k řídkému výskytu a krátce vytrvávajícím plodnicím nebývá nijak často nalézán.

Podle poznatků, které jsou k dispozici, patří *Buglossoporus quercinus* k těm nemnoha houbám, které jsou vázány přísně na jeden rod hostitelské rostliny, v našem případě na duby. U nás je znám především na dubu letním — *Quercus robur* a na dubu zimním — *Quercus petraea*, vzácně i na dubu ceru — *Quercus cerris*. Roste jak na živých a položivých stromech, tak i na mrtvých kmenech a na starých pařezech. Nikdy nebyl zjištěn na větvích. Nejčastěji roste na bázi kmenů nebo v jejich spodní části, avšak známe nálezy i ve výšce cca 15 m na kmeni nad zemí. Nezřídka se nalezne i v dutinách starých kmenů, kde je asi mnohem častější, avšak pro skrytý způsob růstu bývá pak nalézán jen výjimečně.

Plodnici, vyobrazenou R. Veselým na barevné tabuli, sbíral 14. VIII. 1965 prvý z nás ve velické dutině mohutného živého dubu letního v polesí „Vřesná“ (Krkavec) poblíž hájovny u Hamru nedaleko Veselí n. Lužn. v jižních Čechách.

Děkujeme srdečně příteli J. T. Palmerovi z Anglie za laskavou revizi anglického resumé našeho článku i za jeho připomínky.

SUMMARY

Polyporus quercinus (Schrad.) ex Fr. is classified in modern systems of the pore fungi in the genus *Piptoporus* P. Karst. On the base of the comparison of the anatomical structure of fruitbodies, as well as the biology, of *Piptoporus betulinus* (Bull. ex Fr.) Karst. (type of the genus *Piptoporus*) and *P. quercinus* (Schrad. ex Fr.) P. Karst., we have recognized that, in spite of the fact that both species are related, we are unable to place them in one and the same genus.

According to our study, the difference between these two species are as follows: 1. The context of the tubes of *Polyporus betulinus* is dimitic with skeletal hyphae (as has been ascertained already by Corner 1953), whereas the tubes of *P. quercinus* are monomitic. 2. The skeletal hyphae of the context in *P. betulinus* are ramified (so that they are in fact binding hyphae), whereas in *P. quercinus* the skeletal hyphae of context are unbranched and with only short (3–11 μ), lateral processes. 3. The fruitbodies of *P. betulinus* develop in the summer of the first year, overwinter and disintegrate at the end of the following spring or in early summer, and sporulate in the autumn, during mild winter and in the spring, whereas the fruitbodies of *P. quercinus* persist for only some weeks or at the most, for some months and sporulate only once (during the growth of fruitbodies, similar to species of the genus *Tyromyces*). We do not consider the striking difference in the shape of the spores of both species as a generic character.

On the basis of the study of dried material of two other European species, *Piptoporus soloniensis* (Dubois ex Fr.) Pil. and *P. pseudobetulinus* (Muraš.) in Pil. (unfortunately no fresh material of these in Europe extremely rare species has been at our disposal), we have reached the preliminary conclusion that they are correctly classified in the genus *Piptoporus* (the trama of the tubes is dimitic).

For the above mentioned reasons, we are of the opinion that *Polyporus quercinus* belongs to the independent genus *Buglossoporus* Kotl. et Pouz., which we briefly describe: Lingicolous fungi with poroid hymenophore and annual pileate, dimidiate fruitbodies attached by a stem of variable length, or the narrowed side; context white, homogeneous, firmly feltlike; tubes not stratified; the hyphal structure of the context is dimitic; the generative hyphae are ramified, uninflated, thin-walled, hyaline, clamped, and skeletal hyphae are thick-walled, hyaline, of limited growth with free ends in the trama, unbranched, but with short (3 to 11 μ), sparse lateral (binding?) processes; the trama of the tubes is monomitic; the pileus is covered by vertically arranged hyphae of generative origin, with sparse clamps; all hyphae are inamyloid, indextrinoid and acyanophilous; the spores are fusiform, smooth, hyaline, with thin, inamyloid, indextrinoid and acyanophilous walls; the basidia are broadly clavate, tetra-sterigmatic.

KOTLABA ET POUZAR: BUGLOSSOPORUS

According to our present knowledge, the new genus contains only one species, *Buglossoporus quercinus* (Schrad. ex Fr.) Kotl. et Pouz. This polypore is characterized (to complete the published descriptions in the literature) by having pilei up to $18 \times 20(-30) \times 4$ cm and stem up to 5–10 cm long; the surface of young fruitbodies is covered by a short and dense, coarse tomentum which weathers in time to produce a paperlike and dull lustrous cuticle in old specimens; the surface colour of young fruitbodies is at first white to ivory, later apricot to rusty-orange and finally rusty-brown; tubes in fresh material are light greyish-green, later olive and on exsiccates yellow-olive, yellow-brown to brown; the pores in fresh material are ivory white, turning when touched to lemon-yellow, later becoming greyish-rose and finally rusty to brown; the context of fresh material is white, on injury slightly greyish-rose to light brown; the taste of fresh material is at first somewhat slightly acid, then distinctly bitter (like *Panellus stipticus* or *Tyromyces stipticus*); the smell is somewhat acid (as in young fresh carphopores of *Fomitopsis pinicola*); the generative hyphae are $3.3-6.5 \mu$ broad, somewhat thinner in the tubes, $2-3.5(4.5) \mu$ broad; the skeletal hyphae are $3.3-6.7 \mu$ broad; the pileus surface is formed of generative hyphae $3.3-4.5 \mu$ broad, with rusty-brown contents; spores are $6-8.5 \times 2.8-4 \mu$; basidia $11-18 \times 4.5-6.8 \mu$; sterigmata $4-4.5 \mu$ long.

According to the literature and dried material in our herbaria, *Buglossoporus quercinus* is confined to Europe and a small part of western Asia (Caucasus), but in all countries it is rather rare. It is known from England (Berkeley 1860), France (Bourdot et Galzin 1928), Germany (Pilát 1936–42, Jahn 1964), Denmark (Pilát 1936–42), Sweden (Fries 1838), Czechoslovakia (Pilát 1936–42 and several other localities, see the Czech text), Austria (Pilát 1936–42), Yugoslavia (Kalchbrenner 1873–77) and the USSR: Trans-Carpathian territory of the Ukrainian SSR (Pilát 1936–42), Byelorussian SSR (Komarova 1964), Voronezh territory of the Russian SFSR, Tatar ASSR, Chuvash ASSR, the Caucasian state nature reserve and the environs of Baku (Bondarcev 1953). It seems that *Buglossoporus quercinus* is a species with a submediterranean-subatlantic distribution. It is interesting that this polypore is as yet unknown from North America and Eastern Asia.

Buglossoporus quercinus grows exclusively on old oaks (in Czechoslovakia chiefly on *Quercus robur* and *Q. petraea*, rarely on *Q. cerris*), on living as well as on dying or dead trunks and old stumps (it has never been collected on branches). It grows chiefly on trunks, especially in the lower part, but we know also of a collection from about 15 m high. Sometimes it is also found in cavities of old trunks. This species reminds one macroscopically, as well as in its biology, of the common *Fistulina hepatica* and therefore we derived the generic name *Buglossoporus* from the old synonym of *Fistulina*, i.e. *Buglossus* Wahlenb.

LITERATURA

- Berkeley M. J. (1860): Outlines of british fungology. London, p. (1–17) 1–442, tab. 1–24.
- Bondarcev A. S. (1953): Trutovyje griby jevropskoj časti SSSR i Kavkaza. Moskva et Leningrad, p. 1–1106.
- Bourdot E. et Galzin A. (1928): Hyménomycètes de France. Sceaux, p. (1–4) 1–761.
- Corner E. J. H. (1953): The construction of polypores — 1. Introduction: Polyporus sulphureus, P. squamosus, P. betulinus and Polysticus microcylus. Phytomorphology 3: 152–167.
- Fries E. M. (1838): Epicrasis systematis mycologici. Upsaliae, p. (1–12) 1–612.
- Jahn H. (1964): Mitteleuropäische Porlinge (Polyporaceae s. l.) und ihr Vorkommen in Westfalen. Westfälische Pilzbriefe 4 (1963): 1–143.
- Kalchbrenner K. (1873–7): Icones selectae Hymenomycetum Hungariae. Pestini, p. 1–66, tab. 1–40.
- Komarova E. P. (1964): Opredělitel' trutovyh gribov Belorussii. Minsk, p. 1–343.
- Krombholz J. V. (1841): Naturgetreue Abbildungen und Beschreibungen des essbaren, schädlichen und verdächtigen Schwämme 7: 1–24, tab. 47–54.
- Pilát A. (1936–42): Polyporaceae — Houby chorošovitě. Atlas hub evrop. 3: 1–624, tab. 1–374.
- Velenovský J. (1920–22): České houby. Praha, p. 1–950.

Adresy autorů: RNDr. František Kotlaba, Na Petřinách 10/276, Praha 6-Břevnov.
Zdeněk Pouzar, prom. biol., Srbská 2, Praha 6 - Dejvice.

Hnědák šafránový — *Phaeolus croceus* (Pers. ex Fr.) Pat. — nový choroš pro ČSSR

Phaeolus croceus (Pers. ex Fr.) Pat. — A New Polypore for Czechoslovakia

Alois Černý

Autor sbíral r. 1958 poprvé v ČSSR na jižní Moravě na živém dubu letním (*Quercus robur* L.) plodnice hnědáku šafránového a později byl tento druh zjištěn na dubu ještě na dalších třech lokalitách na j. Moravě a na jedné lokalitě na již. Slovensku u Nitry na kaštanovníku setém (*Castanea sativa* Mill.); popisuje bionomii, morfologii a rozšíření tohoto druhu.

In 1958, the author found sporophores of *Phaeolus croceus* (Pers. ex Fr.) Pat. on a living oak (*Quercus robur* L.) in Southern Moravia, which is the first record for Czechoslovakia. This species has since been found on oaks in a further locality in Southern Moravia and also on a sweet chestnut (*Castanea sativa* Mill.) near Nitra in Southern Slovakia. The bionomy, morphology and distribution of this species are described.

V ČSSR jsem našel poprvé vzácný choroš hnědák šafránový 2. V. 1958 na živém, 300 až 350 let starém dubu letním (*Quercus robur* L.) na jižní Moravě v polesí Pohansko, lesní závod Břeclav (doklad v BRNZ)*). Podruhé jsem sbíral plodnice tohoto druhu asi na 150letém kaštanovníku setém (*Castanea sativa* Mill.) 5. V. 1961 v polesí Remitáž, lesní závod Nitra (kaštanovníková rezervace pod zříceninou hradu Jelenec), doklad v BRNZ. Potřetí jsem našel hnědák šafránový na bázi kmene vyvráceného dubu letního (*Quercus robur* L.) 12. XI. 1962 v parku v Lednici na Moravě (doklad v BRNZ). Počtvrté jsem sbíral plodnice tohoto druhu asi na 250letém dubu letním (*Quercus robur* L.) 8. IX. 1965 v polesí Horní les, lesní závod Břeclav (doklad v BRNZ). 19. VIII. 1965 sbíral J. Lazebníček plodnice hnědáku šafránového asi na 250letém dubu letním (*Quercus robur* L.) v pralese Cahnov v polesí Soutok, lesní závod Břeclav (doklad v herb. F. Šmardý); tamtéž ho sbíral 10. IX. 1965 s J. Lazebníčkem F. Kotlaba (doklad v PR). Pilát (1936—42) uvádí jedinou lokalitu této houby z ČSSR (Todeňská hora na Šumavě, leg. Šimek, 1913). Podle sdělení F. Kotlaby a Z. Pouzara, kteří mikroskopovali a podrobně studovali Šimkův exsikát, se však nejedná o druh *Phaeolus croceus* (Pers. ex Fr.) Pat. (viz Kotlaba et Pouzar 1966).

Phaeolus croceus (Pers. ex Fr.) Patouillard, Ess. tax. p. 86, 1900 — Bourdot et Galzin, Hymenomycètes de France p. 557, 1928 — Pilát, Beih. bot. Centralbl., B, 52: 90, 1935 — Polyporaceae — Houby chorošovitě p. 146—147, 1937 (1936—42).

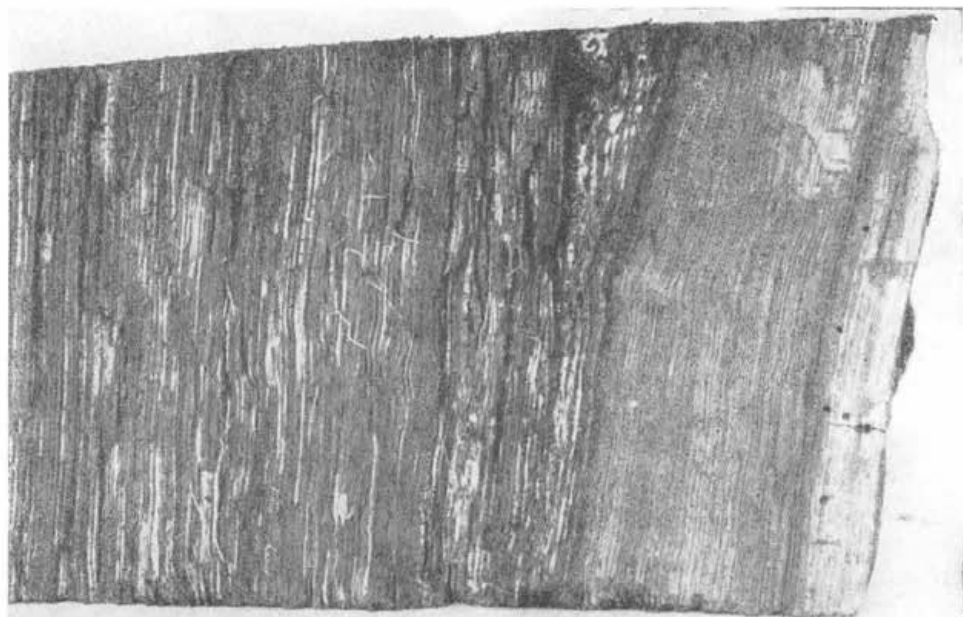
Synonyma: *Boletus croceus* Persoon, Obs. myc. 1: 87, 1796. — *Polyporus croceus* (Pers.) ex Fries, Syst. mycol. 1: 364, 1821 — Hymen. europ. j. 548, 1874 — Saccardo, Syll. Fung. 6: 117, 1888 — Boyce, Forest Pathology p. 387, 1948 — Baxter, Pathology in Forest Practice p. 51, 1952 — Vanin, Lesnaja fitopatol. p. 311, 1955 — *Ochroporus croceus* (Pers. ex Fr.) Schroeter, Pilze Schles. p. 484, 1889 — *Inodermus croceus* (Pers. ex Fr.) Quélet, Fl. myc. p. 392, 1888 — *Hapalopilus croceus* (Pers. ex Fr.) Bondarcev et Singer, Ann. mycol. 39: 52, 1941 — Bondarcev, Trut. griby jevrop. časti SSSR i Kavkaza p. 263, 1953 — *Polyporus castanophilus* Atkinson, J. Mycol. 8: 118, 1902 — *Polyporus pilotae* Schweinitz, Trans. Amer. Phil. Soc. II., 4: 156, 1832 — *Aurantioporus pilotae* (Schw.) Merrill, Bull. Torrey bot. Club. 32: 487, 1905 — *Polyporus hypococcinus* Berkeley, London J. bot. 6: 319, 1847 — Saccardo, Syl. Fung. 6: 130, 1888 — *Polyporus heteroclitus* (Bolt.) Fries, Syst. myc. 1: 344, 1821 — Hym. Europ. p. 544, 1874 — Saccardo, Syll. Fung. 6: 144, 1888.

*) Herbář Vysoké školy zemědělské v Brně.

1.2 Plodnice hnědáku šafránového vyrostlá na řezné ploše vyhnílé části kmene dubu letního (*Quercus robur*), zmýceného 19. III. 1965 za účelem zjištění vzhledu a rozsahu hniloby uvnitř kmene. Polesí Pohansko, lesní závod Břeclav, 3. VIII. 1965. — A sporophore of *Phaeolus croceus* (Pers. ex Fr.) Pat., developed from the sawn area of the decayed, hollow part of an oak trunk (*Quercus robur*), felled 19th March, 1965 to determine the appearance and extent of the rot inside the trunk. Forest District Pohansko, Forest Establishment Břeclav, Aug. 3, 1965. Photo A. Černý

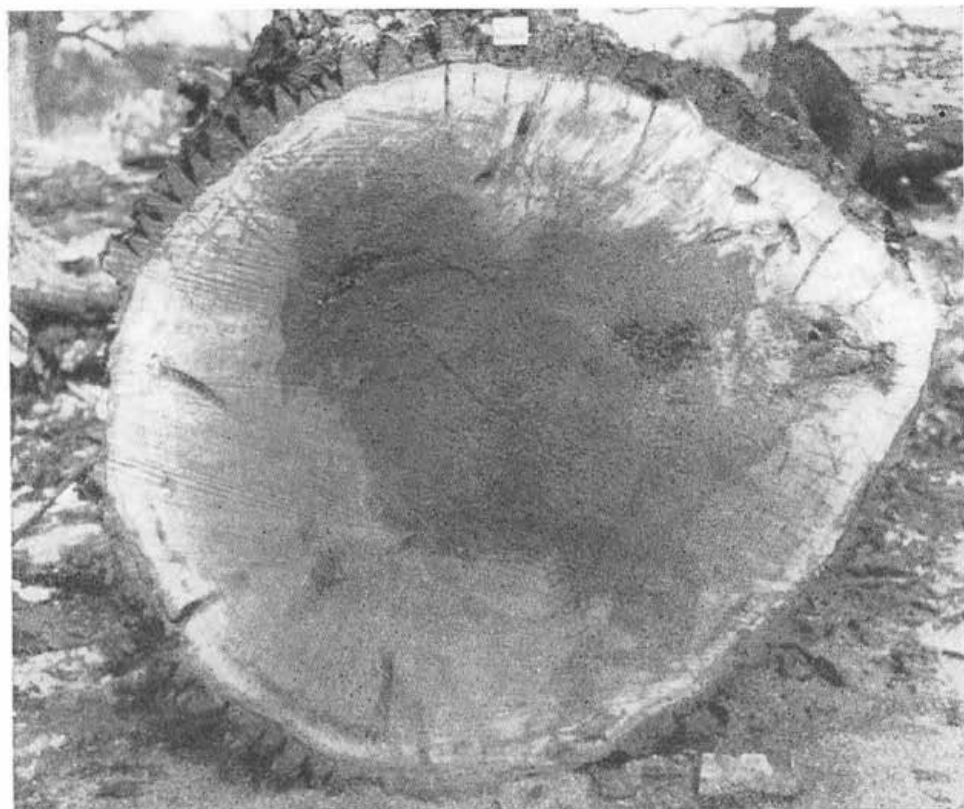
Rozšíření hnědáku šafránového. Hnědák šafránový je rozšířen v teplejších oblastech mírného pásu severní polokoule. Dosud byl sbírán jenom na dubech (*Quercus* L.) a kaštanovncích (*Castanea* Mill.). V USA byl sbírán ve státech New York, Pennsylvania, West Virginia, Virginia, Delaware, North Carolina, Tennessee, Ohio, Indiana, Illinois, Michigan, Wisconsin, Minnesota, Iowa, Arkansas, New Jersey, Maryland, Georgia, Alabama, Mississippi, Louisiana a Florida. V Kanadě byl zjištěn pouze v Ontariu. (Overholts 1939, 1953). V Asii je znám jen ze střední Asie a v Evropě byl sbírán pouze ve Španělsku, Francii, Itálii a v jižní a střední oblasti evropské části SSSR (Pilát 1936–42, Bondarcev 1953).

3. Výřez dřeva z kmene dubu letního (*Quercus robur*) s hnilobou hnědáku šafránového. Hnědá hniloba je výrazně charakterizována bílými podélnými proužky čisté celulózy. — A sample of the decay produced by *Phaeolus croceus* (Pers. ex Fr.) Pat. from an oak (*Quercus robur*) trunk. The brown rot is markedly characterized by white longitudinal stripes of pure cellulose. Proto A. Černý

Popis plodnice. Plodnice jsou jednoleté a vyrůstají začátkem léta a v létě. Jsou polokruhovitě, bokem přirostlé, 10–20–30 cm dlouhé, 6–15 cm široké a 8–15 cm tlusté. Na povrchu jsou jemně sametové, krémově oranžově zbarvené. Povrch je buď hladký nebo je tvořen valy, které se střechovitě překrývají (obr. č. 1.). Póry jsou okrouhlé, 0,4–1 mm v průměru, oranžově žluté, s tenkými dissepimenty. Rourky jsou 0,5–2 cm dlouhé, živě oranžově zbarvené. Trama je houbovitě měkká, vodnatá, šafránově zbarvená, s tmavšími pásy, vláknitá a hyfy směřující od středu plodnice jednak k povrchu klobouku a jednak směrem k rourkám. Sametový povrch klobouku tvoří bezbarvé hyfy o tloušťce 3–4 μ a přesahují povrch plodnice 80 až 120 μ . Hyfy tramy plodnice jsou bezbarvé, tenkostěnné, 3–5 μ tlusté a mezi nimi je velké množství žlutooranžové amorfní hmoty, která způsobuje šafránově oranžové zbarvení

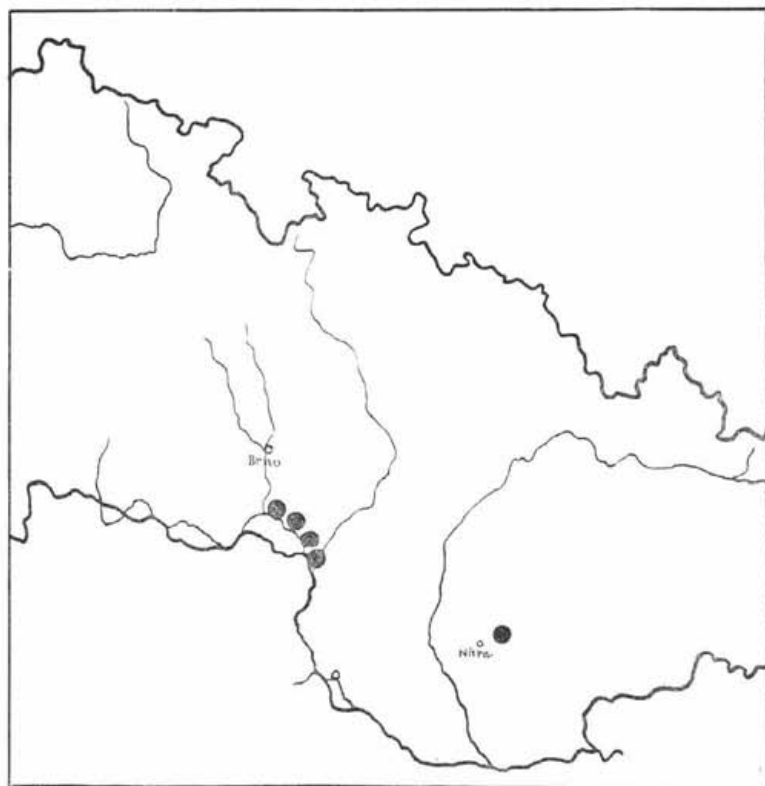
tramy. Účinkem KOH se jednotlivé části plodnice rychle zbarvují karmínově červeně. Basidie jsou bezbarvé, $12-18 \times 3,5-4 \mu$ veliké. Výtrusy jsou hladké, bezbarvé, elipsoidní, se zřetelným apikulem, uvnitř nejčastěji se zrnitým obsahem, sporadicky s jednou olejnou kapkou. Výtrusný prach je bílý. Čerstvá plodnice má příjemnou anýzovou vůni.

4. Hniloba hnědáku šafránového na příčném řezu kmene dubu letního (*Quercus robur*) ve výši 14 m od pařezové části. Některé chodby, vytvořené tesaříkem obrovským (*Cerambyx cerdo*), jsou vyplněny světle oranžovým podhoubím. Polesí Pohansko, lesní závod Břeclav, 19. III. 1965. — The rot of *Phaeolus croceus* (Pers. ex Fr.) Pat. in the cross section of an oak (*Quercus robur*) trunk at 14 m. from the base. Some of the galleries made by the capricorn beetle (*Cerambyx cerdo*) are plugged with light orange mycelium. Forest District Pohansko, Forest Establishment Břeclav, March 19, 1965. Photo A. Černý

Plodnice vytvrávají na kmenech zpravidla až do začátku léta příštího roku. Rourky usychajících plodnic se zbarvují tmavě karmínově hnědě a zkracují se. Trama odumřelých plodnic je ještě koncem léta oranžová, avšak na jaře příštího roku je již světle šedofialově zbarvená. Celá plodnice se po skončení fruktifikace značně sesychá, zmenšuje se a tvrdne. Na infikovaných kmenech nevyrostají plodnice každým rokem. Například v polesí Pohansko, lesní závod Břeclav, jsem 20. VII. 1962 našel na dubu letním pouze plodnici vyrostlou

v r. 1961. 22. IX. 1965 jsem opět hledal plodnice hnědáku šafránového na kaštanovníku setém (*Castanea vesca* Mill.) v lesní rezervaci v polesí Remitáž, Lesní závod Nitra, kde jsem tuto houbu sbíral v r. 1961, avšak na infikovaném kmeni nebyla ani letošní, ani loňská plodnice. Naproti tomu podle sdělení J. Lazebníčka a F. Kotlaby byla v pralese Cahnov u Lanžhota na kmenu dubu s čerstvými plodnicemi vyrostlými v r. 1965 i řada starých kusů z předešlých let.

5. Zjištěné lokality hnědáku šafránového — *Phaeolus croceus* (Pers. ex Fr.) Pat. na území ČSSR. — Localities where *Phaeolus croceus* (Pers. ex Fr.) Pat. is known to occur in Czechoslovakia. Sketch map by A. Černý.

Čistá kultura. Čisté kultury hnědáku šafránového jsme pěstovali na agar-sladové půdě následujícího složení: 3 % agar, 5 % sladový výtazek a vodovodní voda. Čisté kultury vypěstované z hniloby dřeva jsou smetanově bílé a čisté kultury vypěstované z plodnice jsou oranžově rezavé, se světlým okrajem. Po 3–4 dnech se vytvářejí na celém povrchu čisté kultury konidie. Povrch starších čistých kultur je celý pokryt konidiami a moučnatý povrch kultur je stejného vzhledu, jako povrch čistých kultur houby *Fomes annosus* (Fr.) Cooke. Hyfy podboubí jsou zpočátku bezbarvé a starší jsou světle žlutorezavé,

3–4,5 μ tlusté. Na tlustších hyfách se vytvářejí konidie jednotlivě po obvodu celé hyfy a tenší okrajové hyfy mají konidie pouze na koncích. Konidie jsou bezbarvé, nejčastěji kulovité, méně často vejčité, a některé jsou hruškovitého tvaru, 3–6 μ veliké.

Analýza napadeného kmene dubu letního. 19. III. 1965 jsme zmýtili v polesí Pohansko, lesní závod Břeclav, dub letní (*Quercus robur* L.), na kterém jsem prvně sbíral plodnice hnědáku šafránového 2. V. 1958, za účelem zjištění vzhledu hniloby, jejího rozsahu a umístění uvnitř kmene. Dub měl ve výčetní tloušťce (tj. ve výši 1,3 m od paty stromu) průměr kmene 1,8 m. Horní část koruny dubu byla již značně proschlá a hlavní kmen byl ve výši 19 m již několik roků ulomen v důsledku hniloby hnědáku šafránového. Plodnice tohoto choroše tu vyrůstaly v letech 1957, 1959 a 1961 asi 3 m od paty kmene na povrchu kůry kmene v místě, kde vyúsťovaly chodby tesaříka obrovského (*Cerambyx cerdo* L.). Analýzou jsme zjistili, že infekce pravděpodobně nastala v koruně dubu v místě odumřelé tlusté větve v 18 m od paty stromu a hniloba se šířila jádrovým dřevem nahoru a dolů. V 19 m v místě zlomu kmene byl dub značně vyhnílý, s dutinou ve střední části. Ve 14 m od paty kmene měl dub průměr kmene 95 cm a hniloba zasáhla vnitřní část kmene o průměru 70 cm. Směrem dolů se hniloba zužovala a do pařezové části kmene pronikla ve dvou zkřížených pruzích o tloušťce 3–4 cm a délce 25 cm. Na řezné ploše spodní části kmene v místě hniloby vyrostla v létě r. 1965 plodnice.

Hniloba dřeva. Hniloba působená hnědákem šafránovým je velmi charakteristická. V počátečním stadiu napadení se vytvářejí ve dřevě dubů hnědavé, 1–3 mm velké skvrny, které se postupně zvětšují až splynou v celistvou světle hnědou hnilobu. Hniloba se šíří středem jádrového dřeva hlavního kmene a tlustých větví. Na radiálním a tangenciálním řezu je hniloba význačně charakterizována bílými proužky čisté celulózy, probíhajícími v podélném směru kmene. Celulózové proužky jsou 0,1–1 mm tlusté a jsou složeny z celulózových bezbarvých vláken o tloušťce 8–10 μ . Hniloba je v této fázi rozkladu velmi tvrdá. V poslední fázi rozkladu se dubové dřevo rozpadá lupénkovitě podél dřevných paprsků a zbytky dřeva se dají mezi prsty snadno rozdrtit na jemný hnědý prášek. Trhlínky mezi jednotlivými plátky dřeva jsou vyplněny žlutohnědým vatovitým podhoubím.

Z á v ě r

Hnědák šafránový parazituje na starých dubech a kaštanovnicích. Působí hnědou hnilobou jádrového dřeva. V pokročilé hnilobě jsou velmi charakteristické bílé proužky čisté celulózy probíhající ve směru délky kmene. Čerstvé plodnice jsou nápadně šafránově oranžovým zbarvením, a proto jsou snadno poznatelné a nedají se zaměnit s žádným jiným druhem chorošovitých hub.

Z hlediska lesního hospodářství je hnědák šafránový pro svůj vzácný výskyt v ČSSR bezvýznamný.

Exsikáty plodnic hnědáku šafránového a výřezy hniloby dubu letního jsou uloženy v herbáři katedry ochrany lesů, lesnické fakulty VŠZ v Brně (BRNZ), botanického oddělení Moravského muzea v Brně (BRNM) a mykologického oddělení Národního muzea v Praze (PR).

L I T E R A T U R A

- Bondarcev A. S. (1953): Trutovyje griby jevropejskoj časti SSSR i Kavkaza. P. 1–1106. Moskva et Leningrad.
- Baxter D. V. (1952): Pathology in Forest Practice. P. 1–601. New York.

- Bourdot H. et Galzin A. (1928): Hymenomycètes de France P. 1—761. Seeaux.
- Boyce J. S. (1948): Forest Pathology. P. 1—550. New York, Toronto et London.
- Fries E. (1874): Hymenomycetes Europaei sive Epicriseos systematis mycologici. P. 1—756. Upsaliae.
- Fries E. (1821): Systema mycologicum I : 1—520. Gryphiswaldiae.
- Kotlaba F. et Pouzar Z. (1966): Co je *Polyporus acanthoides* Bull. ve smyslu Veleňovského a poznámky k systematickému postavení *Polyporus croceus* (Pers.) ex Fr. Čes. Mykol. 20 : 97—104.
- Neuman J. J. (1914): The Polyporaceae of Wisconsin. Bull. Wisc. geol. natur. Hist. Surv. 33 : 1—206.
- Overholts L. O. (1914): The Polyporaceae of Ohio. Ann. Missouri bot. Garden 1 : 81—153.
- Overholts L. O. (1939): Geographical distribution of some American Polyporaceae. Mycologia 31 : 629—652.
- Overholts L. O. (1953): The Polyporaceae of the United States, Alaska and Canada. P. 1—466. Ann Arbor et London.
- Persoon C. H. (1825): Mycologia Europaea, 2 : 1—215, tab. 13—22. Erlangae.
- Pilát A. (1936—42): Polyporaceae — Houby chorošovitě. Atlas hub evrop. 3 : 1—624, tab. 1—374.
- Quélet L. (1888): Flora mycologique de la France et des pays limithropes. P. 1—492. Paris.
- Saccardo P. A. (1888): Sylloge Fungorum. VI. Patavii.
- Schroeter J. (1889): Die Pilze Schlesiens in Cohn F., Kryptogamen-Flora von Schlesien 3 : 1—814. Breslau.
- Vanin S. I. (1955): Lesnaja fitopatologija. P. 1—416. Moskva et Leningrad.
- Adresa autora: inž. Alois Černý, CSc., Brno, Zemědělská 3.

Poznámka redakce.

V tomto čísle České mykologie uveřejňujeme dva články a jednom choroši, který A. Černý nazývá *Phaeolus croceus* — hnědák šafránový, kdežto F. Kotlaba a Z. Pouzar *Hapalopilus croceus* — hlinák šafránový. Ačkoliv je to stále týž druh, přece se liší jak latinské, tak české jméno. Je to proto, že Černý se přidržel u nás často používaného zařazení Bourdot-Galzinova a Pilátova, zatímco Kotlaba a Pouzar se přiklonili k názoru Bondarcev-Singerovu, který je odlišný. Tato rozkolísanost v zařazování stejných druhů do různých rodů u různých autorů je v současné době pochopitelná, neboť choroše jsou nyní podrobně studovány z nových hledisek po celém světě a jejich systém není dosud ustálen a je v přerodu. Proto v tomto a podobných případech ponechává redakce na autorech, jakého systému a nomenklatury se přidrží, a používání jmen se nesnaží sjednocovat.

Co je *Polyporus acanthoides* Bull. ve smyslu Velenovského a poznámky k systematickému postavení *Polyporus croceus* (Pers.) ex Fr.

What is *Polyporus acanthoides* Bull. sensu Velenovský? — with Notes on the Systematic Position of *Polyporus croceus* (Pers.) ex Fr.

František Kottaba a Zdeněk Pouzar*)

Autoři revidovali materiál choroše z Todeňské hory v jižních Čechách, který určil Velenovský jako *Polyporus acanthoides* Bull. a později Pilát jako *Phaeolus croceus* (Pers. ex Fr.) Pat. Zjistili, že to je ve skutečnosti *Albatrellus confluens* (Alb. et Schw. ex Fr.) Kotl. et Pouz. Kromě toho měli možnost studovat poprvé živý materiál pravého *Polyporus croceus* (Pers.) ex Fr. a došli k závěru, že patří na základě anatomické stavby a chemických reakcí do rodu *Hapalopilus* P. Karst., který zároveň blíže charakterizují.

The authors revised the material of a polypore collected on „Todeňská hora“ in Southern Bohemia, determined by Velenovský as *Polyporus acanthoides* Bull. and later by Pilát as *Phaeolus croceus* (Pers. ex Fr.) Pat., and found that it was *Albatrellus confluens* (Alb. et Schw. ex Fr.) Kotl. et Pouz. They have also had the opportunity to study for the first time fresh living material of the true *Polyporus croceus* (Pers.) ex Fr. and conclude, on the basis of the anatomical structure and chemical reactions, that it belongs to the genus *Hapalopilus* P. Karst., which they characterize in detail.

Jen nemnoho chorošů, které uvádí Velenovský (1920–22) ve svých Českých houbách, zaujalo větší pozornost pozdějších — a to i cizích — autorů, neboť se o jejich vyjasnění nedlouho po uveřejnění zasloužil A. Pilát ve své monografii chorošovitých hub (Pilát 1936–42). Jedním z těch chorošů, které vzbudily pozornost, je *Polyporus acanthoides*: zabýval se s ním dříve podrobně jednak Pilát (1936–42), jednak se o něm nedávno zmiňuje O. Fidalgo (1959). V poslední době jsme se mu věnovali i my, neboť dosavadní řešení identity houby se nám nezdála pravděpodobná.

Prof. Velenovský dostal svého času od učitele A. Šimka z jižních Čech houbu, kterou určil jako *Polyporus acanthoides* Bull. a jejíž popis uveřejnil v Českých houbách r. 1922 na str. 662 (Velenovský 1920–22). Šimek našel dotyčný choroš r. 1913 na Todeňské hoře (606 m n. m.) u obce Todně západně Trhových Svinů v jihočeské pahorkatině**), v těsném sousedství Slepických hor.

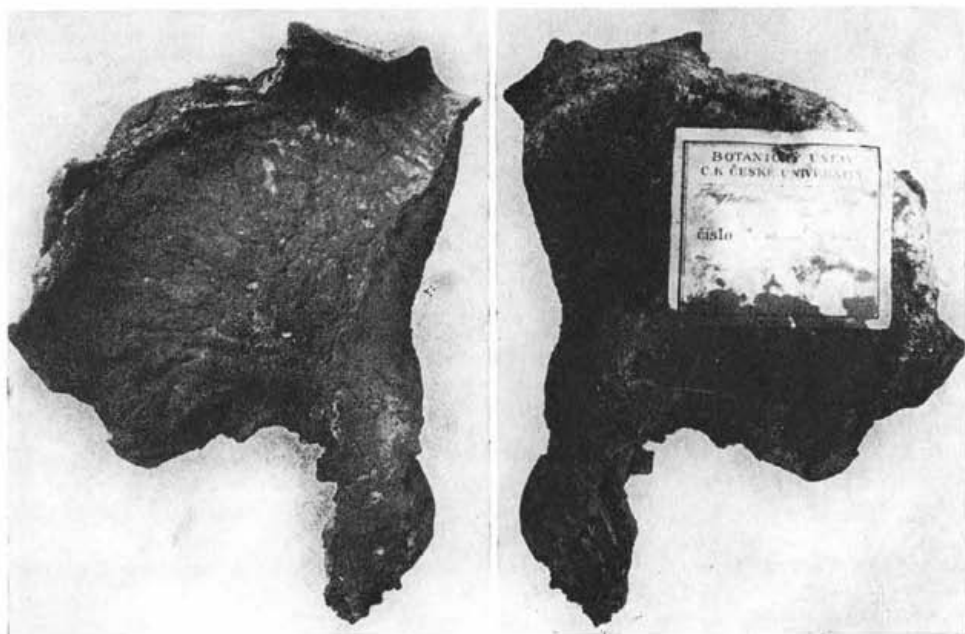
Když začal později A. Pilát vydávat postupně svou monografii chorošů (Pilát 1936–42), zabýval se výše zmíněnou houbou dokonce dvakrát. Hned v první části (1936) zahrnul *Polyporus acanthoides* do rodu *Grifolia*; zabývá se podrobně materiálem z Todeňské hory a — i když s rezervou — ztotožňuje ho přece s *Grifolia acanthoides* (Fr.) Pil. Avšak již o rok později v další části monografie (1937) přichází s novým hodnocením uvedeného choroše a ztotožňuje ho s hnědákem šafránovým — *Phaeolus croceus* (Pers. ex Fr.) Pat. Jeho údaj o výskytu tohoto vzácného choroše byl až dosud jediný u nás.

V nedávné době se problematikou *Polyporus acanthoides* zabýval též O. Fidalgo (1959). Podrobným studiem prokázal přesvědčivě, že existuje dvoje rozdílné pojetí *Polyporus acanthoides*: původní Bulliardův *Boletus acan-*

*) Botanický ústav ČSAV, Průhonice u Prahy.

**) Velenovský uvádí jako lokalitu „Todeňská Hora na Šumavě“, avšak uvedená lokalita ani orograficky, ani fyto geograficky k Šumavě rozhodně nepatří.

thoides je totožný s *Meripilus giganteus* (Pers. ex Fr.) P. Karst. = *Grifola gigantea* (Pers. ex Fr.) Pil., zatímco Frie s o v o pojetí *Polyporus acanthoides* se vztahuje na *Heteroporus biennis* (Bull. ex Fr.) Laz. = *Abortiporus biennis* (Bull. ex Fr.) Sing. Zmiňuje se přitom o Velenovského a Pilátově pojetí *Polyporus acanthoides* s tím, že identifikace nálezu z Todeňské hory zůstává nadále nejasná. Avšak podle našeho zjištění není tento choroš totožný ani s *Meripilus giganteus*, ani s *Heteroporus biennis*.

1. *Polyporus acanthoides* Bull. s. Velen. = *Albatrellus confluens* (Alb. et Schw. ex Fr.) Kotl. et Fouz. Pohled shora a zespodu na plodnici z herb. PRC. Todeňská hora u Trh. Svinů, 1913 leg. A. Šimek. — Views from above and below of a specimen from herb. PRC. "Todeňská hora" near Trh. Svinu, Southern Bohemia, 1913 collected by A. Šimek. 1×.

Photo F. Kotlaba

Dokladový materiál Šimkova nálezu z Todeňské hory je uložen jednak v herbáři mykol. oddělení Národ. muzea v Praze (PR 487043 — část plodnice bez třeně, studovaná Pilátem), jednak v herbářích katedry botaniky přírod. fak. KU v Praze (PRC — vlastní položka se třeněm, z níž byla odříznuta část, které je v PR). Srovnáme-li obě oddělené části plodnice a dáme k sobě, vidíme, že jde o jedinou starou plodnici s p o s t r a n n í m t ř e n ě m (to také připomíná Velenovský v popisu). Uvádíme stručný popis tohoto materiálu:

P l o d n i c e je velice stará, spečeně seschlá, se skoro černým, jakoby sameťově svraskalým povrchem klobouku, (porostlým hyfomycety), který je 5 × 8 cm široký, s tenkým okrajem; d u Ź n i n a je červenooranžová, 8 mm vysoká, a není ani vláknitá, ani zónovaná; r o u r k y jsou 3 mm dlouhé, hnědooranžové, spečené; p ó r y jsou částečně spečené a rezavohnědé (ve střední části), částečně volné (k okrajům klobouku), okrové nebo žlutookrové, 3—4 na 1 mm; t ř e ň je postranní, rezavohnědý, 2,5 cm dlouhý a 1,8 cm široký, na bázi se zbytky

smrkového a borového jehličí a mechu. Hyfová soustava je monomitická s hyfami tenkostěnnými, bezbarvými, nadmutými, přezkatými, neamyloidními, nedextrinoidními a acyanofilními; výtrusy jsou krátce eliptické, s bezbarvou, tenkou stěnou, $3,9-4,8 \times 2,2-3,2 \mu$ veliké, se stěnou slabě amyloidní, nedextrinoidní a acyanofilní.

Ze všech výše uvedených makroskopických i mikroskopických znaků jednoznačně vyplývá, že materiál z Todeňské hory je stará krásnoporka splývavá (žemlička) — *Albatrellus confluens* (Alb. et Schw. ex Fr.) Kotl. et Pouz. = *Caloporus confluens* (Alb. et Schw. ex Fr.) Quéf. Tím se konečně po více než 40 letech objasňuje záhada todeňské houby! Toto zjištění, i když se zdá na první pohled poněkud paradoxní, není však ve skutečnosti nijak překvapivé, hlavně uvážíme-li ekologické podmínky Todeňské hory. Navštívili jsme sami též uvedenou lokalitu a zjistili, že Todeňská hora je porostlá převážně borovým lesem, místy se smrkem, a pouze ve vrcholové partii je zbytek bučiny. Po dubech, na které je *Phaeolus croceus* (kromě jedlého kaštanu) hlavně vázán, není zde ani památky. Kromě toho je to houba velmi teplomilná, v Evropě se submediteránním charakterem rozšíření (pro přehled států, ve kterých se vyskytuje, viz Černý 1966) a roste výhradně na starých stromech. Možnost růstu *Phaeolus croceus* je zde prakticky vyloučena. Naproti tomu krásnoporka splývavá zde stále velmi hojně roste, a sami jsme ji tu též sbírali.

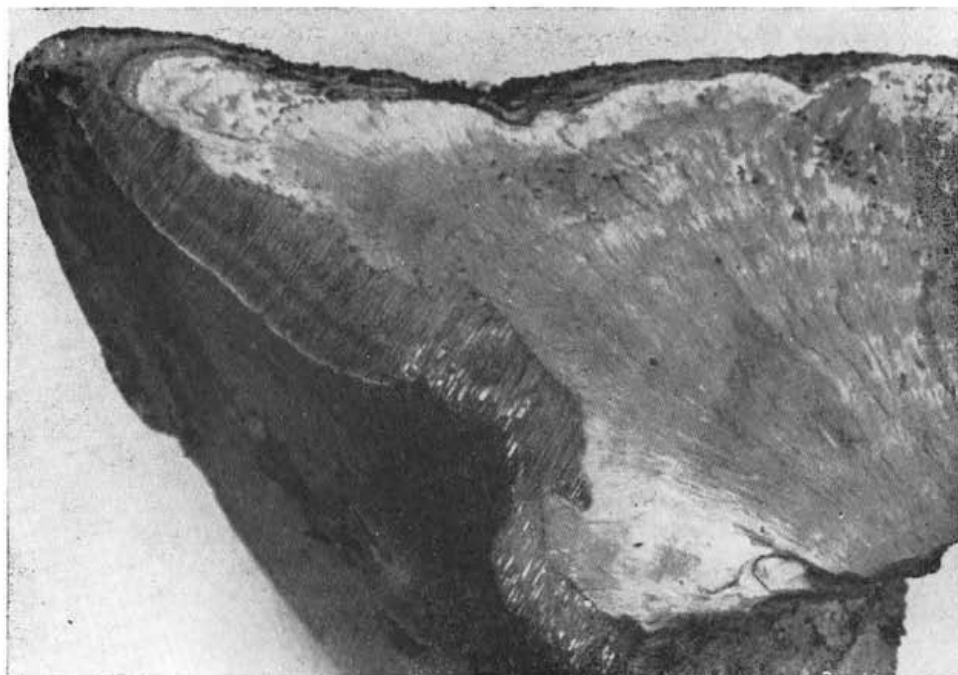
Dužnina *Albatrellus confluens* je normálně na exsikátech bělavá až naokrovělá, avšak povrch plodnice bývá často u sušeného materiálu oranžový. Šimkem sbíraná plodnice však má nápadně červenooranžový tón i v dužnině. Tento fakt si vysvětlujeme tak, že stará plodnice v přírodě zaschla, pak asi po dešti znovu nasákla vodou, poloobživla a znovu zaschla nebo byla usušena. Tak je možno vysvětlit si, že se oranžovění (asi oxydačního původu) realizovalo v celé dužnině a nikoliv jen (jako normálně) na povrchu klobouku a na řezných plochách. Ze jde skutečně o velice starou plodnici, o tom svědčí svraskalý, skoro černý povrch klobouku, porostlý hyfomycety (černěmi); a že se jedná opravdu o houbu pozemní a nikoliv o dřevní, o tom svědčí dostatečně třeh (zachovaný na exsikátu v herb. PRC), na jehož spodku jsou zbytky smrkového a borového jehličí a mechu. Kromě toho je na exsikátu v PRC nalepen na rourkách plodnice lísteček s údaji o lokalitě, kde je výslovně uvedeno: „Na zemi ve smrk. lese“. To bylo později při identifikaci nalezu zřejmě přehlédnuto.

Podle svého nedobrého zvyku zkombinoval Velenovský v Českých houbách svůj vlastní popis houby (kterou určil chybně jako *Polyporus acanthoides* Bull.) a ekologické údaje s ekologickými údaji z literatury. Píše: „Na basi kmenů neb i ze země“ (Velenovský 1920–22, p. 662). Poněvadž dr. Pilát studoval, jak píše (Pilát 1936–42, p. 49), pouze část plodnice bez třeh v herb. PR, orientoval se z Velenovského ekologických údajů přirozeně na údaj o růstu na bázi kmene; proto pak došel k určení, že jde o *Phaeolus croceus* (tvar i velikost výtrusů *Albatrellus confluens* a *Phaeolus croceus* jsou dosti podobné). Nevzal však v úvahu velikou teplomilnost *P. croceus*, čemuž lokalita na Todeňské hoře („na Sumavě“) neodpovídala.

Pravý *Polyporus croceus* (Pers.) ex Fr. je houba zcela jiná než *Albatrellus confluens* (Alb. et Schw. ex Fr.) Kotl. et Pouz., a to jak po stránce makro- a mikromorfologické, tak i ekologické. Díky inž. J. Lazebníčkovi z Brna měli jsme loňského roku konečně po létech vzácnou možnost studovat pěknou plodnici tohoto choroše z lužního pralesa „Cahnov“ u Lanžhota na již. Moravě, kde ji na kmenu položivého dubu letního (*Quercus robur*) sbírali 10. IX. 1965 J. Lazebníček a F. Kotlaba. Prostudovali jsme si důkladně všechny znaky a prověřili rodové zařazení tohoto choroše v moderním systému. Podáváme dále podrobný popis námi studovaného materiálu, který je uložen v herb. PR.

Plodnice nemají třeh ani náběh na něj a jsou vždy bokem široce přirostlé až kopytovité (v našem případě $13 \times 26 \times 10$ cm veliké), měkce ma-

sité, křehké a šťavnaté, celkové konzistence skoro jako u *Tyromyces fissilis*. Povrch klobouku je mírně hrboletý, pokrytý jemnou nízkou plstí původně světle oranžové barvy; na spodku okraje plodnice je vyvinut sterilní val jasně oranžové barvy. Dužnina klobouku je na průřezu radiálně vláknitá, u okraje klobouku řídkější a u povrchu klobouku hustěji zónovaná, nahoře barvy žlutavé až bělookrové, ve spodní části nad rourkami v pásu asi 1–2 cm jasněji šafránově oranžová nebo meruňková. Rourky jsou 8–15 mm dlouhé, tmavěji zbarvené než dužnina, oranžové s hnědým tónem, zónované. Póry

2. *Hapalopilus croceus* (Pers. ex Fr.) Bond. et Sing. — Hlinák šafránový. Pohled na polovinu rozříznuté čerstvé plodnice. V lužním pralese „Cahnov“ u Lanžhota na položivém kmenu dubu letního sbírali 10. IX. 1965 J. Lazebníček a F. Kotlaba. — View of half of a cut fresh adult fruitbody. In the virgin forest „Cahnov“ close Lanžhot near Břeclav, Southern Moravia, on dying trunk of *Quercus robur*, 10. IX. 1965 collected by J. Lazebníček and F. Kotlaba. Cca 1×.

Photo F. Kotlaba

jsou hranatě zaoblené, dosti drobné, 1,5–2 na 1 mm, barvy pěkně šafránově žlutooranžové nebo meruňkové (podobné některým sytě žlutooranžovým formám květů měsíčku zahradního — *Calendula officinalis*). Vůně příjemně houbová, jakoby slabě medově ovocná nebo trochu skořicová; chuť nakysle dřevová, nepříliš příjemná. Barevné reakce: NH_4OH — dužnina jasně fialová, póry pouze okrově hnědnou; KOH — dužn. sytě fialová, póry pouze jantarově hnědnou; benzidin — oranžová partie dužniny modrozelená.

Hyfový systém je monomitický; hyfy tramy jsou (2,5–)3–10 μ (nejčastěji 5 μ) široké, se stěnami bezbarvými, tenkostěnné až mírně ztlustělé (s maximální tloušťkou stěny 1,6 μ u hyfy 10 μ široké), s hojnými přepážkami

a přezkami, pokryté většinou drobnými nepravidelnými zrníčky žlutavé barvy; volně v dužnině mezi hyfami jsou nepravidelné hrudky žlutohnědé barvy; hyfy růstového okraje klobouku jsou tenkostěnné, se stěnou bezbarvou, 1,7–4 μ široké, silně přezkaté, nenaplněné světlolomnou plazmou; hyfy povrchu klobouku jsou velmi homogenní, naplněné světlolomnou, lehce nažloutlou plazmou s mnoha kapénkami, a jsou tenkostěnné, se stěnou bezbarvou, 2,3–3,3 μ široké, většinou nepřehrádkované; hyfy rourek jsou tenkostěnné, se stěnou bezbarvou, válcovité, přehrádkované a s přezkami, 2,2 až 3,3 μ široké, místy inkrustované splenými hrubými zrnky žlutošafránové barvy. Barva dužniny je působena hrudkami barviva ležícími na povrchu hyf nebo mezi nimi, nikoliv barvou stěny hyf (ty jsou bezbarvé). Bazidie jsou pravidelně kyjovité, na bázi zúžené a zde opatřené přezkou, 20–26,5 \times 4,5 až 5,3 μ veliké, bezbarvé, se 4 tenkými, přímými sterigmaty 4,1–4,2 μ dlouhými. Výtrusy jsou tenkostěnné, s bezbarvou stěnou, naplněné světlolomnou plazmou, hladké, krátce eliptické, na břišní straně poněkud oploštělé a na hřbetní vyklenuté, s malým postranním apikulem, 4–6,8 \times 2,8–4 μ veliké, se stěnou neamyloidní, nedextrinoidní a acyanofilní.

V některých taxonomických pracích (např. Bourdot et Galzin 1928, Pilát 1936–42) je *Polyporus croceus* řazen do rodu *Pnaeolus* Pat. 1900 jako *P. croceus* (Pers. ex Fr.) Pat. Tento rod je však heterogenní, jak jsme ukázali již před časem (Kotlaba et Pouzar 1963); pro takto široce pojatý rod má pak prioritu jméno *Hapalopilus* P. Karst. 1881, jak zdůvodnil již Donk (1933). V moderním pojetí je rod *Phaeolus* omezen na typ, kterým je *Phaeolus schweinitzii* (Fr.) Pat., a je charakterizován hyfami bez přezek a se žlutohnědými zbarvenými stěnami (a dalšími znaky, především přítomností nepravých set-pseudoset). Tento choroš patří podle současných názorů do čel. *Hymenochaetaceae*, zatímco ostatní druhy, řazené dříve do rodu *Phaeolus*, do čel. *Polyporaceae*.

V poslední době navrhuje Donk (1964) zařadit *Polyporus croceus* do rodu *Spongipellis* Pat. Jak jsme však nově ohraničili rod *Spongipellis* (Kotlaba et Pouzar 1965) na základě nejen dvouvrstevné trámy, ale i relativně tlustostěnných výtrusů, a dnes i přítomností poněkud tlustostěnných hyf generativního původu bez jakékoliv inkrustace, nelze *Polyporus croceus* do tohoto rodu klást; má totiž dužninu jednovrstevnou, výtrusy tenkostěnné a generativní hyfy nemají nikdy ztloustlou stěnu a je mezi nimi přítomen inkrustující pigment.

Murrill (1905) navrhl klasifikovat naši houbu (kterou měl tehdy jako *Polyporus pilotae**) v samostatném rodu *Aurantioporus* Murrill, kam řadil ještě dva nejasné druhy. Studovali jsme podrobně anatomii, morfologii a chemické reakce *Polyporus croceus* a zjistili jsme, že je tento choroš ve znacích vyšší systematické hodnoty velice blízký druhu *Polyporus nidulans* (což je typ rodu *Hapalopilus* P. Karst) a zásadně se neliší. Z toho uzavíráme, že *P. croceus* náleží do rodu *Hapalopilus* — hlinák, jak jsme ho nově vymezili

*) Tento choroš je identický s *Polyporus croceus* (Pers.) ex Fr. Dříve jsme se domnívali, že *Aurantioporus* je dobrý rod; proto jsme publikovali kombinaci *A. croceus* (Kotlaba et Pouzar 1957) a teprve mnohem později jsme zjistili, že tuto kombinaci uveřejnil (jako *Aurantioporus croceus*) již dříve sám Murrill (1920). V téže práci publikoval Murrill i kombinaci *Coltricia montagnei* (Fr.) Murrill, kterou jsme před časem rovněž sami provedli (Feddes Rept. 69 : 138, 1964), a dále kromě jiného i kombinaci *Laetiporus sulphureus* (Bull. ex Fr.) Murrill, která se v současné době běžně připisuje až Bondarcevovi a Singerovi (1941). Zdá se, že Murrillova citovaná práce je všeobecně málo známá.

před třemi léty (Kotlaba et Pouzar 1963). Rodovou diagnózu opravujeme pouze v tom smyslu, že hyfy mohou být širší, a to až 10μ .

Hlavní znaky emendovaného rodu *Hapalopilus* P. Karst. jsou: monomitický hyfový systém s hyfami přezkatými a se stěnami poměrně tenkostěnnými a bezbarvými, neamyloidními, nedextrinoidními a acyanofilními, s mezibuněčným pigmentem, výtrusy se stěnou tenkou, hladkou, bezbarvou, neamyloidní, nedextrinoidní a acyanofilní, a s dužninou fialově reagující s alkaliemi. Takto charakterizovaný rod *Hapalopilus* je velmi blízce příbuzný rodu *Tyromyces* a liší se vlastně jen přítomností extracelulárního pigmentu (který působí živé zbarvení plodnic a barevné reakce s alkaliemi). Je zajímavé, že podobný vztah je také mezi rody *Trametes* Fr. em. Kotl. et Pouz. a *Pycnoporus* P. Karst. (s druhem *P. cinnabarinus*), kde posledně jmenovaný rod se liší od *Trametes* naprosto stejným znakem jako rod *Hapalopilus* od rodu *Tyromyces*, tj. pouze přítomností extracelulárního barviva.

Do emendovaného rodu *Hapalopilus* P. Karst. — hlinák (podle hlínové zbarvené dužniny) patří z evropských chorobů pouze *H. nidulans* (Fr.) P. Karst., *H. aurantiacus* (Rostk.) Bond. et Sing. a pak náš druh, *H. croceus* (Pers. ex Fr.) Bond. et Sing. V literatuře (např. Bondarcev 1953) se setkáváme nezdědkami s autorskými zkratkami *Hapalopilus croceus* (Pers. ex Fr.) Donk. Avšak Donk (1933) zřejmě nezamýšlel provést novou kombinaci a pouze se domníval, že by *Polyporus croceus* mohl patřit do rodu *Hapalopilus*. Vyplývá to z citace (Donk 1933, p. 172), kde uvádí: „*Pol. (H.) croceus* Pers. ex Fr.“. Proto prvními skutečnými přeradieli jsou Bondarcev a Singer (1941), bez ohledu na to, že sám Bondarcev (1953) uvádí jako přeradiatele *Polyporus croceus* do rodu *Hapalopilus* Donka.

Příteli J. T. Palmerovi (Woodley near Stockport, Cheshire, England) upřímně děkujeme za laskavou revizi anglického resumé našeho článku.

S U M M A R Y

In 1913 A. Šimek collected a polypore on "Todeňská hora" (606 m), a hill close to Trhové Sviny, Southern Bohemia, which J. Velenovský determined and later (1920–22) published as *Polyporus acanthoides* Bull. In his monograph, Pilát (1936–42) first accepted it (1936) as an independent species, *Grifola acanthoides* (Fr.) Pil., but next year (1937), in the second part of his monograph, he referred this collection afresh to *Phaeolus croceus* (Pers. ex Fr.) Pat. This has been the sole record of this species for Czechoslovakia.

The collection from Todeňská hora, consisting of only one fruitbody, was deposited in herb. PRC with a fragment of the same pileus in PR (the latter was studied by Pilát). The material represents a very old carpophore with a wrinkled, greyish-black pileus surface (covered by the *Hyphomycetes* — sooty moulds), measuring 5×8 cm, with a thin, acute margin and a short (2.5×1.8 cm), excentric stem, bearing the remains of mosses and spruce as well as pine needles on the base. The context is bright orange, homogeneous (not zoned or fibrillose); the tubes are 3 mm long, brown-orange. The hyphal system is monomitic with thin-walled, hyaline, inflated, clamped, inamyloid, indextrinoid and acyanophilous hyphae; spores are shortly elliptic, $3.9 - 4.8 \times 2.2 - 3.2 \mu$, with a thin, hyaline, weakly amyloid, indextrinoid and acyanophilous wall.

From these details, it is quite clear that the Todeňská hora collection represents the terrestrial polypore *Albatrellus confluens* (Alb. et Schw. ex Fr.) Kotl. et Pouz. = *Caloporus confluens* (Alb. et Schw. ex Fr.) Quéf. The unusual orange colour of the whole context (not only the surface and sections, which is usual in dried herbarium material of this species) is probably caused by the repeated desiccation and moistening of the old specimen in nature. Our visit to the locality of Todeňská hora convinced us that it is not suitable for the growth of *Polyporus croceus*. This polypore occurs on old oaks and sweet chestnuts, and is very thermophilic, having a strictly submediterranean distribution in Europe (see Černý 1966 for the known distribution in Czechoslovakia — 5 localities in Southern Moravia and Slovakia). The climate of Southern Bohemia is, on the

contrary, relatively moist and cold, and different from that of Southern Moravia and Slovakia. The forest of Todeňská hora is formed of pines (*Pinus silvestris*), in some places mixed with spruce (*Picea abies* = *P. excelsa*), with beech (*Fagus sylvatica*) above, but oaks and sweet chestnuts are absent.

According to O. Fidalgo (1959), the original *Boletus acanthoides* of Bulliard is identical with *Meripilus giganteus* (Pers. ex Fr.) P. Karst. = *Polyporus giganteus* (Pers.) ex Fr. and *Polyporus acanthoides* of Fries is identical with *Heteroporus biennis* (Bull. ex Fr.) Lazaro.

Recently we had, for the first time, an opportunity to study fresh, living material of the true *Polyporus croceus* (Pers.) ex Fr. The fruitbodies are bracket-shaped, soft-fleshy, juicy fragile, with the consistence nearly like *Tyromyces fissilis*; on the upper part of the pileus margin, there is a distinct saffron-orange sterile border; the pileus is covered by a short, dense, light orange tomentum; the context is homogeneous, radially fibrillose and zoned: the margin of the pileus is more tenuously and the surface more densely zoned; in the upper part, the context is yellowish to ochraceous-white, in the lower part (above the tubes) bright saffron-orange or apricot; the tubes are 8–15 mm long, zoned, of a darker colour than the context, i.e. orange with a brownish tint, in the dried material dark purplish-brown; pores are rounded angular, 1.5–2 per 1 mm, of a bright apricot to saffron-orange colour; the taste is somewhat slightly acid, smell pleasantly fungoid slightly honey-fruit-like or resembling somewhat cinnamon. Chemical reactions: NH_4OH — the context turns bright violet, the pores only ochraceous-brown; KOH — the context turns deep violet, the pores only amber-brown; benzidine — the orange part of the context turns blue-green. The hyphal system is monomitic; the tramal hyphae are (2.5–)3–10 μ (most frequently 5 μ) broad, sparsely branched, hyaline, thin- to slightly thick-walled (maximal thickness of the wall is 1.6 μ in the 10 μ broad hypha), abundantly septate and clamped, covered with small yellowish granules; among the hyphae, there are free lying irregular yellow-brown grains; the hyphae of the growing pileus margin are thin-walled, hyaline, 1.7–4 μ broad, richly clamped, filled with unrefractive, hyaline plasma; the hyphae of the pileus surface are very homogeneous, containing a refractive, slightly yellowish plasma with many droplets; these hyphae, 2.5–3.3 μ broad, have thin, hyaline walls, and are sparsely septate; the hyphae of the tubes are thin-walled, septate with clamps, 2.2–3.3 μ broad, here and there incrustated by the rough yellowish-saffron granules; the basidia are 20–26.5 \times 4.5–5.3 μ , clavate, narrowing to the base where there is a clamp, hyaline, tetrasterigmatic, with straight sterigmata, 4.1–4.2 μ long; the spores are 4–6.8 \times 2.8–4 μ , shortly ellipsoid with a short lateral apiculus, containing refractive plasma, with hyaline, thin, smooth, inamyloid, indextrinoid and acyanophilous walls.

Polyporus croceus is very near, as regards characters of higher systematic value, to *P. nidulans* Fr., the type of the genus *Hapalopilus* P. Karst. There is no generic difference between these two polypores. We therefore conclude that *P. croceus* belongs in the genus *Hapalopilus*, which we characterized afresh three years ago (Kotlaba et Pouzar 1963). The generic diagnosis must be complemented only by the hyphae being up to 10 μ broad.

The main characters of the emended genus *Hapalopilus* P. Karst. are: hyphal system monomitic, the hyphae clamped, with relatively thin, hyaline, inamyloid, indextrinoid and acyanophilous walls, extracellular pigment present, spores with smooth, hyaline, thin, inamyloid, indextrinoid and acyanophilous walls, and context reacting vividly with alkalis. The genus *Hapalopilus*, characterized in this manner, is very nearly related to the genus *Tyromyces* P. Karst. and it differs practically only in the presence of the extracellular pigment (which produces the bright colour of the fruitbodies and the coloured reactions of the context with alkalis). It is interesting that the same relation occurs between the genera *Trametes* Fr. em. Kotl. et Pouz. and *Pycnoporus* P. Karst., where the latter differs exactly in the same feature, i.e. the presence of an extracellular pigment.

From the European species, we have placed in the genus *Hapalopilus* P. Karst. only *H. nidulans* (Fr.) P. Karst., *H. aurantiacus* (Rostk.) Bond. et Sing. and *H. croceus* (Pers. ex Fr.) Bond. et Sing. In some publications (e. g. Bondarcev 1953), the last species is cited as *H. croceus* (Pers. ex Fr.) Donk. However Donk (1933) does not appear to have intended making a new combination but only suggested that this species might belong to the genus *Hapalopilus*, as he wrote: "*Pol. (H.) croceus* Pers. ex Fr.". Therefore the first authors to combine *Polyporus croceus* with the genus *Hapalopilus* were Bondarcev et Singer in 1941.

Murrill (1905) proposed that *Polyporus pilotae* Schw. (a synonym of our species) should be classified in the independent genus *Aurantioporus* Murrill, which seems untenable according to our recent study. Donk (1964) proposed the inclusion of the genus *Aurantioporus* Murrill in *Spongipellis* Pat. As we defined the genus *Spongipellis* (Kotlaba et Pouzar 1965) on the duplex structure of the context and the relatively thick-walled spores (to which we now add the presence of thick-walled hyphae of generative origin without extracellular pigment), it is

impossible to put *Polyporus croceus* in this genus. *Aurantioporus* is merely a synonym of *Hapalopilus*.

LITERATURA

- Bondarcev A. S. (1953): Trutovyje griby jevropijskoj časti SSSR i Kavkaza. Moskva et Leningrad, p. 1—1106.
- Bondarcev A. S. et Singer R. (1941): Zur Systematik de Polyporaceen. Ann. mycol., Berlin, 39 : 43—65.
- Bourdot H et Galzin A. (1928): Hyménomycètes de France. Sceaux, p. (1—4) 1—761.
- Černý A. (1966): Hnědák šafránový — *Phaeolus croceus* (Pers. ex Fr.) Pat. — nový choroš pro ČSSR. Čes. Mykol. 20 : 90—96.
- Donk M. A. (1933): Revision der Niederländischen Homobasidiomycetae — Aphyllophoraceae. II. Meded. nederl. mycol. Ver. 12 : 1—278.
- Donk M. A. (1964): A conspectus of the families of Aphyllophorales. Persoonia, Leiden, 3 : 199—324.
- Fidalgo O. (1959): Binomial combinations related to *Polyporus acanthoides* Fr. Bull. Torrey bot. Club 86 : 130—136.
- Kotlaba F. et Pouzar Z. (1957): Poznámky k třídění evropských chorošů. Čes. Mykol. 11 : 152—170.
- Kotlaba F. et Pouzar Z. (1963): Tři význačné choroše slovenských Karpat. Čes. Mykol. 17 : 174—185.
- Kotlaba F. et Pouzar Z. (1965): *Spongipellis litschaueri* Lohwag a *Tyromyces kmetii* (Bres.) Bond. et Sing., dva vzácné bělochoroše v Československu. Čes. Mykol. 19 : 69—78.
- Murrill W. A. (1905): The Polyporaceae of North America. XII. A synopsis of the white and bright colored pileate species. Bull. Torrey bot. Club 32 : 469—493.
- Murrill W. A. (1920): Corrections and additions to the polypores of temperate North America. Mycologia, Lancaster, 12 : 6—24.
- Pilát A. (1936—42): Polyporaceae — Houby chorošovitě. Atlas hub evrop. 3 : 1—624, tab. 1—374.
- Velenovský J. (1920—22): České houby. Praha, p. 1—950.

Adresy autorů: RNDr. František Kotlaba, Na Petřinách 10/276, Praha 6 - Břevnov.
Zdeněk Pouzar, prom. biol., Srbská 2, Praha 6 - Dejvice.

Der Einfluss der Temperatur auf das Ausschwärmen der Zoosporen, Infektion und Inkubationszeit der Hopfenperonospora (*Peronosplasmopara humuli* Miy. et Tak.)

vliv teploty na uvolňování zoospor, infekci a inkubační dobu peronospor
chmelové (*Peronosplasmopara humuli* Miy. et Tak.)

Zdeněk Petrlik und Zdeněk Štys

Die Laborkultur der Hopfenperonospora ermöglicht ein genaueres Studium des Temperatureinflusses auf den Entwicklungszyklus. Die optimale Temperatur für das Ausschwärmen der Zoosporen aus den Zoosporangien wurde im Bereiche von 19–25 °C festgestellt. Die Zoosporen machten sich noch bei 27 °C frei, die Zahl der Zoosporangien, welche Zoosporen freimachen konnten, sank von 90 auf 27 % herab. Als niedrigste für das Ausschwärmen der Zoosporen geeignete Temperatur wurde 1 °C festgestellt. Die Infektion ging bei einer Temperatur von 1–29 °C vor sich, aber bei 1–3 °C kam es nur zu vegetativem Wachstum des Myzeliums. Dichte, zusammenhängende Rasen von Trägern mit Zoosporangien bildete die Peronospora bei Temperaturen von 19–23 °C. Die kürzeste Inkubationszeit des Parasiten betrug 3 Tage, und zwar bei einer Temperatur von 21–25 °C. Bei niedrigeren Temperaturen verlängerte sich die Inkubationszeit und erreichte bei 5 °C 23 Tage. Über das Optimum erhöhte Temperaturen verlängerten gleichfalls die Inkubationszeit. Extrem niedrige und hohe Temperaturen setzten die Fähigkeit des Parasiten, bei optimalen Bedingungen weitere Infektionen zu verursachen, nicht herab.

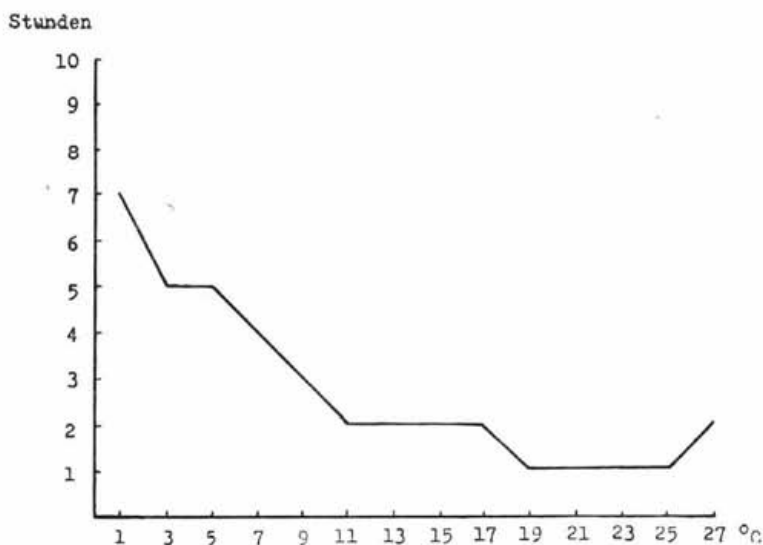
Laboratorní kultivace peronospor chmelové umožnila podrobnější studium vlivu teploty na její vývojový cyklus. Optimální teplota pro uvolňování zoospor ze zoosporangií byla zjištěna v rozmezí 19–25 °C. Zoospory se ještě uvolňovaly při 27 °C, avšak počet zoosporangií schopných zoosporu uvolnit klesl z 90 na 27 %. Nejnižší teplota pro uvolňování zoospor byla zjištěna 1 °C. Infekce se uskutečnila při teplotách 1–29 °C, avšak při 1–3 stupních docházelo pouze k vegetativnímu růstu mycelia. Husté souvislé porosty plodonošů s výtrusnicemi vytvářela peronospora při teplotách 19–23 °C. Nejkratší inkubační doba parazita byla 3 dny a to při teplotách 21–25 °C. Při nižších teplotách se inkubační doba prodlužovala a dosáhla při 5 °C 23 dny. Zvýšení teploty nad optimum rovněž prodlužovalo inkubační dobu, která při 29 °C trvala 11 dnů. Extrémně nízké nebo vysoké teploty snížily schopnost parazita vyvolat v optimálních podmínkách infekce.

Zu den wichtigsten ökologischen Faktoren, welche den Entwicklungszyklus parasitärer Pilze beeinflussen, gehört die Temperatur. Sie wird bei der Infektion der Wirtspflanzen wirksam und beeinflusst die Dauer und den Verlauf der Inkubations- und Fruktifikationszeit (Gäumann, 1951). Bei der Infektion der Wirtspflanzen beeinflusst die Temperatur insbesondere die Anzahl der keimenden Sporen, die Geschwindigkeit der Keimung und die Geschwindigkeit des Wachstums der Keimschläuche. Die Inkubations- und Fruktifikationszeit stimmt in der Regel mit dem Ausdruck Inkubation überein; es wird damit die Zeit von der Infektion bis zur Entstehung der ersten Vermehrungsorgane der Parasiten bezeichnet.

Dem Studium des Verhältnisses zwischen Temperatur und Hopfenperonospora wurde bereits eine Reihe von Arbeiten gewidmet. Bei uns haben sich mit dieser Frage Blatný (1927) und Blatný und Osvald (1950) beschäftigt, welche feststellten, dass die optimale Temperatur zur Bildung von Schwärmsporen zwischen 17–20 °C und die maximale bei 28 °C liegt. Bei ihren Versuchen durch künstliche Infektion zeigten sich die ersten Konidienträger mit Sporen schon bei einer Temperatur von 18–22 °C innerhalb 5–10 Tagen und durch Inokulation bei einer Temperatur von 10–11 °C um 2 Tage später. Ähnliche Ergebnisse erzielten bei ihren Versuchen

Zattler (1931), Kuzněcova (1954), Ačimovič (1962) und einige andere. Die genannten Autoren waren bei ihren Versuchen auf Peronosporakulturen aus der freien Natur angewiesen, wodurch nicht immer ein gleichmässiges Material sichergestellt war, was das genaue Studium des Temperatureinflusses auf die Entwicklungsphasen erschwerte.

Die Ausarbeitung der neuen Labormethode zur Kultivierung von Hopfenperonospora (Petrlik und Štys, 1962) ermöglichte uns eine Vertiefung und Präzisierung der bisherigen Kenntnisse in dieser Richtung. Bei unseren Laborversuchen haben wir uns vor allem auf das Studium des Einflusses konstanter Temperaturen auf das Ausschwärmen der Zoosporen, auf die Entstehung der Infektion und die Dauer der Inkubationszeit der Hopfenperonospora eingestellt. Zu diesen Versuchen verwendeten wir Laborkulturen des Isolates S/63.

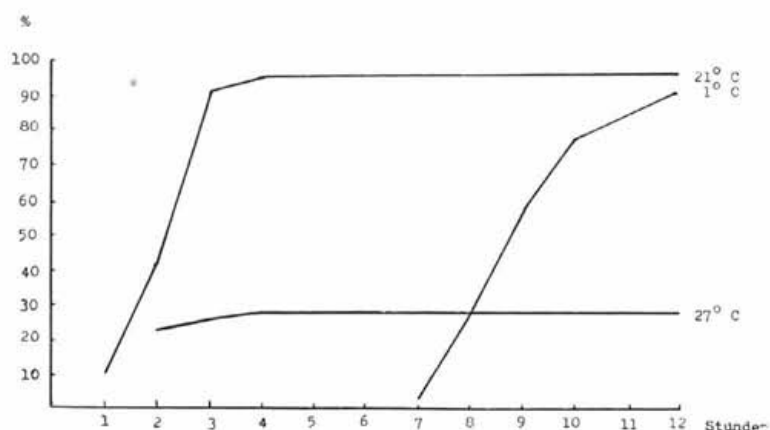

1. Einfluss der Temperatur auf den Beginn des Ausschwärmens der Zoosporen der Hopfenperonospora.

Beziehungen zwischen der Temperatur und dem Ausschwärmen vom Zoosporen der Hopfenperonospora

Bei diesen Versuchen wurde der Einfluss konstanter Temperaturen von 1–31 °C, bei einer Abstufung von jeweils 2 Graden, auf die Zoosporangien der Hopfenperonospora, suspendiert in dest. Wasser, festgestellt. Die Suspension wurde jeweils aus 6 Tage alten Kulturen hergestellt und ihre Dichte auf 100.000 Zoosporangien in 1 ml Wasser eingestellt. Bei der Herstellung wurde die Suspension dem sofortigen Einfluss der Temperaturen ausgesetzt. In einstündigen Intervallen wurden die Geschwindigkeit und die Anzahl der ausgeschwärmten Zoosporen sowie die maximale Dauer ihres Schwärmens festgestellt. Die Zoosporen begannen erst bei einer Temperatur von 19–25 °C aus den Zoosporangien auszuschwärmen, und zwar schon nach 1 Stunde. Die Maximaltemperatur, bei welcher sich noch Zoosporen ablösen, betrug 27 °C. Bei höheren Temperaturen schwärmten auch nach 24 Stunden keine Zoosporen aus. Kurzfristiger Einfluss (8 Stunden) einer Temperatur von 29–31 °C setzte die Lebensfähigkeit der Zoosporangien keinesfalls herab; beim Herab-

sinken der Temperatur auf das Optimum schwärmten die Zoosporen wieder normal aus. Durch Herabsinken der Temperatur unter 19°C verlängerte sich die zum Ausschwärmen der Zoosporen notwendige Zeit. Auch bei der Temperatur von 1°C kam es noch zu einem Massenausschwärmen von Zoosporen, allerdings machten sich die ersten Sporen erst nach 7 Stunden frei. Das Verhältnis zwischen dem Beginn des Ausschwärmens der Zoosporen und der Temperatur veranschaulicht die Abbildung 1.

2. Dauer des Ausschwärmens der Zoosporen von Hopfenperonospora bei optimalen und extremen Temperaturen.

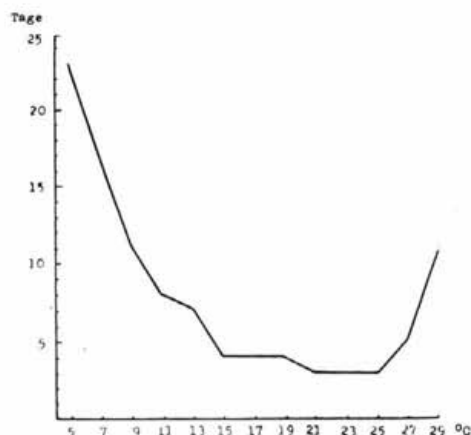
Die Temperatur der Umgebung beeinflusst nicht nur den Beginn des Ausschwärmens der Zoosporen, sondern auch dessen Dauer. Bei unseren Versuchen bei Temperaturunterschieden von $1-31^{\circ}\text{C}$ erforderte das Ausschwärmen der Zoosporen 2–5 Stunden. Am längsten brauchten die Zoosporen zum Ausschwärmen bei einer Temperatur unter 5°C , wo das Ausschwärmen der Sporen vom Anfang bis zum Maximum 5 Stunden dauerte. Die kürzeste Zeit vom Beginn des Ausschwärmens bis zu dessen Beendigung betrug 2 Stunden, und zwar bei einer Temperatur von 27°C , wobei auch gleichzeitig der Anteil der Zoosporangien, die Zoosporen freigaben, auf ein Minimum herabsank. Im Gegensatz zu anderen Temperaturen, bei welchen durchschnittlich 90 und mehr Prozent der Zoosporangien Zoosporen freigaben, setzte die Temperatur von 27°C diese Menge bis auf 27 % herab. Der Verlauf der Freigabe von Zoosporen bei optimalen und extremen Temperaturen ist aus Abbildung 2 ersichtlich.

Ähnliche Beziehungen wurden bei der Kontrolle der Dauer, während welcher die Zoosporen schwärmen, festgestellt. Bei einer Temperatur von 27°C schwärmen die Zoosporen die kürzeste Zeit — nämlich nur 10 Stunden. Mit dem Herabsinken der Temperatur verlängert sich die Zeit des Schwärmens der Zoosporen; sie dauert bis 30 Stunden bei 1°C .

Beziehungen zwischen Temperatur, Infektion und Dauer der Inkubationszeit der Hopfenperonospora

Den Einfluss der Temperatur auf die Inkubationszeit der Hopfenperonospora haben wir im Bereiche konstanter Temperaturen von $1-31^{\circ}\text{C}$ auf Schnitten der Hopfensetzlinge studiert. Diese Schnitten haben wir mit Zoosporensuspensionen

sion in einer Konzentration von 200.000 Zoosporangien in 1 ml destiliertem Wasser geimpft. Die Schnitten wurden in Petrischalen bei einer Feuchte von 97–100 % inkubiert.

3. Einfluss der Temperatur auf die Länge der Inkubationszeit der Hopfenperonospora.

Temperaturen von 1–3 °C verhinderten nicht die Infektion, wobei es aber selbst nach 50-tägiger Kultivierung zu keiner Bildung von Trägern kam. Erst bei Erhöhung der Temperatur auf 21 °C zeigten sich auf diesen Schnitten nach weiteren 3 Tagen kleine vereinzelte Träger mit Zoosporangien. Im Temperaturbereich von 5–29 °C kam es nicht nur zur Infektion, sondern auf den

Tabelle: Einfluss der Temperatur auf Wuchs und Dichte des Rasens der Hopfenperonospora

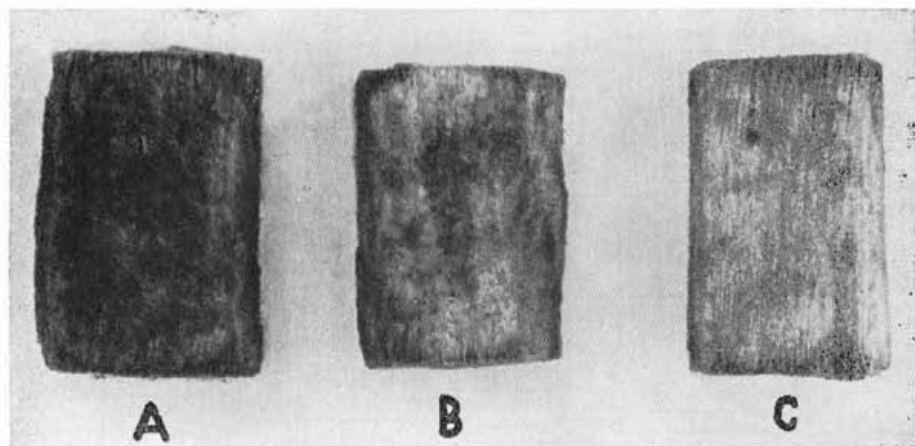
Temperatur in °C	Dichte des Rasens der <i>Peronospora</i>	Anzahl der Tage von der Infektion bis zur Beendigung des Wuchses des <i>Peronospora</i> -rasens
1	kam es nicht zur Bildung von Trägern mit Zoosporangien	
3	kam es nicht zur Bildung von Trägern mit Zoosporangien	
5	+	40
7	+	30
9	+	22
11	++	11
13	++	10
15	++	7
17	++	7
19	+++	5
21	+++	4
23	+++	4
25	++	4
27	++	7
29	+	11
31	kam es nicht zur Bildung von Trägern mit Zoosporangien	

Erklärung:

- + einzelne Gruppen von Trägern der Hopfenperonospora
- ++ dünne, unzusammenhängende Rasen von Trägern der Hopfenperonospora
- +++ dichte, zusammenhängende Rasen von Trägern der Hopfenperonospora

inokulierten Schnitten wuchsen auch Peronosporarasen. Die Grenze, bei welcher es zu keiner Infektion mehr kam, war 31°C .

Die Länge der Inkubationszeit, das ist die Zeit von der Infektion bis zur Bildung der ersten Träger mit Zoosporangien, schwankte bei unseren Versuchen von 3–23 Tagen (Abbildung 3). Die kürzeste Inkubationszeit war bei Temperaturen von $21\text{--}25^{\circ}\text{C}$, wo sich der erste Peronosporabelag schon nach 3 Tagen zeigte. Bei einer Temperatur von 5°C war die Inkubationszeit am längsten (23 Tage), und wenn die Temperatur sich dem Optimum näherte, verkürzte sich diese. Nach Überschreitung der Grenze der optimalen Temperatur verlängerte sich die Inkubationszeit neuerdings, und bei 29°C dauerte sie 11 Tage.

4. Peronosporarasen auf den Setzlingsschnitten. A — dichte zusammenhängende Beläge, B — dünne unzusammenhängende Beläge, C — einzelne Gruppen von Trägern.

Photo V. Vaněk

Die Temperatur beeinflusst neben der Dauer der Inkubationszeit auch die Dichte und den Zusammenhang der Peronosporarasen auf den Schnitten. Dichte und zusammenhängende Pilzrasen entstanden bei Temperaturen von $19\text{--}23^{\circ}\text{C}$ und zwar schon 4–5 Tage nach der Infektion (Abbildung 4-A). Die übrigen Temperaturen hatten schon keinen günstigen Einfluss auf die Produktion der Zoosporangien, die Beläge waren in der Mehrzahl dünner und bedeckten die Oberfläche der Schnitten nicht ganz zusammenhängend (Abbildung 4-B und C). Die Pilzrasen auf den inkubierten Schnitten, ausser bei optimalen Temperaturen, verbreiterten sich nicht wesentlich, selbst bei einer verlängerten Inkubation bis zu 40 Tagen (Tabelle). Extrem niedrige und hohe Temperaturen setzten die Aggressivität der Parasiten nicht herab, so dass Zoosporangien, die in optimale Bedingungen übertragen wurden, Zoosporen freimachten, welche neuerdings Infektionen am Hopfen hervorriefen.

Die Ergebnisse unseres Studiums sind ein Beitrag zur Vertiefung der bisherigen Kenntnisse über die Biologie der Hopfenperonospora und können so zu einer weiteren Verbesserung des Schutzes der Hopfenpflanze vor dieser gefährlichen Krankheit beitragen.

LITERATURA

- Ačimovič M. (1962): Proučavanje plamenjače hmelja (*Pseudoperonospora humuli* Miy. et Tak.) u Vojvodini. I. Jugoslovanski simpozij za hmeljarstvo. Velenje 25.—26. Aprila.
- Blattný C. (1927): Peronospora chmelová (nepravé padlí chmelové) *Pseudoperonospora humuli* Miyabe et Takahashi Wils. Sborn. výzk. ústavů zem. ČSR roč. 27, Praha.
- Blattný C. et Osvald V. (1950): Jen zdravý a jakostní chmel. Praha.
- Gäumann E. (1951): Pflanzliche Infektionslehre. Basel.
- Kuznecova A. P. (1954): Ložnaja mučnistaja rosa chmelja i mery borby s nej. Trudy 1: 88—99.
- Petrlik Z. et Štys Z. (1962): Metoda laboratorní kultivace peronospor chmelové — *Peronoplasmopora humuli* Miy. et Tak. na sádkových řízcích. Čes. Mykol. 16 (1) : 56—62.
- Zattler F. (1931): Über die Einflüsse von Temperatur und Luftfeuchtigkeit auf Keimung und Fruktifikation von *Pseudoperonospora humuli* und das Zustandekommen der Infektion des Hopfens. Phytopath. Zeitschr. 3: 281—302.
- Adresa autorů: Ing. Zdeněk Petrlik, CSc., Zdeněk Štys — Výzkumný ústav chmelářský v Žatci.

Mapování 100 druhů hub v Evropě

vstupuje letos do šestého roku své činnosti. Do konce května 1966 zasíláme sekretariátu v Dánsku (M. Lange) lokality druhů zařazených do 1. etapy, v níž jsou následující druhy:

Verpa conica (kačenka náprstková). — *Ptychoverpa bohemica* (kačenka česká). — *Sarcosoma globosum* (masečník kulovitý). — *Hirneola auricula-judae* (boltcovitka ucho Jidášovo). — *Tremiscus helvelloides* (rosolovec červený). — *Pseudohydnum gelatinosum* (rosolozub huspenitý). — *Stereum frustulosum* (pevník rozpraskaný). — *Gomphus clavatus* (stročkovec kyjovitý). — *Ganoderma applanatum* (leskloporka ploská). — *Pycnoporus cinnabarinus* (outkovnice rumělková). — *Fistulina hepatica* (pštěň dubový). — *Xerocomus parasiticus* (suchohřib příživný). — *Hygrophorus marzuolus* (šřavnatka březnová). — *Oudemansiella mucida* (slizečka slizká). — *Marasmius alliaceus* (špička cibulová). — *Mycena crocata* (helmovka šafránová). — *Amanita caesarea* (muchomůrka císařská). — *Amanita citrina* (muchomůrka citronová). — *Amanita phalloides* (muchomůrka zelená). — *Rozites caperata* (sluka svraskalá). — *Astraeus hygrometricus* (hvězdák vlhkoměrný). — *Calvatia gigantea* (plešivka obrovská). — *Phallus impudicus* (hadovka smrdutá). — *Phallus hadriani* (hadovka valčícká).

Obdrželi jsme fotokopie mapek předběžně mapovaných *Pycnoporus cinnabarinus* a *Xerocomus parasiticus*. Je z nich patrné, že dosud nejsou zprávy ze Španělska, Portugalska a Řecka. Formát map je volen tak, aby mapa mohla být reprodukována na normální stránku v normálním periodiku. Na mapě jsou vyznačeny stupně zeměpisných souřadnic čarami; jsou nutné proto, abychom se mohli orientovat o poloze lokalit. Velikost teček označujících lokality byla zvolena podle velikosti této mapy tak, že se vejde podél stupně zeměpisné délky 6 teček, podél stupně zeměpisné šířky jen 4 tečky. To znamená, že stupně zeměpisné délky (šířky) jsou rozděleny v plošky, do nichž může být umístěno po jedné tečce, i když je na této plošce zjištěno více než jeden nález. Např. *Pycnoporus cinnabarinus* má celkový počet nálezů 688 (u nás 89 podle hlášení, kdy M. Lange mapu sestavoval), počet teček 463. *Xerocomus parasiticus* celkem 399 nálezů (u nás 36), počet teček 250.

Očekáváme, že tato zpráva o stavu a předběžných výsledcích mapování 100 druhů hub v Evropě bude povzbuzením pro další rozšíření a prohloubení práce v tomto směru mykologické činnosti u nás. Svá hlášení a dotazy adresujte na Botanický ústav ČSAV, pracoviště v Brně (k rukám dr. F. Šmardy), Brno, Stará 18.

F. Šmarda

K padesátinám MUDr. Josefa Herinka

In honorem annorum mycologi Josephi Herink, medicinae universalis doctoris,
quinquaginta

Albert Pilát

V prosinci r. 1965 se dožil padesátin MUDr. J o s e f H e r i n k, člen redakční rady časopisu „Česká mykologie“ a výboru Českosl. věd. společnosti pro mykologii.

Jubilant se narodil 26. prosince 1915 v Praze-Dejvicích. Obecnou školu navštěvoval v Praze-Bohnicích a v Praze-Troji. Potom vystudoval reálné gymnasium

v Praze 2, Truhlářská ul. Po maturitě v r. 1934 se rozhodl pro studium na lékařské fakultě Karlovy university v Praze, které dokončil (po šestiletém přerušení způsobeném uzavřením vysokých škol za 2. světové války) promoci v prosinci roku 1945.

Dráhu lékaře nastoupil počátkem r. 1946 v okresní nemocnici v Turnově, s cílevědomým zaměřením ke specializaci v oboru vnitřních chorob. Pokračoval v něm i pobytem na IV. interní klinice pražské lékařské fakulty, vedené prof. dr. B. Prusíkem v letech 1948–1949. Pak se vrátil k rodině do Turnova, kde pracoval zejména jako ordinář nově zřízeného internátu ambulatoria a lékař vnitřní služby Okresní národní pojišťovny. Osvědčili svoje odborné a organizační schopnosti ve zdravotnictví tak, že v r. 1950 byl povolán do funkce organizátora zdravotnictví do sousedního okresu Mnichovo Hradiště. Působil zde současně jako vedoucí lékař státní zdravotní správy i jako lékařský ředitel Okr. národní pojišťovny. Připravil sjednocení zdravotnictví ve svém okrese, a když mezitím (1951) získal titul odborného lékaře vnitřních chorob, přešel počátkem r. 1952 do funkce přednosta interního oddělení okresního zdravotnického střediska Okr. ústavu národního zdraví, s úkolem vybudovat toto základní oddělení.

Ve funkci okresního internisty pracoval na tomto pracovišti až do sloučení části okresu Mnichovo Hradiště s okresem Mladá Boleslav a setrval na něm nadále jako vedoucí lékař interního oddělení městské polikliniky. V období svého téměř již 15letého působení internisty v Mnichově Hradišti si získal pověst vzdělaného, humanistického a svědomitého lékaře, vynikajícího zejména v diagnostice svého oboru, chorob vnitřních.

Když se osmnáctiletý mladík rozhodl po maturitě pro studium lékařství, byla většina jeho známých překvapena, protože podle všech okolností bylo lze očekávat spíše dráhu přírodovědce. Od první třídy obecné školy projevoval totiž jubilant zájem o přírodní vědy, zejména o botaniku a mykologii. Již jako student střední školy postupně prohluboval své mykologické znalosti, v kvintě získal diplom přírodovědeckého časopisu „Vesmír“ s plakétou „Naturam cognoscere laboranti“ a k maturitě předložil písemnou práci právě z oboru mykologie. Rozhodnutí mezi životním povoláním přírodovědce-botanika a lékaře nebylo pro mladého maturanta snadnou záležitostí. Protože jsem jej krátce předtím poznal jako nadšeného adepta mykologie, dobře jsem chápal jeho zastavení a váhání na první z důležitých životních křižovatek. Sám jsem tehdy neměl nejlepší zkušenosti s existenčním zabezpečením absolventů přírodovědecké fakulty! A když se dr. Herink z obavy před nejistou existencí nakonec rozhodl pro povolání lékaře, utěšoval se nejen tím, že je to povolání biologií velice blízké, ale i tím, že slíbil sám sobě i těm, kteří by jej raději viděli na dráze přírodovědce, že i při svém povolání lékaře zůstane mykologií věren. Dnes je možno říci, že tento slib nejen splnil, ale i dále jej naplňuje a bude naplňovat, aniž by přestal být v první řadě lékařem. Jaké síly bylo a je k tomu potřeba, pochopí nejlépe ten, kdo sám poznal problémy rozdělení mezi povoláním a jinými činnými zájmy. Dr. Herink sám nikdy svého rozhodnutí nelitoval, tím spíše se mu podařilo ještě skloubit své povolání i svoji „scientia amabili“ v oboru mykologické toxikologie.

Padesátiny jsou zpravidla prvou příležitostí k přehledce výsledků životního úsilí. Činnost dr. Herinka v mykologii je od počátku poznamenána jeho osobními vlastnostmi, zvědavostí a hledačstvím, pilí a houževnatostí, důkladností a pečlivostí. Především těmito vlastnostmi vyzbrojen koná svá mykologická studia a publikuje části jejich výsledků. V mykologii zakotvil v taxonomii vyšších hub (makromycetů). K tomuto oboru mykologie jej předurčovaly bystrý pozorovací smysl, kritický postoj k výsledkům dosaženým dřívějšími autory i vrozený taxonomický cit. Při svém studiu používal dr. Herink nejen klasických pracovních metod taxonomie, přesného pozorování makro- i mikromorfologického, ale také poznatků z biochemie a ekologie hub. Objektem jeho taxonomického studia jsou zejména vyšší houby, které náleží do řádu *Agaricales*, tedy lupenaté a hřibovité. Studuje všechny rody a jejich druhy, nejvíce zájmu však věnuje studiu rodu *Lepiota* (sensu lato) a připravuje monografii československých druhů této skupiny.

Dr. Herink je neobyčejně pilným sběratelem, který soustavně navštěvuje nejen lokality v blízkosti svého bydliště i každého působiště nebo pobytu, ale také řadu lokalit vzdálených. Mnohé ze svých lokalit navštěvuje opětovně po dlouhá léta (např. několik lokalit v Praze a jejím blízkém okolí, okolí Karlštejna a zejména od r. 1933 oblast boubského masivu se známou pralesní rezervací). Získává tak cenné poznatky o fenologii hub a jejich variabilitě. V r. 1932 si založil vlastní mykologický herbář. Počet položek tohoto herbáře dostoupil ke konci r. 1965 téměř 36 000. Z tohoto počtu se téměř polovina položek nalézá ve sbírkách mykologického oddělení Národního muzea v Praze, s nímž dr. Herink úzce spolupracuje od r. 1933 a jehož dopisovatelem byl jmenován 27. XII. 1950. Hodnotu tohoto největšího soukromého mykologického herbáře v Československu zvětšuje okolnost, že značná část v něm uloženého materiálu je dokumentována podrobnými popisy a fotografickými snímky (jejichž počet dosahuje 9000).

Dr. Herink mohl zatím uveřejnit jen malou část svých rozsáhlých zkušeností a vědomostí, kterými se řadí na jedno z předních míst československých mykologů-agarikologů. Uveřejněné práce z oboru mykologické taxonomie mají zpravidla charakter monografií druhu. Jsou vždy v mnohém směru přínosem pro československou i světovou mykologii a svému autorovi dávají pracovní potěšení a uspokojení. Vím však dobře, že publikace dr. Herinka svým počtem zdaleka neodpovídají publikačním možnostem ani aspiracím jubilanta.

Jestliže pracovní činnost v taxonomii vyšších hub je těžištěm jeho práce v mykologii, neznamená to, že by opomíjel jiné úseky mykologie. Pracoval především vždy velmi intenzivně v organizaci československé mykologie. Od počátku čtyřicátých let byl přímo v ohnisku mykologického ruchu. V období počátků své činnosti v mykologii, v třicátých letech, se podílel na činnosti Čs. mykologické společnosti (zejména při organizaci pražských výstav hub a exkurzí s nimi spojených), nejdříve jako host a později jako člen. Účastnil se však také ještě činnosti prvního

Čs. mykologického klubu v jeho závěrečném období. Od r. 1941 byl členem-náhradníkem výboru ČMS, v letech 1943—1945 zde pravidelně přednášel pro pokročilé mykology. Po válce se zasloužil o reaktivaci činnosti Čs. mykologického klubu a stal se v r. 1947 jeho 2. místopředsedou. Patří také k zakladatelům časopisu „Česká mykologie“, v jehož 1. ročníku uveřejnil programový článek o úkolech čs. mykologické vědy. Byl členem nejen první čtyřčlenné redakce, která řídila časopis plných 10 let, ale je i členem později rozšířené redakční rady. Když byl Čs. mykologický klub v r. 1956 přeměněn v Čs. vědeckou společnost pro mykologii, výběrovou společnost ČSAV, stal se členem výboru této společnosti. Kromě funkcí v ČsVSM pracoval také jako člen redakční pracovní komise mykologicko-lichenologické řady Flóry ČSR.

Dr. Herink vždy sledoval také otázky praktické mykologie, zejména otázku vhodných forem propagace bezpečného sběru jedlých hub, otázku úlohy hub pro lidskou výživu, otázky průmyslového zpracování jedlých hub aj. V letech 1942—1945 poznal jako mykologický expert Česko-moravského svazu zahradnicko-vinařského problémy sběru, přepravy, distribuce a průmyslového zpracování jedlých hub. V rámci této činnosti poskytl odborné podklady pro vyhlášku č. 64 Svazu, která v r. 1942 regulovala sběr a odbyt jedlých hub. Své zkušenosti dal později k dispozici při sestavování vyhlášky Ministerstva zdravotnictví č. 586 z r. 1950 o zdravotnických opatřeních při oběhu jedlých hub a výrobků z hub, která byla v té době velmi pokrokovou normou, přihlízející nejen k zájmům zdravotnickým, ale i ekonomickým. Zúčastnil se dále činnosti subkomise pro výzkumnictví v oboru průmyslového zpracování hub při Svazu pro výzkumnictví v průmyslu výživy (1949), prací na výrobních normách (zejména při nedávné novelizaci normy ČSN pro čerstvé jedlé houby a pro sušené houby v r. 1964). Působí jako expert DZ Mykoproduktu, zejména při školení zaměstnanců při výkupu hub. Proslavil řadu přednášek o praktickém využití hub na půdě Společnosti pro racionální výživu, zejména pro širší veřejnost, a uveřejnil z tohoto oboru řadu prací v odborných časopisech i denním (krajinském) tisku.

Významnou oblastí činnosti dr. Herinka v mykologii je jeho práce v mykologické toxikologii. Záhy pochopil, že spojení dvou zájmových oblastí bývá zpravidla plodné. Ještě před dokončením svého lékařského vzdělání organizuje dr. Herink v r. 1943 na půdě chemicko-lékařského odboru poradního sboru ČMS dotazníkovou akci pro zjišťování a evidování otrav houbami, zaměřenou na získávání dat potřebných pro novou organizaci boje proti otravám houbami. Vrací se k této akci v r. 1945 a znovu v r. 1949. Od r. 1946 soustavně shromažďuje kasuistiku otrav houbami. Napsal stať o otravách houbami pro klinickou toxikologii autorů prof. dr. V. Vondráčka a dr. O. Riedla (1954), která byla součástí nového vydání rozsáhlého kompendia interního lékařství prof. dr. J. Pelnáře. Tuto stať pak přepracoval a rozšířil pro nové vydání „Klinické toxikologie“ v r. 1958. Jeho stať byla sice tématicky zaměřena pro potřebu klinické praxe, ale autor jí vtisknul charakter vědecký a formu koncizní monografie. Získala širokou publicitu tím, že byla vydána ještě separátně jako zvláštní titul. Je známa a často citována i v zahraničí. Připočteme-li řadu informativních článků o otravách houbami v odborných časopisech i denním tisku, velký počet přednášek pro různé lékařské organizace, mykologickou i širší veřejnost, činnost soudního znalce pro obor mykotoxikologie a výše zmíněnou účast při sestavování zdravotnicko-potravinářských norem pro oběh jedlých hub, dostaneme teprve úplný obraz toho, jak dr. Herink cílevědomě a postupně uváděl do chodu jednotlivé složky organizace boje proti otravám houbami v Československu. Také tato jeho činnost je významná a neustále aktuální.

Neutuchající mnohostrannost zájmů a činnost dr. Herinka v mykologii jsou příslibem do dalších let života. Jubilant má mnoho plánů pro nejbližší i vzdálenější léta. A protože navíc má předpoklady, aby obohatil čs. mykologii dalšími plody své práce, přejí mu všichni jeho mykologičtí přátelé do dalších let mnoho zdraví, pracovní pohody a osobního štěstí.

Seznam mykologických publikací MUDr. Josefa Herinka

1932

Bílá odrůda muchomůrky šedé či tuhé (*Amanita spissa* Fries). Čas. čs. Houbařů 12:118.

1933

Hříb zahradní (*B. hortensis* Smotlacha). Čas. čs. Houbařů 13: 51.

1934

Chorošovitě houby (Polyporioideae) v pražské Královské oboře. Pp. 1–122, 5 tab. (auct. tab. Jan Herink). Rukopis.

1940

Entoloma turbidum (Fr.) Quél. in Böhmen. Studia bot. čehica (Praha) 3: 72–79.

Svítilcí rostliny. Naší Přír. 4: 346–348 et 387–389, 7 fig., 1 photo.

O pěstování jedlých hub. Naší Přír. 4: 500–503, 3 fig., 2 photo.

Nepravé lanýže. Naší Přír. 4: 582–583.

Podivné květy. Naší Přír. 4: 696–698, 1 fig., 3 photo.

1941

Žampionové zahrádky. Chvilky v Přír. 1941: 120–122, 3 fig., 1 photo. (Nakl. „Vesmír“, Praha).

Život v hlubinách země. Chvilky v Přír. 1941: 159–164, 8 photo.

1942

Jaké houby rostou v Číně? (Referát o práci A. Piláta: Basidiomycetes a cel. E. Licentio in itineribus per Chinam sept. annis 1914–1936 susceptis lecti, Ann. Mycol. 38: 61–82, 1940). Čas. čs. Houbařů (Mykol. Sborn.) 21: 89–90.

1944

Houby na šiškách. Chvilky v Přír. 1944: 97–100, 5 photo.

Houby, které neznají denního světla. Chvilky v Přír. 1944: 147–152, 5 photo.

1945

Houby – příživnice vlastních příbuzných. Chvilky v Přír. 1945: 170–176, 7 photo.

Anketa o kuchyňské užitkové hodnotě jedlých hub. Pp. 1–2. (Leták.)

1947

Jak se naučíte znát houby? Čes. Mykol. 1: 36–39.

Úkoly československé mykologické vědy. Čes. Mykol. 1: 59–71.

Vědná podzimní houba – čirůvka fialová, *Tricholoma nudum* (Fr. ex Bull.) Quél. Čes. Mykol. 1: 84–89, 1 photo.

Život a mykologické dílo zemřelého učitele H. Schmidta. Čes. Mykol. 1: 102–105, 1 photo.

Houbová květena boubínského pralesa, Zlatá Stezka (Vodňany) 15: 100–103, 121–123 et 139–140.

1948

Historie průzkumu nejedovatosti muchomůrky citronové. Čes. Mykol. 2: 17–22.

Hovoříme o smrčích. Čes. Mykol. 2: 48–58, 1 fig., 3 photo.

Opět křemenáče pod smrky! Čes. Mykol. 2: 95–96.

Další nález škárky hvězdčovitě, *Mycenastrum corium* (Guers.) Desv., v Československu. Čes. Mykol. 2: 96.

Je nutno zlepšit organizaci boje proti otravám houbami v Československu! Čes. Mykol. 2: 102–110.

Otravy houbami. Výživa Lidu 3: 211–215.

Ničivé dílo hub v přírodě. Chvilky v Přír. 1948: 110–111, 2 photo.

O lázeňských houbách. Chvilky v Přír. 1948: 117–121, 6 photo.

1949

Plžatka březnová (*Limacium camarophyllum* [A. et S. ex Fr.] Her. ssp. *marzuolum* [Fr.] Her.) v Československu. Čes. Mykol. 3: 26–30, 57–61, 92–96 et 107–109, 2 photo.

Ucháče a kačenky – houby jara. Čes. Mykol. 3: 33–37, 3 photo.

Hlízenka borůvková. *Sclerotinia baccarum* (Schröt.) Rehm, v Československu. Čes. Mykol. 3: 37–42, 1 photo. (S V. Vackem.)

Zajímavá pomůcka k poznávání a určování vyšších hub. Čes. Mykol. 3: 64.

Zemřel Ing. Stanislav Havlena. Čes. Mykol. 3: 67–69, 1 photo.

Pohár smrti – muchomůrka zelená (*Amanita phalloides* [Fr. ex Vaill.] Quél.). Čes. Mykol. 3: 76–83, 1 photo.

Československá mykologická bibliografie 1946–1949. Čes. Mykol. 3: p. titul. 2–3 ad no. 3–5, p. titul. 3 ad no. 6–7 et p. titul. 2–3 ad no. 8–10.

Evidence otrav houbami v Československu. Pp. 1–4. (Leták.)

Antibiotické látky vyšších hub. Čas. Nár. Mus., odd. přírod., 117 (1948): 19–31, 3 photo.

1950

Třepenitka modrající – nový středomořský typ lupenatých hub v Československu. Čes. Mykol. 4: 16–20, 1 photo.

PILÁT: K PADESÁTINÁM MUDr. JOSEFA HERINKA

- Ekologické studie I: Vyšší houby v dutinách stromů. Čes. Mykol. 4: 47–53, 1 photo.
 Nová naleziště outkovky rumělkové (*Trametes cinnabarina* Fr. ex Jacq.) v Československu. Čes. Mykol. 4: 57–58, 1 photo.
 Supinovka měnlivá — opěnka (*Pholiota mutabilis* [Schaeff. ex Fr.] Quél.). Čes. Mykol. 4: 59–61, 1 photo.
 Než se vypravíte na houby... Svět Práce 6 (No. 22), 1. VI. 1950.
 Ekologické studie II: Vyšší houby v dutinách stromů. Čes. Mykol. 4: 74–79, 3 photo.
 Československá mykologická bibliografie 1946–1949 (pokračování). Čes. Mykol. 4: p. titul. 2–3 et no. 1–2 et p. titul 2 ad no. 3–5.
 Výzkumnictví v průmyslovém zpracování hub na nových cestách. Čes. Mykol. 4: p. titul. 3 ad no. 3–5.
 Houby jako pomocný zdroj bílkovin. Zpr. o prac. konf. Spol. pro rac. výživu ve Františkových Lázních 29. IX.–1.X. 1950: 126–131 (Nakl. Spol. pro rac. výživu v Praze, jako rukopis).

1951

- Nová úprava zdravotnických opatření při oběhu jedlých hub. Čes. Mykol. 5: 39–44.
 Varujeme před masovou propagací sběru muchomůrky šedé (*Amanita spissa* [Fr.] Quél.)! Čes. Mykol. 5: 52–60, 2 photo. (S J. Kubičkou.)
 Trzní houby v Československu. Čes. Mykol. 5: 69–75.
 Zeměel Václav Vacek. Čes. Mykol. 5: 89–95, 1 photo.
 Další nálezy plztky březnové — *Limacium camarophyllum* [A. et S. ex Fr.] Her. ssp. marzuolum [Fr.] Her. — v Čechách. Čes. Mykol. 5: 122.
 Jarní nálezy rudočechratky fialové — *Rhodopaxillus nudus* (Bull. ex Fr.) R. Maire. Čes. Mykol. 5: 122–123.
 Konservování jedlých hub. Čes. Mykol. 5: 134–142.
 Československá mykologická bibliografie 1946–1948. Čes. Mykol. 5: 144.
 Konservování hub chladem. Čes. Mykol. 5: 160–166.
 Výstava hub odbočky Čs. mykologického klubu v Brně. Čes. Mykol. 5: 172.

1952

- Křemenáče, červené druhy kozáků (*Krombholzia*). Čes. Mykol. 6: 1–11, 2 photo, 2 tab. phot. Několik poznámek o hlivě olivové — *Pleurotus olearius* (DC ex Fr.) Gill. Čes. Mykol. 6: 54 až 58, 2 photo.

1953

- Penízečka liláková — *Baeospora myriadophylla* (Peck) Singer — v Československu. Čes. Mykol. 7: 80–89, 3 photo.
 K padesátinám dr. Alberta Piláta. Čes. Mykol. 7: 145–162, 1 tab. phot. (S M. Svrčkem.)
Lentinellus Pilatii sp. n., nový druh rodu houžovec (*Lentinellus* Karst. em Kühner). Čes. Mykol. 7: 162–167, 1 fig., 1 photo.
 Určování užitkové hodnoty jedlých hub. Čas. Nár. Mus., odd. přírod., 122: 158–182.

1954

- Příspěvek k poznání pečárky šupinkaté — *Agaricus squamuliferus* (Moell.) Pilát. Čes. Mykol. 8: 30–39, 2 fig., 1 photo.
 Zrňečka podivná (*Cystoderma paradoxum* Smith et Singer) nalezena v Československu. Čes. Mykol. 8: 60–66, 1 fig.
 Vlákničky šefránová — *Inocybe crocifolia* sp. n. Čes. Mykol. 8: 121–124, 1 fig., 1 photo.
 Otravy houbami. In Vondráček V. et Riedl O., Klinická toxikologie, ap. Pelnář J., Pathologie a terapie nemocí vnitřních, editio 2, 3–2 (1): 319–382, 8 fig., 8 tab. col. (auctore Jan Herink). Praha.

1955

- Červenolupen zelenavý — *Rhodophyllus viridulus* nom. nov. Čes. Mykol. 9: 5–9, 1 fig., 1 photo.
 Výsledky studia helmovek (*Mycena*) v Československu — příspěvek první. Čes. Mykol. 9: 26–35, 3 fig., 4 photo, 1 tab. col. (no. 16, pinx. Jan Herink, expedita iam 1954). (S J. Kubičkou.)
 Druhý příspěvek k poznání Československých pečárek: pečárka vločkatá — *Agaricus subfloccosus* (Lange) Pilát. Čes. Mykol. 9: 69–75, 2 fig., 2 photo.
 Ucháčovec šumavský — *Helvelletta gabretae* (Kavina) Pouz. et Svrček v Československu. Čes. Mykol. 9: 151–156, 2 tab. phot.
 Skleroticia oříše větevnatého — *Polypilus umbellatus* (Pers. ex Fr.) Bond. et Singer. Čes. Mykol. 9: 171–176, 4 photo.
 (Otrava houbami.) Houby (část hesla „Otrava“). In: Charvát J. (red.), Repetitorium praktického lékaře, editio 2: 1127–1128. Praha.

1956

Červenolupen jarní — *Rhodophyllus vernus* (Lund.) Romag. — v Československu. Čes. Mykol. 10 : 1—9, 3 fig., 2 photo, 1 tab. col. (no. 21, pinx. Jan Herink).

Makrochemické reakce mléka ryzců — *Lactarius* (DC ex) S. F. Gray. Čes. Mykol. 10 : 148—159.

Deset let časopisu „Česká mykologie“. Čes. Mykol. 10 : 193—196.

Třetí příspěvek k poznání československých pečárek — pečárka sněhobilá, *Agaricus chionodermus* Pilát. Čes. Mykol. 10 : 197—204, 3 photo.

1957

Límcovka očesaná — *Stropharia Hornemannii* (Fr. ex Fr.) Lund. et Nannf. v Československu. Čes. Mykol. 11 : 13—20, 1 fig., 1 photo, 2 tab. phot. (S. F. Kotlabou a Z. Pouzarem).
Dr František Smotlacha (1888—1956). Čes. Mykol. 11 : 65—66.

Další poznatky o makrochemických reakcích mléka ryzců — *Lactarius* (DC ex) S. F. Gray. Čes. Mykol. 11 : 119—124

Recenze knihy K. Cejpa Houby I (1957). Čes. Mykol. 11 : 192.

Výstava hub v Brně 10.—12. června 1957. Čes. Mykol. 11 : 202—204. 2 photo (S. K. Křížem.)

1958

Věcná a formální stránka vědeckých publikací. Čes. Mykol. 12 : 54—58.

Výstava hub v Mnichově Hradišti. Čes. Mykol. 12 : 113.

Otravy houbami. In: Vondráček V. et Riedl O., Klinická toxikologie: 543—647, 9 fig. 20 photo, 2 microphoto, 8 tab. col. (auctore Jan Herink). Praha.

Otravy houbami. Pp. 1—128, 9 fig., 20 photo, 2 microphoto, 8 tab. col. (auctore Jan Herink). Praha.

Výskyt otrav houbami v Československu a jeho statistické sledování. Čes. mykol. 12 : 246—253.

1959

Boj proti otravám houbami v Československu v letech 1948—1958. Čes. Mykol. 13 : 3—10. Bělohnojník sirožlutý — *Leucocoprinus denudatus* (Rabenh.) Singer. Čes. Mykol. 13 : 108—116, 1 photo, 1 tab. col. (no. 34, pinx. K. Poner).

Šťavnatkovité houby pahorku „Velká Horka“ u Mnichova Hradiště. Sborn. severočes. Mus. Liberec, ser. hist.-nat. 1 (1958) : 53—86, 11 tab. phot.

Červenolupen misovitý — *Rhodophyllus caccabus* Kühn., nový druh československé mykoflory. Čes. Mykol. 13 : 130—139, 1 fig., 2 photo.

Erste Hilfe bei den Pilzvergiftungen. Mykol. Mitteilungsblatt (Halle/Saale) Heft 3.

1960

Ivan Charvát (1892—1959). Čes. Mykol. 14 : 138—142, 1 photo. (S. A. Pilátem.)

Pilze als Thema von Briefmarken. Mykol. Mitteilungsblatt (Halle/Saale) 4 : 32—37, 3 photo.

Weitere Fundstellen des Kurzsporigen Röhrlings. Z. Pilzkde 26 (1960) : 120—121, 2 photo.

1961

Holubinka liláková — *Russula lilacea* Quél. a holubinka broskvová — *Russula persicina* Krombh. s. Melz. et Zv. Čes. Mykol. 15 : 206—210, 1 tab. col. (no. 43, pinx. K. Poner).

Studie československých bedel (Lepioteae Fayod) I. Čes. Mykol. 15 : 217—234, 4 fig. 5 photo, 1 tab. col. (no. 44, pinx. Jan Herink).

1962

Pavučinec malachitový — *Cortinarius malachius* (Fr. ex Fr.) Fr. Čes. Mykol. 16 : 128—139, 1 fig., 1 tab. col. (no. 46, pinx. R. Veselý), 1 tab. phot.

Studie československých bedel (Lepioteae Fayod) II. Čes. Mykol. 16 : 219—236, 2 fig., 2 phot., 1 tab. col. (No. 47, pinx. Jan Herink), 2 tab. phot.

1964

Zelená státi? — ale jen pro houbaře! (Leták). Pp. 1. (Nákl. Krajského ústavu zdravot. osvěty středních krajů a Čes. mykologické společnosti.)

Kožešník moravský — *Xerocomus moravicus* (Vacek) Herink. Čes. Mykol. 18 : 193—203, 1 fig., 1 photo, 1 tab. col. (no. 54, pinx. A. Procházka), 2 tab. phot.

1965

O otravách houbami. Přír. Vědy ve Škole 15 : 577—593, 5 fig.

Čírůvka límcová — *Tricholoma focale* (Fries) Ricken. Čes. Mykol. 19 : 142—154, 1 fig., 1 tab. col. (no. 58, pinx. R. Veselý).

Čírůvka obrovská — *Tricholoma colossus* (Fr.) Quél. v Československu. Čes. Mykol. 19 : 197—200, 1 tab. col. (no. 59, pinx. R. Veselý).

Úvahy o účasti školy na prevenci otrav houbami. Přír. Vědy ve Škole 16 : 69—75.

Vzpomínka na Vojtecha Lindtnera

Vojtech Lindtner 15. VI. 1904—26. VIII. 1965 in memoriam

S. Mayer a V. Petkovšek, Ljubljana

Velikým zármutkem naplnila naše srdce zpráva, že 26. srpna 1965 zemřel náhle v Bělehradu jeden z nejlepších jihoslovanských mykologů a botaniků Vojtech Lindtner, přednosta botanického oddělení Přírodovědeckého muzea v Bělehradě. Přes to, že již před třiceti lety zavedla Lindtnera životní cesta daleko od jeho užší vlasti, spolupracoval nadšeně celou dobu se slovinskými mykology. A zvláště jako mykolog přivítal s nadšením ustavení houbařské sekce

Vojtech Lindtner
15. VI. 1904 — 26. VIII. 1965

Přírodovědecké společnosti v Lublani. Od založení byl jejím členem a s láskou sledoval její činnost. Když v letní době dlel u příbuzných v Lublani, našel vždy dosti času, aby nás pozval na výlet na Golo brdo (Holý vrch), nebo aspoň na kratší procházku kolem Rožniku, kde ve svém mládí před čtyřmi desetiletími začínal prakticky cestu k vědecké slávě.

Vojtech Lindtner se narodil v Lublani 15. června 1904, kde maturoval r. 1923 na klasickém gymnasiu. Na vysoké škole začal studovat montanistiku, avšak jen krátce. Po dvou letech přešel na tehdejší filosofickou fakultu, kde se téměř úplně věnoval studiu biologie, resp. botaniky. Od samého začátku vyznamenal se velikou pracovitostí, vytrvalostí a silným smyslem pro pozorování přírody. Proto se brzy vyvinul ve výtečného botanika, znalce rostlin a zvláště hub; vždyť již jako student university byla mu udělena za mykologické průzkumy Svatosávská cena — tehdy nejvyšší uznání.

Když odsloužil v Sarajevu vojenský rok v letech 1930—31 byl ustanoven r. 1933 volonterem-mykologem při bělehradské botanické zahradě. Od roku 1940 do předčasné smrti byl ve službách Přírodovědeckého muzea v Bělehradě, nejdřív jako kustod, potom jako odborný rada a nakonec jako přednosta botanického oddělení tohoto muzea.

Z Bělehradu, kde se vypracoval na vynikajícího mykologa a znalce rostlin, putoval po nejvzdálenějších krajích našeho státu, kdykoliv jen mohl a pokud mu to dovolovaly okolnosti a hmotné prostředky. Pro mnohé botanické vzácnosti a zvláštěnosti zalíbily se mu hory v Makedonii, Jižním Srbsku a pohraniční území mezi naším státem, Řeckem a Albánií. Velmi často chodil po těchto krajích před válkou i po válce, buď sám, nebo ve společnosti domácích i cizích odborníků, a vracel se s bohatou kořistí nových poznatků. To nám dokazují jeho četná pojednání, v nichž uveřejňoval své výzkumy.

V roce 1935 publikoval příspěvek „*Battarrea phalloides* (Dicks.) Pers. aus Südserbien“, který vyšel ve Věstníku Botanického ústavu a Universitní zahrady. V Lesnickém časopisu uveřejnil v roce 1963 práci „Podzemní houby v Srbsku“.

V pojednání „Notizen zur Flora von Südserbien“ ve Věstníku Vědecké společnosti ve Skoplji z roku 1937 popsal nové lokality vzácných rostlin, mezi nimi nový druh hvozdíku, jemuž náš Vojtech Lindtner a známý německý botanik F. Markgraf dali společně jméno *Dianthus kapinaensis*.

O jeho ušlechtilém charakteru svědčí snad nejlépe významné pojednání, nazvané „Eine neue Tulpe der Flora Südsربيens“, uveřejněné v téže Věstníku (1939), v němž pojmenoval krásný nový druh tulipánu, který objevil na Orli hoře nad Vardarem, na počest své matky *Tulipa mariannae*.

Rostlinami se obíral také ve společném pojednání s Achtarovem „Beiträge zur Kenntnis der Dianthus und Centaurea-Arten Makedoniens und Albaniens“, uveřejněném v Mitteilungen aus den nat. wiss. Instituten, vol. XIII, 1940.

Většina jeho děl, jež tu všechny neuvádíme, je ovšem z oboru mykologie. Společně s nejznámějším středoevropským mykologem dr. Albertem Pilátem z Prahy vydali v letech 1938 a 1939 dvoudílnou studii, nazvanou „Ein Beitrag zur Kenntnis der Basidiomyceten von Südserbien“ a publikovanou rovněž ve Věstníku Vědecké společnosti ve Skoplji. Z dalších nejvýznamnějších prací jsou:

Gare Jugoslavije (Ustilaginales Jugoslaviae), Věstník přírodovědeckého muzea Srbské země, řada B, kniha 3—4, str. 1—110, Bělehrad 1950. Autor souborně probral v tomto díle sněti, rozšířené v různých krajích naší země. V díle je popsáno celkem 132 druhů snětí ze 207 druhů rostlin, z toho 25 nových pro mykofloru Jugoslávie.

Plamenjače. Gradja za kriptogamsku floru Jugoslavije. Věstník Přírodovědeckého muzea Srbské země, Rada B, kniha 9, str. 1—153, Bělehrad 1957. Tato studie je monografií peronospor Jugoslávie. Je v ní uvedeno 152 druhů peronospor na 316 druzích rostlin, mezi nimi 28 druhů nových pro území Jugoslávie a jeden druh nový pro vědu: *Peronospora malyi* Lindtner (parazit na *Cardamine græcea* L. var. *eriocarpa* (DC.) Fritsch, pojmenovaná na počest Karla Malyho, kustoda muzea v Sarajevu.

Sur quelques nouvelles et rares Peronosporacées de Serbie. Ročenka Biologického ústavu v Sarajevu. Vol. IX, 1956, str. 123—130. Příspěvek je pokračování předchozího díla a obsahuje mezi sedmi již známými druhy dva druhy nové: *Peronospora drabae-majusculae* Lindtner na *Draba majuscula* (Jord.) Hay. et Wibir. a *Peronospora crucianellae* Lindtner na *Crucianella angustifolia* L.

Les Uredinées rares de la Yougoslavie. Omagiu lui Traian Săvulescu cu prilejul implinirii a 70 de ani. Editura Academiei Republicii Romine, 1959, str. 407—418. Autor v tomto příspěvku shrnul výsledky svých dvacetiletých uredologických výzkumů na území Slovinska, Srbska a Makedonie. Popsán je nový druh rzi *Uromyces moesiacus* Lindtner na *Lathyrus nissolia* L. a dalších 17 druhů nových pro Jugoslávii.

Mnoho cenného materiálu přenechával k publikaci druhým odborníkům, s nimiž spolupracoval. Tak píše vzpomenuť již dr. Pilát, že pro jeho studii „Contribution à la Connaissance des Basidiomycètes de la peninsule de Balcan“ (uverejnené v Bulletin de la Société mycologique de France), nasbíral V. Lindtner většinu materiálu. Po něm pojmenoval dr. Pilát tři nové druhy: *Ptychogaster lindtneri*, *Gloeocystidium lindtneri* a *Peniophora lindtneri*. Týž botanik také již před válkou popsal ve zvláštní studii nový rod, který pojmenoval po Vojtechu Lindtnerovi *Lindtneria*.

V. Lindtner napsal ještě větší počet studií a závažných příspěvků do odborných a vědeckých listů. Před válkou uverejňoval v Lublani také články populárního obsahu v časopisu „Življenje in svet“, v Lesnickém (Gozdarskem) věstníku a v Proteusu. Proto zní nám nezvykle, že přes veškerou činnost byl v cizině mezi odbornými kruhy známější než doma. Mimo dr. Piláta spolupracoval s početnými jinými evropskými mykology, jako např. s Kirschsteinem, Gäumannem, Săvulescuem a jinými, kteří ve svých dílech často uvádějí jeho jméno. Velký počet jím nově objevených druhů hub a rostlin řadí ho mezi seriózní výzkumníky Balkánského poloostrova.

Lidé, kteří měli příležitost delší čas s ním spolupracovat, obdivovali zejména jeho osobní skromnost a pracovní vytrvalost. Nikdy ho neopouštěl optimismus a veselá mysl. Každému rád pomohl, a zvláště mu přirostli k srdci mladí mykologové, kteří k němu přicházeli o radu a na vědeckou praxi ze všech koutů Jugoslávie. Snad jeho příliš veliká skromnost byla příčinou, že stále pracoval v těžkých poměrech, vždyť byl i bez mykologické laboratoře. Přes tyto obtíže zasvětil celý svůj život studiu flóry našich krajů a pokroku vědy.

(Ze slovinského rukopisu přeložil dr. B. Hub.)

Stálá výstava hub v Brně

Dauer-Pilzausstellung in Brno

Karel Kříž a František Šmarda

Stálá výstava hub v Moravském muzeu v Brně, která je komplexním zpracováním problematiky mnoha oborů mykologie, bude otevřena ještě nejméně po celý rok 1966 denně (kromě pondělků); po jejím skončení bude možno přenést ji do jiných měst.

In den Ausstellungssälen des Mährischen Museums in Brno wurde eine Dauer-Pilzausstellung eröffnet, welche eine komplexe Bearbeitung der Problematik vieler Zweige der Mykologie darstellt. Diese Ausstellung wird voraussichtlich noch mindestens das ganze Jahr 1966 täglich (ausser montags) zugänglich sein, und es besteht die Möglichkeit, dieselbe nach deren Abschluss auch ins Ausland zu übertragen, um die Nachfrage der Interessenten zu befriedigen.

Dne 16. dubna 1965 byla za přítomnosti zástupce ministerstva školství a osvěty dr. M. Vlčka a člena korespondenta ČSAV A. Piláta, doktora biologických věd, vedoucího mykologického oddělení Národního muzea v Praze a předsedy Čs. vědecké společnosti pro mykologii, otevřena ve výstavních sálech Moravského muzea v Brně (nám. 25. února 8) stálá výstava hub, která navazuje na velmi úspěšnou brněnskou výstavnickou tradici v tomto oboru a je zmnohonásobením a vyvrcholením dosavadních snah tamních pracovníků; je to nauková výstava, která zpracovává rozsáhlý komplex problematiky mnoha oborů mykologie.

Organizátorem výstavy je Moravské muzeum v Brně spolu s brněnskou pobočkou Čs. vědecké společnosti pro mykologii. Vědeckým garantem a hlavním libretistou výstavy byl dr. J. Špaček, CSc., muzeologickým garantem a hlavním scénáristou dr. Z. Stránský; autorský kolektiv dále vytvořili inž. A. Černý, CSc., dr. A. Kocková-Kratochvílová, CSc., K. Kraucher, inž. K. Kříž, inž. J. Lazebníček, prom. biol. L. Marvanová, CSc., doc. dr. J. Necásek, dr. A. Podpěrová, která obstarala též dokumentaci výstavy, dr. V. Pospišil, F. Rek, prom. biol. L. Scháněl, CSc., prom. biol. V. Skalický a dr. F. Šmarda. Projekt výstavy vypracoval inž. arch. I. Böhm, její grafické řešení navrhli akad. malíř M. Šmarda a akad. malíř J. Rajlich. Instalaci provedlo Výstavnictví, n. p., Praha, ve spolupráci s botanickým a muzeologickým oddělením Moravského muzea a členy autorského kolektivu; výtvarný dozor přitom vykonával arch. V. Hank. Kromě těchto spolupracovníků se na přípravě výstavy podíleli další pracovníci mnoha desítek výzkumných ústavů a řada dalších členů obou našich mykologických organizací z celé republiky; celkem se na jejím uskutečnění podílelo na sto pracovníků. Výstava není tedy pouhou regionální záležitostí, nýbrž kulturním podnikem celostátního významu.

První oddíl výstavy vysvětluje pojem „houba“, ukazuje vnější i vnitřní stavbu těla hub, vycházejí přitom ze srovnání s vyššími rostlinami, osvětluje jejich rozmnožování a výživu, názorně zdůvodňuje význam hub v přírodě jako tzv. reducentů, informuje o systému hub, podává stručný přehled o plísňích (*Phycomycetes*), houbách vřecatých (*Ascomycetes*) a stopkovýtrusých (*Basidiomycetes*), uvádí detaily vývoje rzi a upozorňuje též na houby nedokonalé (*Fungi imperfecti*). V části věnované fyziologii hub je podáno vysvětlení růstu hub a jeho dynamiky, jsou znázorněni činitelé ovlivňující vývoj a růst hub i jejich pohyby a jsou uvedeny informace o enzymech a chemickém složení hub; ve velké horizontální vitrině je demonstrován postupný rozklad dřeva dřevokaznými houbami a jeho produkty při tzv. bílém a hnědém tlení. Koutek genetiky hub seznamuje s jadernými poměry u hub, homothalismem a heterothalismem; dále je v něm načrtnut kratičkový pohled na biochemickou genetiku a vysvětlen parasexuální cyklus.

Druhý oddíl ukazuje životní prostředí hub, které se vyskytují za nejrozmanitějších podmínek a s nimiž se setkáváme prakticky všude, kde jsou ostatní organismy, tedy nejen v lesích a v jejich půdě, ale i v pracovním prostředí člověka, jeho příbytcích a dokonce i ve vodě; nejen na rostlinách, ale též na

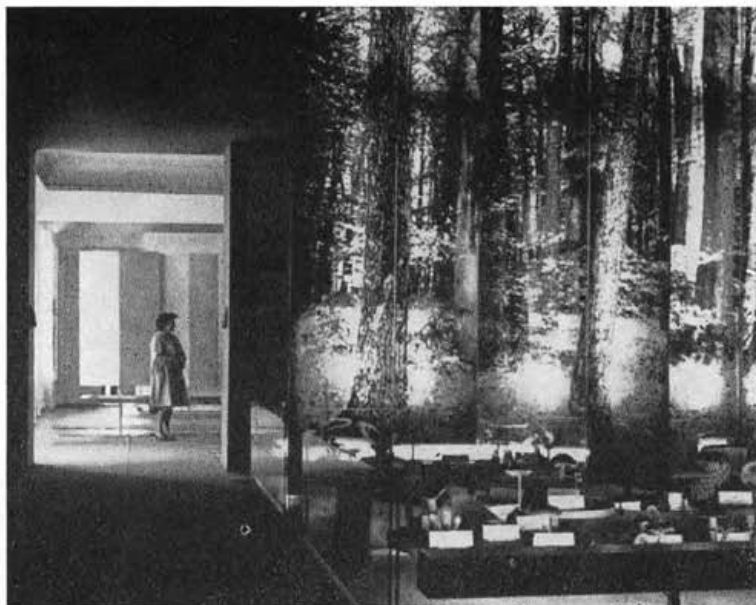
zvířatech i na člověku. Převážná část velkých hub (makromycetů), o něž se veřejnost především zajímá, roste ovšem v lesích, v jejichž společenstvech tvoří význačnou složku. Z druhové kombinace hub rostoucích v jednotlivých lesních společenstvech tvoří druhy rostoucí převážně pouze v jednom společenstvu spolu s druhy dominujícími tzv. charakteristickou druhovou kombinací; ostatní druhy pak tvoří skupinu tzv. průvodců. Složení houbové květeny moravských

1. Záběr z výstavní síně 4. oddílu výstavy při zahajovacím projevu čl. koresp. ČSAV A. Piláta, 16. IV. 1965. — Aufnahme vom Ausstellungssaal der 4. Abteilung der Ausstellung bei dem Eröffnungsreferat des korresp. Mitglied der Tschechoslowakischen Akademie der Wissenschaften, A. Pilát, am 16. IV. 1965. Fotoarchiv Moravského muzea

lužních lesů, teplomilných doubrav, habrových doubrav, bučin, borů, kyselých smrčín a stepí, jak vyplývá z dosavadních výzkumů F. Šmardy a A. Černého, je na výstavě prezentováno velmi atraktivním způsobem: ve scénkách, jejichž pozadí je tvořeno osvětlenými obřími diapozitivy ze záběrů v jednotlivých společenstvech, je na kotoučích ozdobených fotografiemi charakteristické květeny a opatřených barevnými rozlišovacími pásem (žlutá = charakteristické druhy, fialová = průvodci) vystaven výběr hub obou zmíněných kategorií; přitom je použito jednak známých a unikátních Ruliškových dřevěných modelů, jednak exsikátů. Průkopnickým činem je scénka mykoflóry lužních lesů, která představuje první zveřejněný příspěvek k tomuto tématu. Houby jihomoravského lužního pralesa, který dnes patří k evropským zvláštnostem, jsou zde doloženy též dvěma u nás dosud nepublikovanými druhy: ohňovcem Everhartovým —

Phellinus everhartii (Ell. et Gal.) Pil., který je zároveň novým druhem pro Evropu, a lupeníkem Reichardtovým — *Lenzites reichardtii* Schulzer. K nejvzácnějším exponátům scény teplomilných doubrav patří plodnice hnědáku šafránového — *Phaeolus croceus* (Pers. ex Fr.) Pat., který je v tomto čísle České mykologie uveden jako nový druh naší houbové květeny. V tomto oddílu výstavy jsou výsledky mykofloristického výzkumu Moravy zachyceny též na mapkách rozšíření četných vybraných druhů hub.

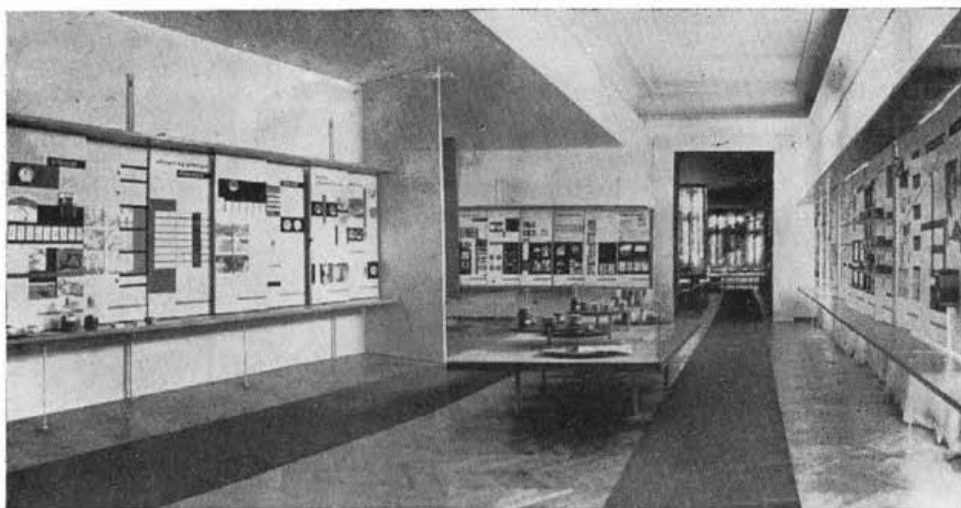
2. Scénka houbové květeny habrové doubravy (*Querceto-Carpinetum*). — Ein Diorama der Pilzflora des Eichen-Hainbuchenwaldes (*Querceto-Carpinetum*).

Fotoarchiv Moravského muzea

Třetí oddíl výstavy pojednává o užitku i škodlivosti hub a o stavu mykologie v ČSSR. Návštěvník zde najde poučení o sběru hub, o trzích (kodexových) houbách, o přípravě houbových jídel (některé úpravy jsou zde demonstrovány dioramaticky pomocí barevných diapozitivů), o pěstování žampionů atd. V této části výstavy je věnována značná pozornost též kvasinkám a kvasinkovitým mikroorganismům a průmyslu na nich založeném (pivovarnictví, vinařství, droždářství, výroba chleba atd.); dále je zde zachycen též význam hub v sýraštví, masném průmyslu, při výrobě léčiv, v chemickém průmyslu a při čištění odpadních vod. Škodlivost hub je zpracována v expozici jedovatých hub a mykóz člověka, hospodářských zvířat a kulturních rostlin. V části pojednávající o rozvoji mykologie u nás jsou dokumentovány centra výuky mykologie a výchovy mykologů, mykologické zájmové organizace, mykologické herbáře i sbírky živých kultur hub.

Čtvrtý oddíl výstavy umístěný v místnosti, která je zároveň přednáškovou síní (pro 100—140 osob), patří pochopitelně k nejvyhledávanějším oddílům; v něm je umístěna expozice čerstvých hub, doplněná přehledem zástupců ce-

lého systému makromycetů s použitím vyobrazení jednotlivých druhů z obrazového archívu K. Kříže a jejich exsikátů z několika mykologických herbářů, popřípadě též plodnic v konzervační tekutině ze sbírky F. Valkouna. V této části výstavy upoutává návštěvníky též houbařské desatero s pozoruhodnými ilustracemi — originálními akvarely F. Petrikovského. Závěrečnou část výstavy tvoří expozice mykologické literatury a zákoutí pro aktuality. Schodiště vedoucí k výstavě je vyzdobeno reprodukcemi obrazů, z nichž zaujmou zejména ty, které zachycují houbu jako předmět kultu či jako prostředek halucinogenní.

3. Celkový pohled na část 3. oddílu výstavy. — Blick auf einen Teil der 3. Abteilung der Ausstellung. Fotoarchív Moravského muzea

Rozsah celé výstavy je možno charakterizovat především tím, že zaujímá plochu 500 m², na nichž je umístěno — mimo jiné — 180 panelovitrin či panelů. V expozici čerstvých hub bylo postupně vystaveno nejméně 400 druhů, stála a zčásti již obměněná expozice panelovitrin v této části výstavy obsahuje exsikáty 147 druhů hub, v expozici chorošovitých hub je vystaveno 26 druhů rodu outkovka (*Trametes*) a 20 druhů rodu pornatka (*Poria*), jež budou vystřídány zástupci dalších rodů této skupiny hub; ve scénkách mykoflór lesních společenstev jsou vystaveny modely či exsikáty 161 druhů a tato část výstavy je doplněna expozicí modelů dalších 77 druhů hub, jež nejsou vázány na určitá společenstva, která bude postupně rovněž obměňována dalšími exponáty z muzejní sbírky modelů hub. Na výstavě jsou umístěny též řezy 18 kmenů lesních stromů, napadených chorošovitými houbami.

Pravidelný přísun čerstvých hub na výstavu byl po celý rok zajišťován K. Koncerovou a doplňován desítkami moravských mykologů a přátel hub, z nichž zvláštního uznání zaslouží především B. Kasala, který zásoboval výstavu několikrát týdně svými sběry, zejména vzácnými zástupci teplomilné mykoflóry. Stálou přítomností F. Valkouna je i na této dlouhodobé výstavě zajištěno pravidelné podávání odborného výkladu a poradenská činnost, která je charakteristickým znakem všech brněnských výstav hub.

Do konce listopadu 1965 navštívilo výstavu na 20 000 návštěvníků, mezi nimiž bylo i několik desítek zájemců ze zahraničí. Návštěvníkům, kteří měli o výstavu hlubší zájem, bylo její plné studijní využití umožněno vydáním permanentních vstupenek.

Své naukové poslání plnila výstava v prvním roce své existence se zdarem nejen v nejširších kruzích mykologů a praktických houbařů, ale i v řadách pracovníků v zemědělství, lesnictví a v mnoha dalších oborech našeho hospodářství, kteří se setkávají s mykologickou problematikou, v kruzích zahrádkářů a jiných zájemců, ale i mezi učiteli a žáky jejich škol; ve výstavních sálech byla opětovně konána praktika studujících přírodovědecké fakulty Uni-

versity JEP v Brně z kryptogamologie, praktika studujících veterinární fakulty Vysoké školy zemědělské ze soustavné botaniky a praktika studujících agronomické fakulty téže vysoké školy ze soustavné botaniky a fytopatologie. Významným využitím výstavy byly 4 celodenní semináře učitelů biologie Jihomoravského kraje, uspořádané Krajským pedagogickým ústavem v Brně; v závěru jednotlivých seminářů vyslechli jejich účastníci též referáty o metodice výstavek hub ve školách a o různých způsobech preparace a konzervování hub pro školní sbírky.

Z bohatého materiálu hub, který byl na výstavu přinášén, bylo uchováno mnoho desítek dokladů vzácnějších druhů hub, zejména druhů mapovaných, pro mykologický herbář Moravského muzea. Oživení moravské mykofloristické činnosti z podnětu výstavy patří k jejím významným aktivům.

Přes všechny nemalé potíže, které se vyskytly při přípravě a realizaci výstavy, podařilo se výstavnické zpracování mykologické problematiky v takové komplexnosti a výtvarné podobě, které bez nadsázky nemají obdobu nikde na světě, jak shodně potvrdili návštěvníci z mnoha evropských států i ze zámoří. Je to významné brněnské a československé prvenství a všem, kteří se o ně jakkoliv zasloužili, patří za to dík. Výstava bude otevřena ještě nejméně po celý rok 1966 denně kromě pondělků (v normální návštěvní době muzea) a po jejím skončení bude možno přenést ji na jiná místa, aby bylo lze uspokojit ostatní domácí i zahraniční zájemce.

O činnosti Rakouské mykologické společnosti

Každým rokem se scházejí mykologové z Rakouska, Švýcarska a záp. Německa na svém, dnes již tradičním setkání mykologů. Toto setkání mykologů pořádá vždy některá ze tří zúčastněných mykologických společností. V roce 1965 jsem měla možnost zúčastnit se sjezdu Rakouské mykologické společnosti v Klagenfurtu. Sjezd se konal v rámci pravidelného zasedání Mykologische Dreiländertagung Deutschland — Schweiz — Österreich ve dnech 23.—26. září a sestával jak z přednášek, tak exkurzí do blízkého okolí Klagenfurtu.

Při této příležitosti jsem se informovala o organizaci Rakouské mykologické společnosti (Österreichische Mykologische Gesellschaft). Jak mi bylo některými funkcionáři sděleno — zejména jejím knihovníkem a vedoucím mykologické poradny p. Raabem — jde o společnost řádně zapsanou a ohlášenou podle rakouských zákonů o spolkovém životě, avšak bez jakékoliv státní subvence. Proto veškeré výdaje musí být kryty výlučně z členských příspěvků. Společnost má kolem 200 členů včetně členů zahraničních. Vlastní bohatou knihovnu, která mimo jinou odbornou literaturu získává téměř všechny světové mykologické časopisy.

Časopis společnosti „Die Mitteilungen der Österreichischen Gesellschaft für Pilzkunde in Wien“ je věnován otázkám organizačním a popularizaci. Vědecky pracující členové publikují své příspěvky většinou ve známém časopise Sydowia (kterou vydává F. Petrak ve Vídni). Vychází jednou ročně jako svazek o mnoha stech stranách.

Přednášky se konají pouze v zimním období (od listopadu do svatodušních svátků), a to každé pondělí večer a vede je členka společnosti paní dr. Maria Teresia Peringerová, která většinou také sama přednáší. V době houbařské sezóny je otevřena v pondělí večer mykologická poradna.

Presidentem rakouské mykologické společnosti je prof. dr. Ernst Thirring, sekretářem prof. dr. Kurt Lohweg, pokladníkem paní Annie Bormannová a vedoucím mykologické poradny a knihovníkem je pan Johann Raab. Švýcarská mykologická společnost má odbočku skoro v každém kantonu a jejím presidentem je tč. architekt Ernst H. Weber. Mykologická společnost v záp. Německu je organizovaná obdobně jako švýcarská mykologická společnost a jejím presidentem je prof. dr. Karl Kühlwein.

J. Svrčková

Podzimní exkurze československých mykologů na Karlštejn

Excursio autumnalis mycologorum bohemoslovenicorum in silvas prope arcem
Karlštejn anno 1965

František Kotlaba

Po čtyřleté přestávce uspořádala Čs. vědecká společnost pro mykologii při ČSAV v Praze opět zvláštní exkurzi pro zvané členy do lesů mezi Karlštejnem u Budňan a Velkou horou u Srbska, a to dne 3. X. 1965 za účasti 26 čs. mykologů (o poslední exkurzi, konané 1. X. 1961, viz zprávu F. Kotlaby a K. Kříže v Čes. Mykol. 16 : 144–146 1962).

1. Část účastníků mykologické exkurze Čs. věd. spol. pro mykologii do karlštejských lesů na lokalitě „U dubu“ 3. X. 1965 (zleva do prava: inž. arch. S. Semerdžiev, L. Stankovičová, dr. D. A. Reid, prom. biol. M. Semerdžieva, řed. R. Veselý, prom. biol. Z. Moravec, prom. biol. A. Skalická se synem, prof. K. Kult, inž. A. Příhoda, dr. J. Kubička, L. Kubičková, prom. biol. Z. Pouzar, A. Pilátová, prom. biol. V. Šašek, dr. Z. Urban, dr. A. Pilát, dr. J. Herink, dr. M. Svrček, inž. A. Kalandra a J. Herink jun. Foto dr. F. Kotlaba

Tentokrát se bohužel nezúčastnili exkurze žádní moravští mykologové; Slovensko bylo zastoupeno studující L. Stankovičovou. Čestným hostem exkurze byl anglický mykolog dr. Derek A. Reid ze známých herbářů Kew u Londýna, specialista hlavně na houby nelupenaté (*Aphylllophorales*), který pobýval 18 dnů v Československu jako host MŠK. Ze známějších českých mykologů byli přítomni: řed. R. Veselý (Soběslav), MUDr. J. Kubička (Třeboň), MUDr. J. Herink (Mnich. Hradiště), inž. A. Příhoda (Tuchoměřice) a z Prahy dr. A. Pilát, inž. A. Kalandra, dr. M. Svrček, prof. K. Kult, dr. Z. Urban,

inž. Vl. Lankammer, dr. B. Ježek, dr. F. Kotlaba, prom. biol. Vl. Skalický, prom. biol. Z. Moravec, prom. biol. M. Semerdžieva, prom. biol. Z. Pouzar, prom. biol. V. Šašek aj.

Exkurze byla vedena stejnou cestou jako r. 1961 (od lokality „U dubu“ ke „Královské studni“ a Kubrychtově boudě, dále přes „Vodopády“ a Velkou horu, a pak „Slučí stezkou“ zpět do Karlštejna); na rozdíl od poslední (pro tehdy panující veliké sucho na houby nesmírně chudé) byla tato exkurze velice bohatá na počet druhů i exemplářů jednotlivých hub. Ze vzácných nebo zajímavějších nalezených druhů uvádím alespoň následující:

2. Řed. R. Veselý a dr. A. Pilát v rozhovoru na lokalitě „U dubu“ u Karlštejna 3. X. 1965 na exkurzi Čs. věd. společnosti pro mykologii. Foto dr. F. Kotlaba

Conocybe abberans Kühn., *C. pubescens* (Gill.) Kühn., *C. rickeniana* Sing. ex P. D. Orton = *C. sparteae* (Fr.) Kumm., *Coprinus boudieri* Quél., *C. cortinatus* Lange, *C. insignis* Peck, *Cortinariu bulliardii* (Pers. ex Fr.) Fr., *C. cyanopus* (Secr.) Fr., *C. glaucopus* (Schaeff. ex Fr.) Fr., *C. infractus* (Pers. ex Fr.) Fr., *C. purpurascens* Fr., *C. rufo-olivaceus* (Pers. ex Fr.) Fr., *Inocybe corydalina* Quél., *I. incarnata* Bres. = *I. pyriodora* (Pers. ex Fr.) Kumm. var. *incarnata* (Bres.) Heim, *I. obscura* (Pers. ex Pers.) Gill., *Lactarius flavivius* Boud., *L. fulvissimus* Romagn., *L. pallidus* (Pers. ex Fr.) Fr., *Lepiota acutesquamosa* (Weinm.) Gill., *L. brunnescens* Peck = *L. rhacodes* s. auct. bohem., *L. brunneoincarnata* Chod. et Mart., *L. bucknalianii* (Berk. et Br.) Sacc., *L. clypeolaria* (Bull. ex Fr.) Kumm., *L. cristata* (Fr.) Kumm., *L. felina* (Pers. ex Fr.) P. Karst., *L. fulvella* Rea, *L. hispida* (Lasch) Gill. s. Pat., *L. ignipes* Locq., *L. procera* (Scop. ex Fr.) S. F. Gray, *L. pseudohelveola* Kühn., *L. rhodorhiza* (Kühn.) Romagn. et Locq., *L. seminuda* (Lasch) Gill., *L. setulosa* Lange, *L. tomentella* Lange, *L. ventriospora* Reid (mimořádně velký počet bedel z jediné exkurze!), *Lepista luscina* (Fr. ex Fr.) Sing. = *Tricholoma panaeolum* (Fr.) Quél., *Lycoperdon mammaeforme*

KOTLABA: PODZIMNÍ EXKURZE

Pers., *Lyophyllum inolens* (Fr.) Kühn. et Romagn., *Melanophyllum echinatum* (Roth ex Fr.) Sing., *Mycena roseipallens* Murrill, *Nyctalis parasitica* (Bull. ex Fr.) Fr., *Panaeolus guttulatus* Bres., *Pluteus lutescens* (Fr.) Bres., *Rhodocybe truncata* (Schaeff ex Fr.) Sing., *Russula persicina* Krombh. s. Melz. et Zvára, *Sowerbyella radiculata* (Sow. ex Fr.) Nannf., *Tricholoma atroquamosum* (Chev.) Sacc. s. Kühn. et Romagn., *T. aurantium* (Schaeff. ex Fr.) Ricken, *Tuber excavatum* Vitt. etc. Celkem bylo zaznamenáno na 200 druhů vyšších hub (nepočítaje v to rezi, sněti a hlenky), na jejichž určení se podíleli hlavně dr. J. Herink (kromě některých jiných hub určil především všechny bedly), dr. A. Pilát, prom. biol. Z. Pouzar, dr. M. Svřček a dr. D. A. Reid. Doklady k mnoha z uvedených druhů jsou uloženy jednak v herbářích veřejných (PR, K), jednak soukromých (hlavně herb. J. Herink).

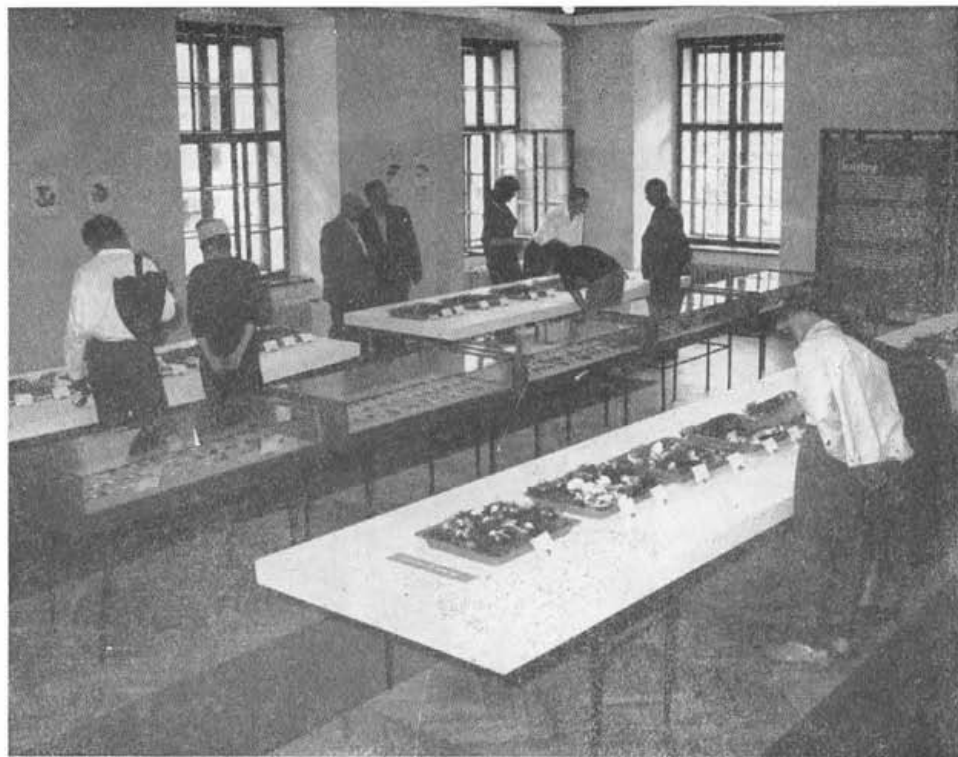

3. Část účastníků exkurze Čs. věd. spol. pro mykol. na lokalitě „U dubu“ u Karlštejna 3. X. 1965 (zleva do prava): dr. Z. Urban, dr. D. A. Reid, prom. biol. Z. Pouzar, inž. A. Příhoda a prom. biol. Z. Moravec. Foto dr. F. Kotlaba

Po stránce odborné i společenské byla podzimní exkurze r. 1965 velice úspěšná, neboť všichni účastníci poznali některé nové druhy hub a mnozí si odnášeli bohatou mykologickou kořist pro herbáře. Přímou v terénu nad sebraným materiálem byly diskutovány různé taxonomické i nomenklatorické problémy, hlavně pojetí některých druhů (např. bedel apod.). Exkurze tak splnila očekávání, které do ní bylo kladeno, a přispěla též k dalšímu vzájemnému sblížení našich mykologů po stránce společenské. Domnívám se, že častější a hlavně pravidelnější konání takovýchto exkurzí (třeba každoroční) by bylo z mnoha důvodů velmi prospěšné.

Z činnosti mykologické poradny v Olomouci

Na jaře v roce 1964 byla ustavena mykologická sekce biologického kroužku při Vlastivědném ústavu v Olomouci. Činnost byla zahájena přednáškou inž. Karla Kříže z Brna na téma: „Jedlá nebo jedovatá?“ Přednáška byla velmi početně navštívena a také dotazy svědčily o živém zájmu o poznávání hub. Na frekventované ulici byla instalována skříňka, v níž se téměř po celý rok vystavují houby. Od konce května do listopadu 1964 určovali členové mykologické sekce houby donášené do poradny ve Vlastivědném ústavu, a to každé pondělí od 16 do 18 hodin. Z počátku bylo zájemců o určování málo, později však jejich počet vzrůstal a mnozí zájemci zůstávali v poradně ze zájmu o určení sběrů dalších houbařů.

Záběr z výstavy hub v Olomouci uspořádané mykologickou sekci biologického kroužku při Vlastivědném ústavu v srpnu 1965. Foto J. Jurýšek

Také v roce 1965 se uskutečnila na jaře přednáška. Tentokrát přednášel dr. Mirko Svrček, CSc. z Národního muzea v Praze, a to o určování hub a o mykologickém průzkumu v ČSSR. Přednášku navštívilo asi 200 zájemců. Jak při přednášce inž. K. Kříže, tak při přednášce dr. M. Svrčka byly promítány barevné diapozitivy hub, které zhotovil olomoucký mykolog Ladislav Rychtera. Také v roce 1965 byla otevřena poradna a od počátku sezóny bylo zřejmě, že je vyhledávána stále větším počtem zájemců. Pro veřejnost bylo uskutečněno v uplynulých dvou letech 5 mykologických exkurzí, a to jednak do okolí Olomouce, jednak do Rohatce. Exkurze střídavě vedli členové sekce a účastnilo se jich 10–15 zájemců.

Koncem srpna 1965 byla otevřena v sále olomouckého Vlastivědného ústavu výstava hub pro veřejnost. Po 11 dnů bylo vystavováno 120–150 druhů čerstvých hub a asi 180 exsikátů, hlavně dřevokazných hub, hvězdovek a hlenek. Exsikáty byly ukázkou sbírky olomouckého mykologa a horlivého sběratele B. Řihoška. Pro nedostatek čerstvého materiálu nebylo možné výstavu udržet až do začátku školního roku. Výstavu navštívilo přes 2600 návštěvníků.

Z ČINNOSTI SPOLEČNOSTI

Z významnějších sběrů, přinesených do poradny, uvádíme: *Amanita caesarea* (Scop.) Mlady — muchomůrka císařská — nalezla H. Šrenková 26. VII. 1964 v Bílých Karpatech mezi Brumovem a Sidonií.

Amanita phalloides subsp. *verna* (Lam.) Winter — muchomůrka hlízovitá bílá — sbíral L. Rychtera v srpnu 1965 v listnatém lese Doubrava u Červenky, okr. Olomouc.

Volvaria murinella Qué. — kukmák myší — nalezl B. Řihošek v jehličnatém lese u Náměště na Hané (det. M. Svrček).

Gyrocaterata ploettneriana P. H. — sbíral M. Fidor pod borovicemi u Tršic, okr. Olomouc, a to 2. VI. 1965. O měsíc později ji na témže místě sbíral L. Rychtera. Houbu určil M. Svrček.

Z okolí Olomouce byl do poradny několikrát přinesen hříbek nachovýtrusný — *Porphyrellus porphyrosporus* (Fr.) Gilb. a šiškovce šiškovitý — *Strobilomyces strobilaceus* (Scop.) Berk. Dvakrát byla přinesena šupinovka hlodavá — *Pholiota destruens* (Brond.) Gill., rostoucí na topolovém dřevě.

Členové mykologické sekce provádějí mykologický průzkum především na severní Moravě, příležitostně však podnikají exkurze také do jiných oblastí. Při exkurzích do Kapanska u Hodonína byly nalezeny mimo jiné:

Boletus pseudo-sulphureus Kallenbach — hřib modrozlutý — 13. IX. 1965 leg. L. Rychtera et V. Skalník, det. V. Skalník.

Ramariopsis kunzei (Fr.) Donk. — 1. IX. 1965 leg. L. Rychtera, det. A. Pilát.

Clavulinopsis corniculata (Fr.) Corner — 1. IX. 1965 leg. L. Rychtera, det. A. Pilát.

Clavulinopsis pulchra (Peck.) Corner — 1. IX. 1965 leg. L. Rychtera, det. A. Pilát.

Jak na mykologických exkurzích, tak v poradně a na výstavě byly podchyteny lokality mapovaných druhů hub a údaje byly sděleny Botanickému ústavu ČSAV v Brně.

Ladislav Rychtera a Bronislav Hlůza

LITERATURA

László Szemere: *Die unterirdischen Pilze des Karpatenbeckens*. Akadémiai Kiadó, Budapest 1965. Pp. 316, 10 bar. tab.

Tato velmi pěkně vypravená kniha je věnována podzemkám, které se vyskytují v Karpatské kotlině. Jsou však přidány všechny evropské druhy, které by mohly být ve jmenované oblasti ještě nalezeny. Dosud bylo zjištěno v Karpatské kotlině asi 80 druhů, a to jak ze skupiny hub vřec-katých, tak i stopkovýtusných. Lesy Maďarska, jižního Slovenska i Sedmihradská jsou na podzemní houby velmi bohaté. Výzkum nelze považovat za ukončený, i když skupina podzemek je poměrně dobře známa, alespoň pokud evropských druhů se týče. Speciálnímu studiu se věnovala řada mykológů jak v Evropě, tak i v Sev. Americe. O maďarských vydal dobrou práci již L. Hollós (1911), která vyšla pouze v maďarštině a proto ve světě není tak dobře známa, jako jeho monografie břichatek, která vyšla také německy. L. Szemere studoval podzemky především v okolí svého bydliště (Hárskút) v kom. Veszprém, severně od Blatenského jezera. Tamější kraj je jistě pro výzkum těchto hub velice příznivý. L. Szemere konal však také řadu let cesty po celém Maďarsku s podporou Národního muzea v Budapešti.

Hospodářský význam podzemek je celkem malý. Jsou mezi nimi sice výtečné jedlé houby, jako např. některé lanžye, bělolanžy aj., ale jsou jednak vzácné, jednak lze je těžko nalézt, protože svoje plodnice vyvíjejí pod zemí. Dříve byly hledány pomocí psů a prasat, ale i toto „profesionální“ zaměstnání poskytuje dnes malý výtěžek ve srovnání s jinou prací, takže se jim dnes již nikdo nezabývá. Musí proto badatelé, hnáni vědeckým zájmem, hledat si je sami, anebo využít spolupráce některých praktických houbařů se „sportovním duchem“, kteří nalézají v této práci potěšení a rekreaci. V každém případě však k hledání podzemek je třeba mít velké zkušenosti, neboť toto speciální houbaření není tak jednoduché. Autor mu věnuje zvláštní kapitulu.

Kniha je rozdělena na část všeobecnou a speciální. V první jmenované (str. 1—63) pojednává o tom, co podzemky jsou, a o jejich fylogenetické vývoji. Věnuje rovněž pozornost jejich zeměpisnému rozšíření, jejich ekologii, pěstování a sbírání. Popsán je i způsob uchovávání těchto hub pro muzeální účely a rovněž pojednáno o konzervaci a kuchyňské úpravě jedlých druhů. Zvláštní kapitola (str. 60—66) je věnována historii výzkumu podzemek v Karpatské kotlině. Nejvýznamnějšími badateli, kteří se zasloužili o jejich výzkum v této oblasti, byli F. Hazzlinsky (1818 až 1896) z Prešova, V. Greschik z Levoče a L. Hollós (1859—1940) z Kecskeméte.

Druhou bohatství v knize je velmi značné. Tak např. jen z rodu *Tuber* Mich. uvádí 30 druhů, z rodu *Elaphomyces* Nees. 18 druhů, z rodu *Genea* Vitt. 8 druhů atd.

Negativní stránkou je, že autor neuvádí ani lokality těchto hub v Maďarsku, ani exempláře, které měl v rukou, a že chybí také údaje, kde jsou uloženy. Také nejsou typograficky rozlišeny druhy v Karpatské kotlině skutečně nalezené od těch, o nichž jen předpokládá, že tam mohou být nalezeny.

Dává přednost širokému pojetí druhů. To je věc osobního názoru. Někde je to však příliš široké pojetí, které neodpovídá skutečnosti. Např. shrnuje všechny evropské druhy rodu *Gautieria* Vitt. pod jeden (*G. morchellaeformis* Vitt.). Místy v synonymice uvádí některé taxony popsány jako variety, jako by byly popsány v hodnotě druhů.

Na konci knihy je připojen přehled hub, které cizopasí na podzemkách a v dalším seznamu jsou uvedeny druhy nedokonale známé. Mezi nimi nalézáme *Vandasias rosea* Velen. Autor připojuje poznámku Gilkeyovu, že by tato houba mohla být totožná s *Diehliomyces microsporus* Diehl et Lambert. Zkoumáním Velenovského typu bylo však zjištěno, že je to nerozvětvený exemplář *Astraeus hygrometricus* (Pers.) Morg.

Knihy je graficky vypravena velice pěkně. Celá je vtištěna na křídovém papíru a také barevné přílohy jsou velice pěkně vtištěné čtyřbarvotiskem. Na konci je připojen abecední seznam zkratk jmen autorů, seznam literatury, index jmen vědeckých a maďarských a pak důležitý seznam lokalit.

Knihy má veliký význam pro naše mykology, kterým jistě velmi pomůže při dalším výzkumu těchto hub u nás, hlavně pokud jde o houby lanýžovité — *Tuberaceae*.

Albert Pilát

Rokuya Imazeki & Tsuguo Hongo: Coloured Illustrations of Fungi of Japan. Vol. II. Hoikusha, Osaka, Japan. Cena váz. výt. Yenů 1900.—.

V roce 1957 vyšel první svazek tohoto krásného barevného atlasu japonských hub, v roce 1965 druhý. První svazek obsahuje 406 barevných akvarelů a barevných fotografií, druhý svazek 383. Všechna vyobrazení jsou doprovázena popisy dotyčných druhů v japonštině. Pro toho, kdo japonsky nezná, jsou srozumitelná sice jen vyobrazení, která jsou neobvykle pěkná, dále latinská jména a synonyma a rozměry klobouku, třeně, výtrusů, popřípadě i cystid, která jsou vtištěna arabskými čísly. Podstatná část knihy je tedy srozumitelná pro každého mykologa.

V prvním svazku jsou převážně vyobrazeny nejhojnější japonské druhy, ve druhém svazku spíše druhy vzácnější, nebo ty, jež do prvního svazku nebyly zařazeny. Kromě popisů vyobrazených druhů ve druhém svazku nalézáme i určovací klíče u rodů, do nichž jsou zahrnuty všechny dosud známé japonské druhy. Klíče jsou tištěny sice japonsky, ale přesto je z nich vidět, které druhy v Japonsku rostou. Kromě barevných vyobrazení nalézáme v knize ještě mnoho perokreseb, které zobrazují mikroskopické podrobnosti u každého druhu, tj. výtrusy a cystidy.

Podobně jako v prvním svazku jsou i ve druhém obsaženy pouze basidiomycety a z askomycetů jen velké druhy.

Mykoflóra celého Japonska, která v hlavních zástupcích je obsažena v těchto dvou svazcích, je velice bohatá, mnohem bohatější než evropská, neboť Japonsko se rozkládá z chladného severu až skoro do tropů na jihu a klimaticky pro růst hub je skoro všude velice příznivé. Roste zde mnoho druhů hub, které v Evropě se nevyskytují, a to jak druhy subtropické a tropické, tak také druhy charakteru východoasijsko-severoamerického apod.

Listovat v této krásné knize působí radost každému mykologu, i když všemu nerozumí. Konečně potřebná data možno si dát vždycky přeložit.

Obdivujeme překrásný tisk barevných tabulí, živost barev, kvalitu pigmentu, jemnost provedení a jakost křídového papíru, stejně jako kvalitu černobílého textu a jakost papíru, na němž je vtištěn. Je nejen překrásný, ale i velice pevný, takže umožňuje denní používání této určovací pomůcky, aniž by utrpěla úhonnou.

Albert Pilát

Mila Herrmann: Die Naumberger Massen-Pilzvergiftung mit dem Ziegelroten Risspilz — Inocybe patouillardii im Juni 1963. — Mykol. Mittbl. 8: 42—44, 1964.

V Naumburgu došlo v polovině června 1963 k hromadné otravě vlákníci načervenalou záměnou za májovku. Osmdesátiletý bývalý zahradník prodal vedoucí hostinské kuchyně 2 kg hub, které označil za jedlé. Po dvoudenním uložení v ledničce bylo z hub připraveno 35 porcí jídla s moučnou přílohou a se zeleninou, které byly prodány 33 osobám. Dvě osoby měly dvojitou porci. Někteří bydleli v místě, řada jich však jen projížděla městem. Již brzy po jídle začaly se příznaky otravy projevovat, u některých ještě za pobytu v hostinci. Hygienický inspektorát města zahájil ihned činnost, dal otrávené dopravit do nemocnice a s pomocí personálu hostince byli někteří aktivně vyhledáni ve svých domovech. U všech otrávených proběhla otrava za typických příznaků muskarinové otravy s pocením, zvracením a průjmy. Průběh byl lehký, až na dvě staré osoby, nezemřel nikdo. Na 1 porci připadlo asi 75 g houby (podle Herinka je smrtelná dávka 70 g). Vlákniče načervenalá byla bezpečně určena ze zbytků hub. Zahradník prodal houby ještě dalším dvěma rodinám, jedné čtyřlenné a jedné třílenné. I zde proběhla otrava lehce, nejhůř u staré ženy. Zajímavé byly právní důsledky otravy. Prodávač hub pro nesvéprávnost z důvodu

senility nebyl souzen. Vedoucí kuchyně byla odsouzena na 8 měsíců vězení pro zaviněnou škodu na zdraví u 16 osob. V odůvodnění rozsudku bylo uvedeno, že přestoupila zákon tím, že koupila houby od osoby, která nebyla majitelem osvědčení pro prodej hub, které se v NDR vydávají jen těm osobám, které zkouškou prokáží znalost jedlých hub, připuštěných k prodeji. Hostinci bylo nařizováno udávat vždy na jídelním lístku druh houby, z níž je jídlo připraveno.

J. Kubička

Karl Esser et Rudolf Keunen: Genetik der Pilze. Springer-Verlag Berlin, Heidelberg, New York 1965. Stran 497. Cena 68,— záp. něm. marek.

Kniha je učebnicí genetiky hub, jejímž cílem je nejenom shrnout dosud získané poznatky pro potřeby vysokoškolských učitelů a studentů, ale především má být důkladnou příručkou pro všechny pracovníky v genetice hub. Proto uvádí vždy v prvních částech všech kapitol zcela elementární poznatky, které pak dále rozvíjí do větší hloubky, takže ve svém celku je vlastně rozsáhlou komentovanou excerpcí literatury, na konci každé kapitoly podrobně citované a tvořící dosti podstatnou část textu. Autoři se správně neomezili jen na genetiku hub, nýbrž zahrnují do své knihy zhuštěné, avšak názorně základní poznatky moderní genetiky, důležité pro pochopení dalšího textu, což považují z metodického hlediska za velmi podnětné. Vlastní text doplňuje množství názorných a pěkně graficky provedených schémat. Tato zdařilá příručka jistě dojde u našich mykologů oblíbenosti, a to i u systematiků, jejichž pozornost se v posledních dvaceti letech stále více obrací ke genetice. Zejména specialisté v oboru hymenomycetů využívají pozoruhodného zjevu, kdy dobré druhy se v této skupině vzájemně nekříží, neboť jsou inkompatibilní, což dalo vznik velmi slibné experimentálně taxonomické práci některých ústavů, především v Ottawě a v Lyonu. Průmyslová mykologie najde v této knize spolehlivý úvod zejména do biochemické genetiky, která je podrobně a názorně zpracována.

Houby se pro moderní genetiku staly nezbytným a stále více používaným studijním materiálem. Avšak znalosti genetiky jsou rovněž velmi důležité pro všechny obory současné mykologie, zejména taxonomie. Domníváme se, že i naše genetika by měla přikročit ke zpracování tohoto tématu v podobě učebnicového kompendia, aby i širší kruhy našich zájemců měly k dispozici finančně dostupnou příručku tohoto druhu.

Zdeněk Pouzar

*

Upozornění

Vzhledem k stoupajícímu mezinárodnímu významu časopisu Česká mykologie se redakční rada rozhodla uveřejňovat v hojnější míře původní sdělení psaná celá cizojazyčně, pouze s českým abstraktem a popřípadě souhrnem. Redakční rada upozorňuje na tuto eventualitu přispěvatele České mykologie s tím, aby při definitivním zpracování svých rukopisů pro tisk na tuto možnost pamatovali.

Redakce

Pracovní konference „lékařské mykologie“

bude uspořádána Čs. biologickou společností při ČSAV, pob. v Olomouci a dermatovenerologickou sekcí Čs. spol. lék. JEP v pátek 29. dubna 1966 v Teoretických ústavech lékařské fakulty UP v Olomouci. Konference je přípravou pro zahraniční a mezinárodní sjezdy 1966 v Lipsku, Vídni a Bratislavě. Tématické zaměření: I. Biologie a biochemie dermatofytů, II. Epidemiologie dermatomykóz přenosných ze zvířat na člověka, III. Problémy mykóz viscerálních, IV. Imunologie a terapie mykóz. Přihlášky referátů (10 min.) a žádosti o nocleh zašlete nejpozději do 15. března 1966 na adresu: dr. J. K u n e r t, biologický ústav lék. fak. UP, Hněvotínská 3, Olomouc.

ČESKÁ MYKOLOGIE — Vydává Čs. vědecká společnost pro mykologii v Akademii, nakladatelství ČSAV, Vodičkova 40, Praha 1 — Nové Město — dod. p. ú. 1. — Redakce: Praha 1 — Nové Město, Václavské nám. 68, dod. p. ú. 1, tel. 233-541. — Tiskne Knihtisk n. p., provoz 4, Praha 10 — Vršovice, Sámova 12, odd. p. ú. 101. Rozšiřuje Poštovní novinová služba. Objednávky a předplatné přijímá PNS — Ústřední expedice tisku, administrace odborného tisku, Jindřišská 14, Praha 1. Lze také objednat u každého poštovního úřadu nebo doručovatele. Objednávky do zahraničí vyřizuje PNS — Ústřední expedice tisku, odd. vývoz tisku, Jindřišská 14, Praha 1. — Cena jednoho čísla 5,50 Kčs. — Roční předplatné Kčs 22,—. US\$ 4,—, £ 1, 3, 8. Toto číslo vyšlo v dubnu 1966. 22*61125

©Academia, nakladatelství Československé akademie věd 1966

Upozornění příspěvatelům České mykologie

Vzhledem k tomu, že většina autorů zasílá redakci rukopisy formálně nevyhovující, uveřejňujeme některé nejdůležitější zásady pro úpravu rukopisů (jinak odkazujeme na podrobnější směrnice uveřejněné v 1. čísle České mykologie, roč. 16, 1962).

1. Článek začíná českým nadpisem, pod nímž je překlad názvu nadpisu v některém ze světových jazyků, a to v témže, jímž je psán abstrakt a případně souhrn na konci článku. Pod ním následuje plné křestní jméno a příjmení autora (autorů), bez akademických titulů.

Všechny původní práce musí být doplněny krátkým úvodním souhrnem — abstraktem v české a některé světové řeči. Rozsah abstraktu, ve kterém mají být výstižně a stručně charakterizovány výsledky a přinos pojednání, nesmí přesahovat 15 řádek strojopisu.

3. U důležitějších a významných studií doporučujeme připojit (kromě abstraktu, který je pouze informativní) podrobnější cizojazyčný souhrn; jeho rozsah není omezen.

Kromě toho se přijímají články psané celé cizojazyčně, doplněné českým abstraktem a popřípadě i souhrnem.

4. Vlastní rukopis, tj. strojopis (30 řádek po 60 úhozech na stránku a nejvýše s 5 překlepy nebo škrty a vpisy na stránku) musí být psán obyčejným způsobem. Zásadně není přípustné psaní autorských jmen vel. písmeny, prokládání nebo podtrhování slov či celých vět atd. To, co chce autor zdůraznit, smí provést v rukopise pouze tužkou (podtrhne přerušovanou čarou). Veškerou typografickou úpravu provádí výhradně redakce. Tužkou může autor po straně rukopisu označit, co má být vysázeno tetitem.

5. Citace literatury: každý autor s úplnou literární citací je na samostatném řádku. Je-li od jednoho autora uváděno více citovaných prací, jeho jméno se vždy znovu celé vypisuje i s citací zkratky časopisu, která se opakuje (nepoužíváme „ibidem“). Za příjmením následuje (bez čárky) zkratka křestního jména, pak v závorce letopočet práce, za závorkou dvojtečka a za ní úplná (nezkrácená) citace pojednání nebo knihy. Po teče za názvem místo, kde kniha vyšla, nebo zkrácená citace časopisu. Jména dvou autorů spojujeme latinskou spojkou „et“.

6. Názvy časopisů používáme v mezinárodně smluvených zkratkách. Jejich seznam u nás dosud souborně nevyšel, jako vzor lze však používat zkratk periodik z 1. svazku Flory ČSR — Gasteromycetes, z posledních ročníků České mykologie, z Lomského Soupisu cizozemských periodik (1955—1958) nebo z botanické bibliografie Futák-Domin: Bibliografie k flóře ČSR (1960), kde je i stručný výklad o zkratkách časopisů a o bibliografii vůbec.

7. Po zkratce časopisu nebo po citaci knihy následuje ročník nebo díl knihy vždy jen arabskými číslicemi a bez vypisování zkratk (roč., tom., Band, vol. etc.) a přesná citace stránek. Číslo ročníku nebo svazku je od citace stránek odděleno dvojtečkou. U jednodílných knih píšeme místo číslice 1: pouze p. (= pagina, stránka).

8. Při uvádění dat sběrů apod. píšeme měsíce zásadně římskými číslicemi (2. VI.)

9. Všechny druhové názvy začínají zásadně malým písmenem (např. *Sclerotinia veselii*).

10. Upozorňujeme autory, aby se ve svých příspěvcích držovali posledního vydání Nomenklatorických pravidel (viz J. Dostál: Botanická nomenklatura, Praha 1957). Jde především o uvádění typů u nově popisovaných taxonů, o přesnou citaci basonymu u nově publikovaných kombinací apod.

11. Ilustrační materiál (kresby, fotografie) k článkům číslujte průběžně u každého článku zvlášť arabskými číslicemi (bez zkratk obr., Abbild. apod) v tom pořadí, v jakém má být uveřejněn.

12. Při citaci herbářových dokladů uvádějte zásadně mezinárodní zkratky všech herbářů (Index herbariorum 1956):

BRA — Slovenské múzeum, Bratislava

BRNM — Bot. odd. Moravského muzea, Brno.

BRNS — Ústřední fytoakaranténní laboratoř při Ústř. kontr. a zkuš. úst. zeměd., Brno

BRNU — Katedra botaniky přírod. fak. J. E. Purkyně, Brno

OP — Bot. odd. Slezského muzea, Opava

PR — Bot. odd. Národního muzea, Praha

PRC — Katedra botaniky přírod. fak. Karlovy univ., Praha

Soukromé herbáře necitujeme nikdy zkratkou, nýbrž celým příjmením majitele např. herb. J. Herink, herb. F. Šmarda apod. Podobně u herbářů ústavů, které nemají mezinárodní zkratku.

Rukopisy neodpovídající výše uvedeným zásadám budou vráceny výkonným redaktorem zpět autorům k přepracování, aniž budou projednány redakční radou.

Redakce časopisu Česká mykologie

ČESKÁ MYKOLOGIE

The journal of the Czechoslovak Scientific Society for Mycology, formed for the advancement of scientific and practical knowledge of the Fungi

Vol. 20

Part 2

April 1966

Editor-in-Chief: RNDr. Albert Pilát, D.Sc. Corresponding Member of the Czechoslovak Academy of Sciences

Editorial Committee: Academician Ctibor Blatný, D.Sc., Professor Karel Cejp, D.Sc., RNDr. Petr Frágner, MUDr. Josef Herink, RNDr. František Kotlaba, C.Sc., Ing. Karel Kříž, Karel Poner, Prom. biol. Zdeněk Pouzar and RNDr. František Šmarda.

Editorial Secretary: RNDr. Mirko Svrček, C.Sc.

All contributions should be sent to the address of the Editorial Secretary: The National Museum, Václavské nám. 68, Prague 1, telephone No. 233541 ext. 87.

Part 1 was published on the 15th January 1966

CONTENTS

A. Pilát: De specie nova generis <i>Leucopaxillus</i> Bours.: <i>L. pseudogambosus</i> sp. nov.	65
M. Svrček: A revision of some genera of Agaricales described by J. Velenovský . . .	69
F. Neuwirth: <i>Carposoma anomalum</i> morchellaeforme speciei <i>Cortinarius</i> (<i>Inoloma</i>) <i>traganus</i> (Fr.) Fr. describitur. — Commentario de speciebus anomalis in genere <i>Cortinarius</i> hucusque cognitis adiungitur . . .	75
F. Kotlaba et Z. Pouzar: <i>Buglossoporus</i> gen. nov. — A new Genus of Polypores (tab. 61) . . .	81
A. Černý: <i>Phaeolus croceus</i> (Pers. ex Fr.) Pat. — A New Polypore for Czechoslovakia	90
F. Kotlaba et Z. Pouzar: What is <i>Polyporus acanthoides</i> Bull. sensu Velenovský? — with Notes on the Systematic Position of <i>Polyporus croceus</i> (Pers.) ex Fr. . . .	97
Z. Petrlík et Z. Štys: Der Einfluss der Temperatur auf das Ausschwärmen der Zoosporen, Infektion und Infektionszeit der Hopfenperonospora (<i>Peronosplasmopara humuli</i> Miy. et Tak.) . . .	105
A. Pilát: In honorem annorum mycologi Josephi Herink, medicinae universalis doctoris, quinquaginta . . .	111
S. Mayer et V. Petkovšek: Vojtech Lindtner 15. VI. 1904 — 26. VIII. 1965 in memoriam . . .	117
K. Kříž et F. Šmarda: Dauer-Pilzaustellung in Brno . . .	120
F. Kotlaba: Excursio autumnalis mycologorum bohemoslovenicorum in silvas prope arcem Karlštejn anno 1965 . . .	125
Varia . . .	110, 124, 128
Literatura . . .	130
Cum tabula no. 61 color. impressa: <i>Buglossoporus quercinus</i> (Schrad. ex Fr.) Kotl. et Pouz. (J. Herink pinx)	
Cum tabulis albonigris: V. et VI. <i>Leucopaxillus pseudogambosus</i> Pilát	
VII. <i>Cortinarius</i> (<i>Inoloma</i>) <i>traganus</i> (Fr.) Fr. (carpos. anomal. morchellaef.)	
VIII. <i>Cortinarius</i> (<i>Telamonia</i>) <i>scutulatus</i> Fr. (carpos. anomal. morchellaef.)	
IX. et X. <i>Buglossoporus quercinus</i> (Schrad. ex Fr.) Kotl. et Pouz.	
XI. et XII. <i>Hapalopilus croceus</i> (Pers. ex Fr.) Bond. et Sing.	